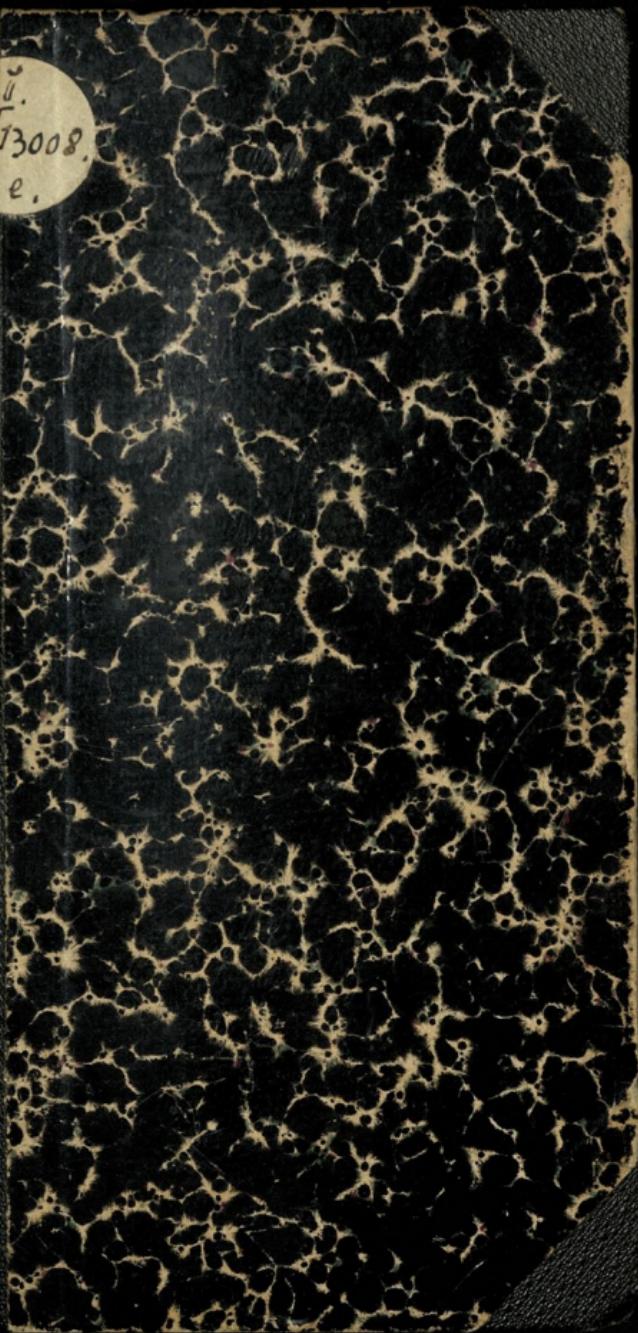
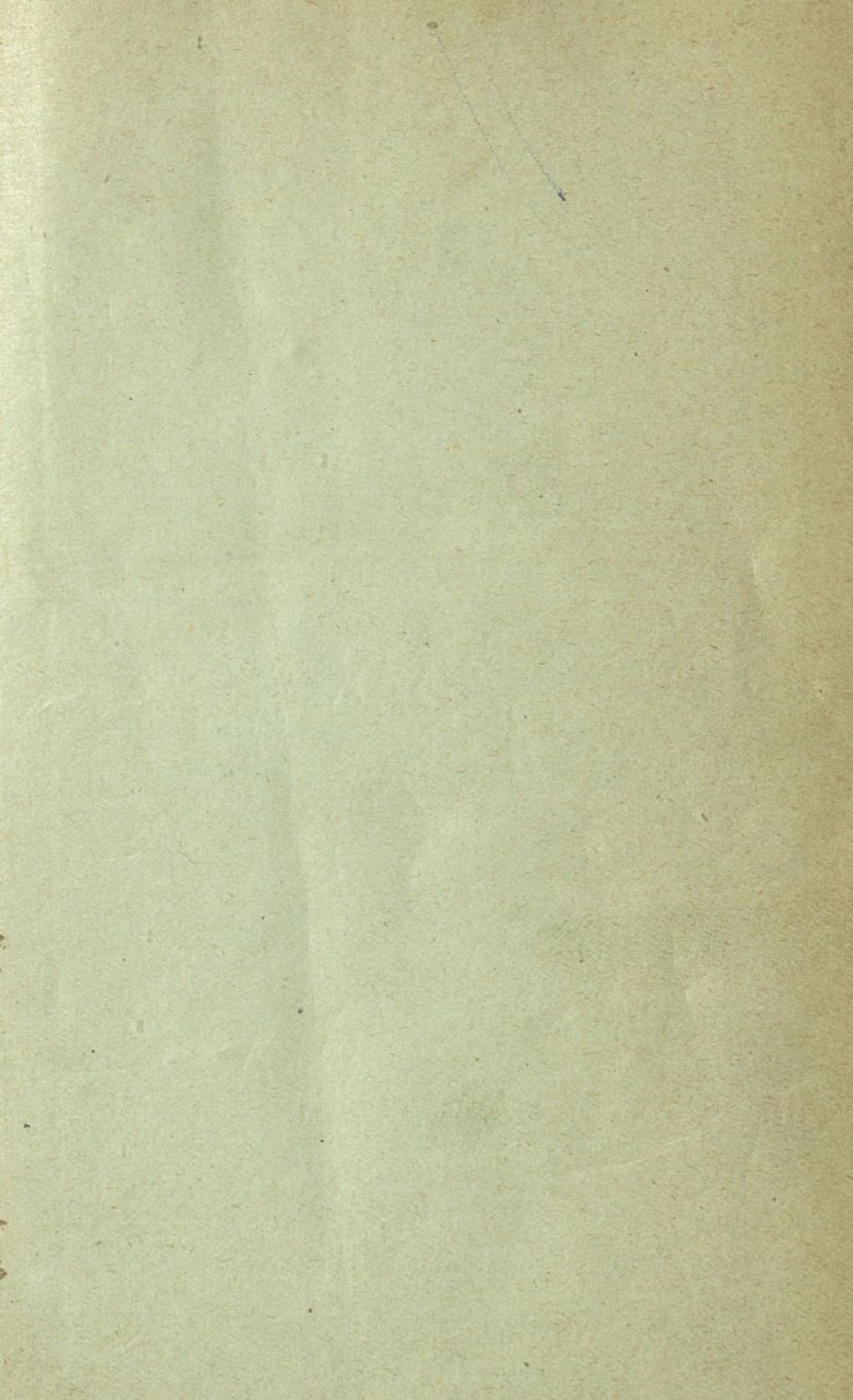
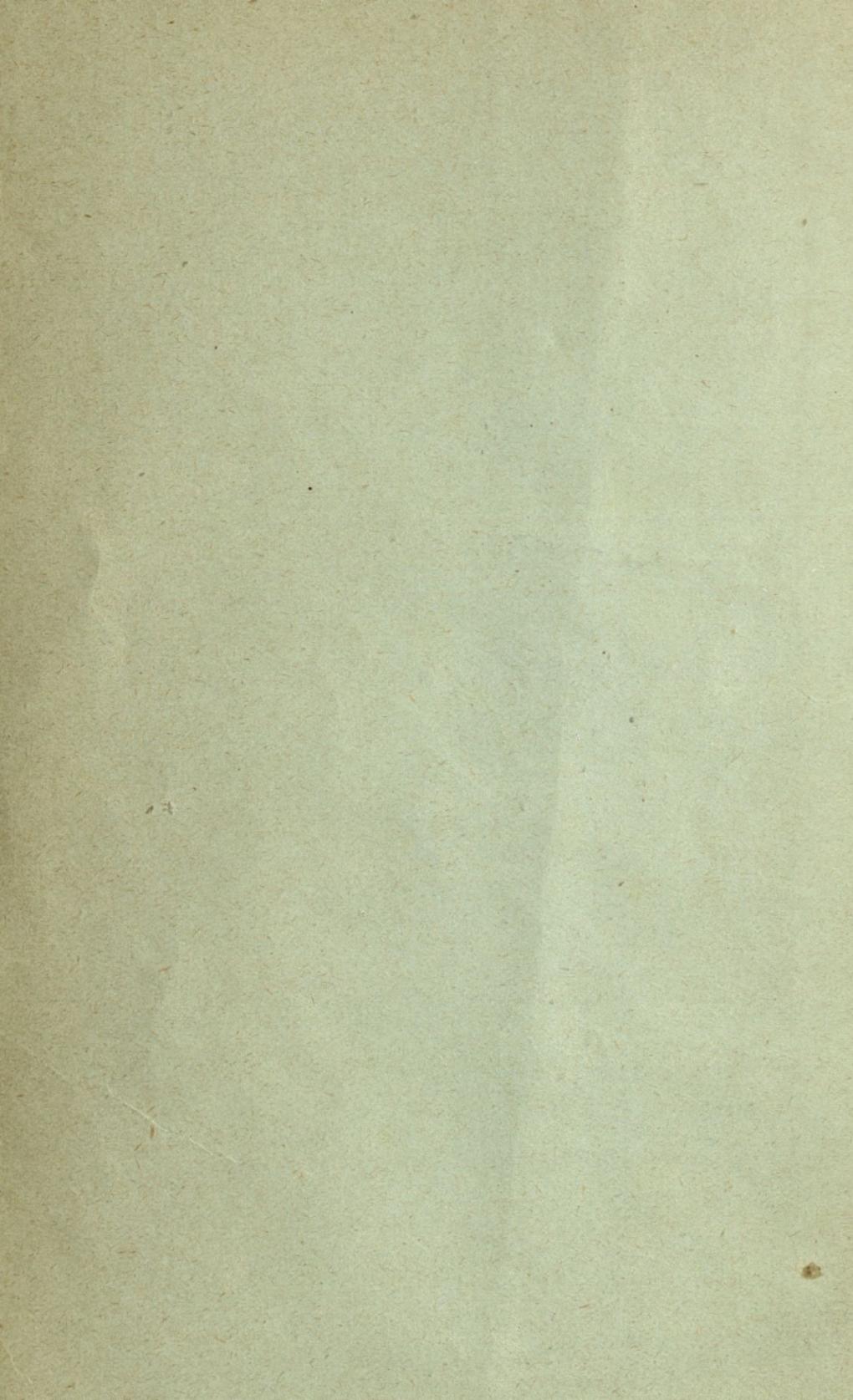

U.
C, 73008.
e.

13008. i, C, e.

Leopolda Volkmera,

pokojnega duhovnika Šekavske škofije

Fabule ino Pésmi.

„Spravil ino s' kratkim

Volkmer'vim shivlenjom

na svetlo dal

Anton Janes Murko

V Gradi.

Na prodaj v' Fr. Ferstl'vi knigarnji,
Janesa Lovrenza Greinera.

1836.

IN=030004362

NJEGA EKSZELENZII

GOSPODU

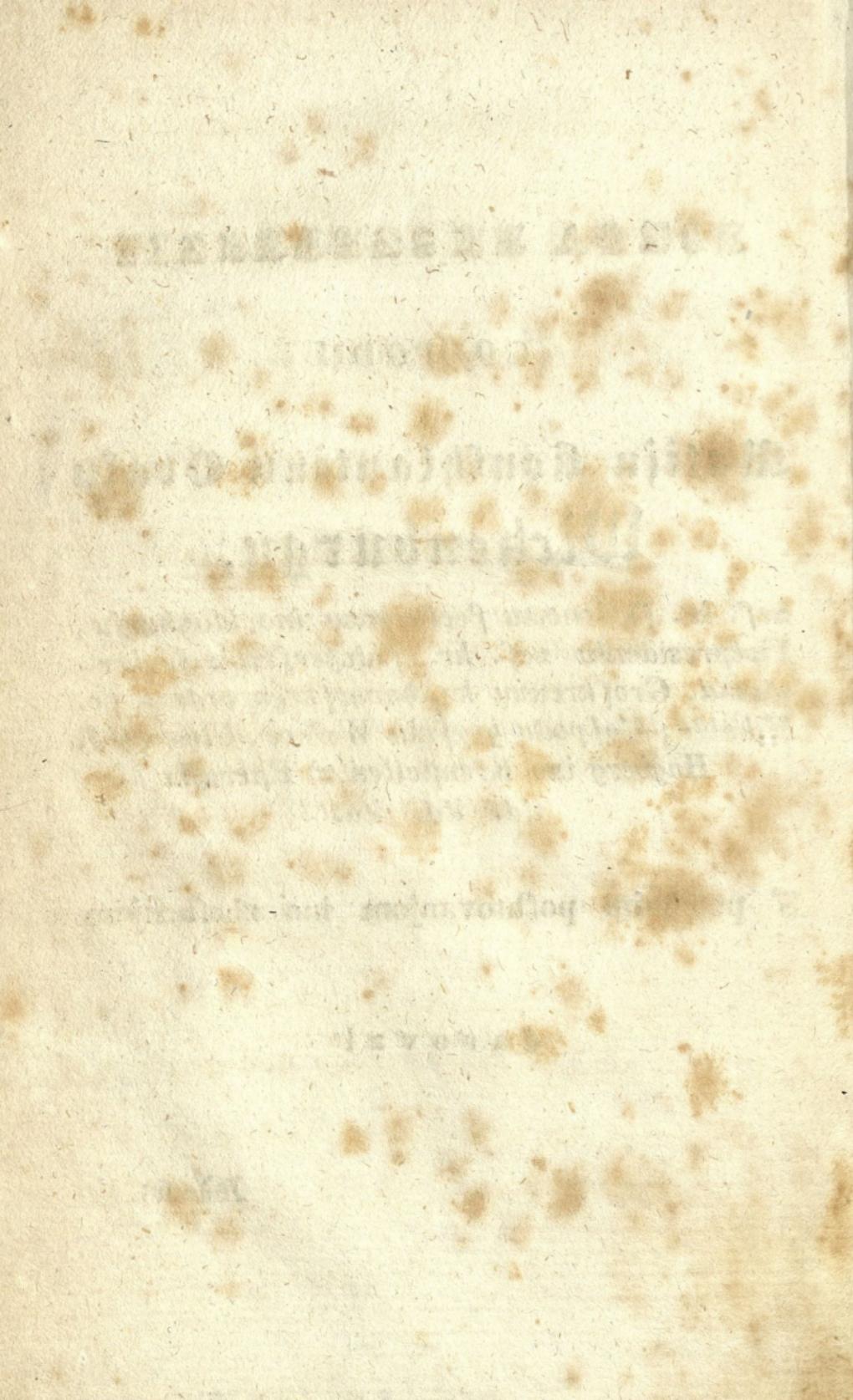
Matiju Konstantinu Grafu
Wickenburgu,

zef. kr. skrivnemu svetovavzu ino kluzharju,
Vizepresidentu zef. kr. shtajerskega Guber-
niuma, Groskreuzu kr. bavarskega ordena sv.
Mihaela; Gospodu grafom Walsee, Ulmerfeld,
Hagberg ino Krenstetten v' Esterajhi
itd. itd. itd.

S' posebnim poshtovanjom ino zhešenjom

d a r o v a l

Isdavez.

P R E D G O V O R.

Skoro vši, kteri so pervéz za fhtajersko-slovenských pévzov, pokojnega Leopolda Volkmera, posnali, ali saj njihove fabule ino pésmi flíshali, so sheléli, da bi nje kdo natisniti dal. Jas sem sato, da bi se tak lepe pésmi po zhasi ne sgubile ino posabile, vse Volkmer've fabule ino (posvetne) pésmi spravil, ino neprenarejene, kak so nje pokojn pévez spisali, ino mnogi Volkmer'vi zhaſtivzi natisnjene sheléli, na svetlo dal.

*Duhovnemu gospodu Marku Glaseru, ki so
mi dosti fabul ino pěsem, kterih she ne sem
imel, ino kratko Volkmer'vo shivlenje od zhashti-
vrednega gospoda Š. Povodna na Ptuij spra-
vili, se ozhitno serzhno sahvalim.*

*Da bi té pěsmi she tudi sdaj, kak pred
petdesetemi létami, gda so spisane, teliko ve-
selih bravzov ino pěvzov najfhl!*

V' Gradzi, 2. Januara 1835.

SD
1785
Murko.

KRATKO SHVLENJE
LEOPOLDA VOLKNERA.

100. МИЛОСЕРДІЯ СВЯТОГО
ДАВИДА АРХІПЕПІСТ

Leopold Volkmer so 13^{tega} Oktobra 1741 v' Lutenbergi (Lotmergi, Luttenberg) v' Shtajeri na slovenskem rojeni, gde so njihov ozha, Anton Volkmer, tershki purgar ino zhrevlar bili, ino s' svojoj shenoj Anoj Marijoj Ebensreich ino s' svojim sinom po siromashko, pa poshteno ino prav kershansko shiveli.

Kér so se **Leopold**, gda so sazheli v' sholo hoditi, prav lehko ino pridno vuzhili ino dobro sadershali, so jih njihov ozha, zhe ravno jih je to teshko ftalo, v' Varashdin v' latinske shole posflali. V' Varashdini so Tpodnje latinske shole prav dobro opravili, ino se sraven tudi hitro ino bres vféga truda horvatski navuzhili, kér so she smladega dobro slovenski snali. Sakaj v' Lutenbergkih okólizah she sdaj vši profli ludje tisto

staro slovénshino govorijo, ki se, kak vuzheni terdijo, v' Zirilovem slovenskem svetem písmi najde.

'S Varashdina so Volkmer v' Gradez shli, gde so se spervega filosofije ali pervih vikshih shol, ino poslednjizh teologije ali na meshtvo vuzhili.

V' leti 1764 dva ino dvajstega Septembra so sv. meshnikovo shegnovanje prejeli, ino skoro po tém v' Lutenbergi v' ravno tisti zérkvi, v' kteri so tri ino dvajsti lét popréj keršheni bili, všegamogozhnemu Bogu svojo pervo sveto mesho flushili. Drugo leto (1765) so jih njihov Naj zhaftivrednějšhi shkof Joshef Filip Graf Spauer k' svetemi Osvaldi svun Ptuja, ino po tém v' leti 1769 na Ptuj v' mesto k' veliki zérkvi sa kaplana postavili, gde so petnajst lét vérno ino modro sa telovno frezho ino dushno svelizhanje svojih farmanov skerbéli. V' leti 1784 so is Ptuja v' fosédnjo faro svetega Urbana sa duhovnega po-

magavza (Ausshülfspriester) shli, ino tam do smerti oftali, kér is ponishnosti nigdar ne so hteli sa farmeshtra biti. Kratek zhaf vmes so pri svetem Martini polek Vurmberga tudi sa duhovnega pomagavza bili. Povsodi pa so s' besedojo ino s' sgledom tako nevtruden ino sveft dushen pastir bili, da she sdaj vši, kteri so jih posnali ali njihovi farmani bili, njihove fkerbi sa podvuzhenje nevédnih; njihove lubesni do bolenih ino siromakov, kterim so s' vsem potrebnim po mozhi pomagali; njihove gorezhofti v' prédigah ino kerfanskikh navukih; poprék njihovega pohlevnega ino brumnega shivlenja ne morejo sadosti prehvaliti. Vši so jih zhaftili, lubili ino jim vše savupali! :

Sraven tega so Volkmer posebno sa podvuzhenje mladine fkerbeli. She na Ptiji, gde so tifokrat, kak she sdaj, le perve nemške shole bile, so Volkmer posebno sholo (Privatschule) imeli, v' kteri so svoje sholare ne samo naj potrebnéjshega branja ino pisanja, ino pred všém pravega kerfhanstva ino lepega sadershanja,

temuzh tudi sa spodne latinske shole vuzhili. Starshi is vseh stanov so jim svoje fine savupali, ino v' njihovo sholo poshilali. Bolj kak lastne starfhe je Volkmera frezha svojih vuzhenzov skerbela; ne samo vuzhenik, ampak ozha ino mati so jim Volkmer bili. Sato pa so jih tudi njihovi sholari tak serzhno lubili, kak dobroi otrozi svoje prelube starfhe lubijo.

Vboge kmetske fine, zhe so le sdrave pameti bili ino se dobro sadershali, so Volkmer is svojega s' vsem, kaj so sa sholo ino shivlenje potrebovali, ino tak dolgo ofkerbeli, dokler se sami shiviti ne so samogli, zhe ravno so she od njih, svojega prelubega vuzhenika, kam inam, vezhidel v' Gradez, se vikshih shol vuzhit shli.

Tak se je Volkmer'va shola dalezh po okolizah rassnala, ino, ker se je njihovo vuzhenje vsem dopadlo, tudi na kmetiji v' fari svetega Urbana, kam so se Volkmer v' leti 1784 is Ptuja sa duhovnega pomagavza podali, sgled

vseh drugih sosednjih shol ino sadishe teliko imenitnih ino slavnih moshov bila, sa kterih voljo se vsak Slovener sa Volkmera, njihovega pervega vuzhenika, slobodno ponosi. Ne je stana, v' kteremi bi Volkmer'vih sholarov ne bilo. V' sgled le nektere imenujem.

Is duhovnega stana: Njih milosti, Naj zahvalivrednejshi Gospod Ignaz Franz Zimerman, shkof Lavantske shkofije, first esterajhskega zesarstva itd.; ino okoli dvajset dekanov, farmeshtrov ino duhovnov Sekaviske shkofije.

Is militarfskega stana: Majnrad Baron Geppert, zef. kr. Feldmarshal-Lieutenant, vites esterajhskega ordena Marije Teresije, bavarfskega militarfskega ordena Maksimilijana Joshefa, Grof-kreuz kr. fizilijanskega ordena sv. Jurja, Komandér fizilijanskega ordena sv. Ferdinanda ino esterajhskega sv. Leopolda itd. itd., kteri je v' leti 1830 puntarije v' papeshki dershavi vmiril ino sdaj Divisionér v' Lodi na Lashkem.

Anton Alojs Czarnotzay shlahten Shar-Iottenburg, zef. kr. oberst, vites rufovskega ordena sv. Vladimira, ino sardinskikh sv. Moriza ino Lazarusa itd.

Leopold Sheidnagl, v' flushbi shpaniskega krala Ferdinanda VII., kteri ga je savoljo vojshashke ferzhnosti s' tremi militariskimi krishi ino s' militariskim ordenom sv. Hermengilda daroval. Sheidnagl je vezhkrat is mnogih shpanskih mest svojemu svaku na Ptuji pisal, ino vselej po svojemi lubemi vuzheniki Volkmeri posvedaval. Vmerl v' leti 1817.

Karol shlahten Steininger, zef. kr. Feldmarshal-Lieutenant, vites zef. rufovskega ordena sv. Vladimira, Divisionér v' Zelovzi na Koroshkim.

Toti, ino she vezh kak petdefet drugih imenitnih Volkmer'vih sholarov v' mnogoterih stanish, vselej s' posebnoj hvaleshnoftjoj, vezhidel s' solsnimi ozhmi, od svojega prelubega vuzhe-

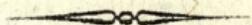
nika govorijo, kaj je naj svestejšha prizha, kak ferzhno so jih lubili, ino keliko dobrega od njih dosegli ino se navuzhili.

Pa ne samo svest dushen pastir ino vuzhenik mladine, tudi imeniten pévez so Volkmer bili. Njihove fabule ino pésmi, polne lepih navukov ino nedolshne shale, she sdaj vši shtajerski Slovenzi od vseh naj rajshi pôjejo, kér so v' profti slovénshini spisane, ino nje vši pévzi lehko sastopijo. Imenitne so tudi Volkmer've zerkvéne pésmi ino njihove prédige na vse nedele ino prasnike zélega leta, ino njihov keršhanski navuk v' prédigah; ktere po zhafi, keliko jih bo mogozhe dobiti, spraviti ino na svetlo dati naménim.

Tak so Volkmer, od vseh zhesheni ino lubleni, v' leti 1814 svojo tri ino sedemdeseto leto pershivel, 22^{tega} Septembra tistega leta svojo sekundizijo, ali kak mi pravimo, svojo drugo novo mesho flushili, ino 4^{tega} Februara 1816 brumno v' Gospodi safali.

Mir boshji ino nafha ferzhna hvala njim,
vérnemu krifjanu ino duhovniku, svestemu pastiru
njim savupanih dush, neposablenemu vuzheniku
teliko hvaleshnih vuzhenzov, dobrotlivemu po-
magavzu vbogih, veselemu pevzu Slovenzov!

F a b u l e.

o. L. H. d. e. H.

1. Dershi ali vmirajozha skopost.

Dershi ¹⁾ , ker je v' neki nozhi
Ne satisnil svojih ózhi,
Da je svesti varih bil ;
Ker je 's nátona ²⁾ prasize,
Vuke ³⁾ , thore ⁴⁾ no lizise
S' svojim lajanjom podil ⁵⁾ ;

Ker'ga so se tati bali,
Da mu ne bi v' sobe pali,
Zhi bi shli rasbijat hram :
Teti Dershi, pesl lublени,
Grata sdaj na smert boléni,
On nevarnost sposna sam.

Sófèdi vrazhila dajo,
Olje, shajfo, kaj pazh majö,
Zhejo, da bi gratal sdrav.
Puzhka ⁶⁾ rata : V' mersli vodi
Kopajte ga; Mojzhka ⁷⁾ hodi,
Vsemi tisti vel'ki shkaf!

Babe sadí si guzhijo ⁸⁾ :
Pesl bolén je skos shatrijo ⁹⁾ ,
Gvishno on obrani je.
S' mastjoj od tréh svinj ga mash'te;
S' tréskami od stare kafhte
Trikrat ga okadite.

¹⁾ Dershi, Pasko: pesje iména, Hundsnahmen wie z. B. Phylax. ²⁾ Naton: tnalo, Holzlegstätte. ³⁾ Vuk: volk, Wolf. ⁴⁾ Thor: dihur, Wltif. ⁵⁾ Poditi: gnati, treiben, jagen. ⁶⁾ Puzhka: Quadsalberinn. ⁷⁾ Mojzhka: shensko imé. ⁸⁾ Guzhati: goroviti. ⁹⁾ Shatrija: zopernija.

V' věf zeló fo prishli glasi,
Da se Dershi hudo kvasi:

Brati vši k' njem' dirjajo.

Pasko, njegov svéft prijátnik,
(Stopi k' njemi, kak en ratnik ¹⁾),
Oblisava mu bradó.

„Gdo se bo sdaj s' menoj gura ²⁾?
Stokrat fi nesfrezhna vura!

Gdo bi vzhera misfil to?
Vzhera sva she jag dershala,
Petlare is věsi gnala;
Nekim je to lubo b'lo.“

„O moj Pasko!““ Dershi sdéhne,

„Glej! kak smert me v' ferze pěhne,
Rop jas njeni skoro bom.

Vurshah smerti je arznija,
O da tote něba pija ³⁾!

Sdaj mam it' v' en drugi dom.““

„Sladko bi mi b'lo safpati,

Bi koshize ⁴⁾ smél obrati,

Kere si pokopal fem.

Grenka smert mi mòre biti,

Toťga shaza neti vshiti,

Neti s' soboj vseti smém.““

„Pasko! zhi ti lubish mene,

Naj te moja proshnja gene,

Idi hitro ifskat nje.

Ahtaj ⁵⁾ pa, da gdé ne sajdefh,

Eno tam pri lipi najdefh,

Drugá tam pri gumni je.““

¹⁾ Ratnik: svetovavez, Rathgeber. ²⁾ Gurati: igrati, spielen, scherzen; gura: gural. ³⁾ O da tote něba pija: o da bi tote ne bil pil. ⁴⁾ Koshiza: mala kost, Beinchen. ⁵⁾ Ahtati: pasiti, Acht geben.

„Var', da nizh mi ne premêknesh,
 Ali v' lape kaj ne vtêknesh,
 To ne stori, lubi brat!“
 Pasko v' eni sapi tezhe;
 Najde, pride, k' njemi rezhe:
 „To mash fvoje skerbi sad.“

Dershi s' nosom podihava
 Shaza — tezhaf ¹⁾ padne glava —
 „Sdêhne: „Naj le tu leschi.
 Vmerjem jas, oftane tebi;
 Préden ne ga vséti k' sebi.
 Ja, po smerti tê ga vshí!“

„O, da bi mi stregla frezha,
 Da bi lepo kost od plezha,
 Kero sem — pa ne povém,
 Gdé sem jo pokopal.“
 Blódi
 Pamet, no gré, gdo vé, kódi —
 „Prevezh — prevezh guzhal sem.“

„Tel'ko, Pasko! ti she pravim:
 Od bolesni zhi osdravim,
 Naj bo sjutraj ali dnes:
 Kost si zhéva svesto talat,
 Ti dobish te vekshi falat ²⁾,
 Ja, dobish“ — to vmerje pef.

Skopez skop oftane v' smerti,
 Grob pred njim stoji odperti,
 On pa le na shaz gledí.
 Bridko njeg'vo je shivlenje,
 Njeg'va smert she bol, ne menje:
 Gdo bo njem' nevôshlivi?

¹⁾ Tezhaf: unterdessen, während dem. ²⁾ Falat: kos, Stück.

2. Mravla ali délavnost.

Mravla ma po leti delo,
Gril pa tê prasnuje;
Mravla ma po simi jelo,
Gril pa tê gladuje.
Mravla je te délavní, —
Gril pa je te vtráglivi.
Ker je le zhednéjshi? —
Ker je le frezhnéjshi?
Zhlovek sodi!
Pa ne blodi —
Zhi rad delash: mravla si; oj, oj.
Zhi vtraglujesh: gril si ti.

>>>>><<<<<

3. Siniza ali kafhtigan Č) smeh.

Siniza na kofhati
Bukvi tam sedi,
Dugi zhas si krati
S' svoj'mi vishami.
Sdaj péti se navoli,
Smékne bukevzo
Is véje, no na stoli
Terdno kluva ²⁾ v' njo.
En jaſtreb ³⁾ obletáva
Borshte, da bi rad
Si sajterko ⁴⁾ priprava ⁵⁾ ;
Kajti ma velk glad.
On zhuje, da gdo kluka,
Misli: Gdo si ti?
Is bukve dol poluka,
Ptizha sagledi.

¹⁾ Kafhtigati: ſhtraſati. ²⁾ Kluvati: pikati, mit dem Schnabel hauen, picken. ³⁾ Jaſtreb: Habicht. ⁴⁾ Sajterko: sajterk, koſilze, Frühſtück. ⁵⁾ Priprava: pripravil.

„Pezhénka si ti moja,“ —
 Tak si mosh guzhi —
 „Kak bukevza je tvoja;
 Ne sem fit kak ti.“
 Peróti vkup nabira,
 ’S bukve dol vstrelí;
 Pa gósha ¹⁾ mu sapira
 Stéso k’ ptizheki.

„Siniza v’ góshi skrita
 Glasno se smeji:
 „„Si jastreb se nasitil? —
 Sedi dol no spí.
 Is moj’ga pérja stelo
 Bosh prav mehko mél;
 Napunil si si shelo,
 Kak si meti htél.““

Kres toti shpot siníze
 Jastreb se jesí:
 On rasprè perotnize,
 Hitro odletí.
 „Sinizhji shpot kak kifli
 Hren mu stopi v’ nos:
 Letézh na visho misli,
 Kak bo ptizhi kof ²⁾“).

Ne dalzh od bukve verta
 Lefhnik véverza;
 Lupina je prederta,
 Jedro jesti ma.
 Ja, ja! pa lefhnik smukne
 Véverzi spod nog:
 „Siniza se safukne
 Trikrat na okrog.

¹⁾ Gósha : Didicht. ²⁾ Kak bo ptizhi kof: kak bo ptizha premagal.

Sleti, no leshnik sgrabi.
 Jastreb vidi jo:
 Na njeni smeh ne sabi,
 Smert sdaj njena bo.
 Sedézh na viš'kem hraſti
 'S verha fe ſpuſli,
 Zhemérno ¹⁾ s' klunom hlaſti ²⁾ ,
 Jesa v' njem' gori.

„Sinizo sgrabi, gnjavi ³⁾ ,
 Terga no vmoři.
 „Sdaj, sdaj!“ ſerđito pravi,
 „Sdaj fe mi ſmejí!
 Sdaj priſhlo je na mojo,
 Kak ſem rekel pređ:
 „Siniza méſo tvojo
 Bo dnef moja jéd.“

„Siniza k² svoji ſhkodi
 Naf vuzhi zhednoſt:
 Bres ſtraha ti ne bodi,
 Mifli na slaboft.
 Je kerि bil 's nefsrezhe
 Reſhen pervokrat:
 „Jas bom,“ naj to ne rezhe,
 „Reſhen vſakokrat.“

4. Véveriza ali poterplivi flis.

Glej! ena mala véverza,
 Na mamikovem ⁴⁾ ſiski
 Viſijozha ſhe, je ſliſhala,
 Od ker'ga ſada ſgriski

¹⁾ Zhemérno: togôtno, jesno. ²⁾ Hlaſtiti: ſchnappen.
³⁾ Gnjaviti: dergniti, daviti, wûrgen. ⁴⁾ Mamika: mati, Mütterchen.

Se mamiki dopadnejo,
Da flajshi kakor zuker so.
No toti sad je oreh.

Kak leto gorjemálo je,
Tak njena shela k' fadi:
Kak toti sazhne sorit' se,
Od siska se odvadi:
Da oreh se njoj flajshi sdi,
Kak mleko, kero pit' dobí
Od svoje mam'ke siska.

En sréli oreh padne sdaj
Na semlo dol is dréva,
No véverza krizhí: „Zhaj, zhaj!“ —
Od vel'ke shele séva ''),
Is véjè skozhi dol na tla,
Prevershe s' nog'zam' listeka,
No k' frezhi oreh najde.

Naftavi sobze ná-njega,
Lupino 's njega fzéfi.
„Fuj, fuj!“ smerzhi, ga vershe tá,
„Ti oreh sladek ne si!
En ofel je, ker tebe jé:
Noriti mene mam'ka zhé,
Jas shénkam njoj to flajo.“

„Pa zhakaj, kaj gdé snotraj je?“
Lupino 's njega sdére:
Lushina pride, vgrisne v' njo,
„Si skoro sobze stére.
„O, kishlek ²⁾ je! jas ne bi rad
Htéł norzhek biti tretjokrat:“
Potózhi oreh v' grabo.

¹⁾ Sévati: ležzen. ²⁾ Kishlek: krémén, Kieselstein.

Kak mali norzhek ¹⁾ si guzhí,
 Poſluſha mam'ka ſkrita.
 Is germa ſkozhi, k' njem' hiti;
 Da pride, tak ga pita:
 „„Sakaj ſe jéſiſh no merzhiſh?
 Sabſtonj ti mamiko kriviſh:““
 Dol v' grabo gré po oreh.
 Pred njim ga ftêre, rezhe k' njem':
 „„Glej, kak ſam ſebe noriſh.
 Le poterplivi, kak ſem jas,
 Ti bodi, gda kaj ftoriſh.
 En fréden flif no nevtrudnoſt
 Perneſe delavzi fladkoſt,
 Pa jesa nizh kak brijo ²⁾.““

5. Savzhek ³⁾ ali nemogozha jesu.

Dva lepa mlada savzheka,
 En ludſki ³⁾ no domazhi,
 Pod zhreſhnjoj vkup leſhalta ſta,
 Kak ſóſeda, ne názhi ⁴⁾.
 Sdaj ſpati ſe navolita:
 Obadva hitro vſtaneta,
 No mata vkup gurazho ⁵⁾.
 En ſkazhe ſem, te drugi tá,
 Sdaj greta vkup na bliſhe:
 Tot' ov'ga ⁶⁾ vershe dol na tla,
 Ov totega obliſhe.
 Na enkrat ludſki, kak vushgan,
 Gorfkozhi, dirja tá na ſtran,
 No svoje vuha ſhpizhi.

¹⁾ Brija: die Bittere. ²⁾ Savzhek: sajzhek, Häßchen.
³⁾ Ludſki: ptuj, fremd. ⁴⁾ Názhi: inako, inazhi;
 ne názhi: nicht anders. ⁵⁾ Gurázha: igrázha. ⁶⁾ Ov:
 un, jener.

On vidi en'ga jagra stat'.

Ker s' pushkoj ná-nj'ga zila,
Kak da bi njega vstretil rad:

Ta b'la je njeg'va fila.

S'romazhek pazh nej' ¹⁾ vedil to,
Da jagri tudi 's kamnja so
Nareti, kak je toti.

To sdaj samara ²⁾ njegov shpan,

No pita: „Kaj je tebi,
Brat! da beshish na ovo stran?“

„Gdo,““ pravi, „beshal ne bi?
Ne vidish v' senzi jagra stat?“

On méri, she bi vstretil rad,

Glej! pushko ma nabito.““

Je nor, ker jagra se boji,“

Domazhi ov'ga trófhta,

„On, kaj jas pomnim, tu stoji:

Kokot she le ne rófhta.

On je podoben tistemi,

Ker jesò ma, pa ne mozhi:

On zhé, no nem're ³⁾ vbiti.“

6. Metul ali gisdava vtraglivost ⁴⁾.

Kak sonze bosjji stolez ⁵⁾ mala,

Da nam vše farbe kasat' ma:

Tak tote je natura dala

Metuli, da se shtimat' sna.

Metul en takshni, ves bliskézhi,

Na tuliki sprestert zhepi,

No s' ojstrim okom v' njo gledézhi

Kosmato pzhelo sagledi.

¹⁾ Nej': ne je, ni. ²⁾ Samarati: samérkati, bemerken.

³⁾ Nem're: ne móre, er kann nicht. ⁴⁾ Gisdava vtraglivost: ofertna vmanjost, lenoba, hoffártige Trágheit.

⁵⁾ Bosjji stolez: mavra, Regenbogen.

S' perotni glafno sashkrebezhe,
 Nafershen kak zhémérni jésh;
 Nesnano k' pzheli sashhepezhe:
 „Povej, kaj ti to meti zhésh?
 Se ti podstopish k' meni priti?
 Ti gerdi gnuſ, vſéh ftvari ſmet,
 Ti s' menoj zhésh v' tovarſhtvi biti?
 Gnuſ, miſli, kaj fi bila préd!“

„Is praha rojena fi bila,
 She sdaj prafhnati koshuh maſh;
 Sirota da bi ſe redila,
 Od hifh do hishe kruh petlaſh.
 Nobeno mozh maſh v' perotnizi,
 Skos léſefh, malogda letiſh;
 Prebivaſh noz̄h no den v' temnizi,
 Tam vmerla boſh, gdé sdaj ſhivish.“

Gofpod sdaj gartnara poklizhe:
 „O prid'te hitro k' meni ſem!
 Vſe roshe tota ftvar natizhe ¹⁾ ,
 Kaj ifhe, pravit' vam ne vém;
 Pa proſim, ſhinkak njoj ſafuzh'te,
 Da enkrat konez vſela bo,
 No merho tá na gnoj ſaluzh'te,
 Gdé druge vſe neſnage fo.“

She dugo gartnar guzh poſluſha,
 Navoli ſe ga, tak f-hrupí:
 „Metul! tvoj krizh me bo ogluſha ²⁾ :
 Kaj pravifh? Kaj? ſafukal bi
 Tvoj ſhinkak? To zhém ftoriti,
 She dugo mi je vola b'la;
 Priloshnost zhakal ſem dobiti,
 Prav lepo sdaj tvoj krizh mi dá.“

¹⁾ Natikati: preiſkovati, durchſtöberu. ²⁾ Ogluſha: ogluſhil.

„Gisdavo pifani vtraglivez,
 Odkod si hvale vseti zhésh?
 Ti vzhéra skotnjeni¹⁾) vosgrivez,
 Ti, ti se tel'ko shtimat' smésh?
 Is gofanze si vun prisrukal:
 O lepo mater si ti mel!
 Is njenih zhrev je tvoja fuknja,
 Od nje, kaj si no mash, si vsel.“

„Vtraglivez! to je twojo delo,
 Da v' lusti sem no tá letish;
 Sa svoje gnide ifhefh sélo,
 Na vfaki lift en kup spustish.
 Is njih se gofanze svalijo,
 Nam gartnerom k' shkodlivosti;
 Od rosh no trav nam nizh pustijo,
 Vše slushi jim k' poshréshnosti.“

„Gisdavez! je to vredno hvale,
 Da lepe perotnize mash?
 Ja, tote tebi mozh so dale,
 Da vtrágliv se vositi snash.
 Pa komi twoja voshnja hafne,
 No komi ti kaj k' nuzi si?
 Vfo twojo zhaft en deshek vgasne:
 No 's pzhele shpot si delash ti?“

Zhi komi shlahtni rod shtimanje
 [Jas to ne vupam rezhti] dá,
 Dobiti vupam odpuštanje,
 Zhi rezhem: Pzhela takshno ma.
 Kralize hzhi se imenuje;
 Zhi tudi takshna ne bi b'la,
 Tak njeno delo nam vkashuje,
 Da vezh je kak hzhi kralovska.

¹⁾ Skotnjen: rojen.

„Sam sliš no fama kunsht je ona,
 „Skaslivo se nigdar svetli;
 „Svetloba, kera jo polóna,
 „Se 's njenih lepih dél svetli.
 Pri svojem deli, dare ¹⁾ pova,
 „Se stare višhe skos dershí;
 „S navade ne, le da se nova
 Zhednéjsha nem're smisiliti.

„Skos njeno skerb vifoki hrami
 „Stojijo, kerim glihe ni;
 „Stojijo navlash skriti v' flami,
 Da ne bi lehko najti b'li.
 Do verha s' blagom so naphani,
 Kaj v' kerega se phati dá,
 Nobeden kotizh nej' navani:
 To malo truda ne koshta.

„She préd, kak sonze gorpolutka,
 She pzhela hrame popusti;
 Vesela se v' okrog safuka,
 Od rosh do roshiz it' hiti:
 Si dosti shazov vkup nabère,
 Bres téga, da kaj shkod'la bi;
 Nizh rosh, nizh trav s' nogam' ne vtére,
 To njeg'vo vsakemi pusti.

Kaj sbira, to sa fé ne sbira,
 Sa zelo gmajno sbira vfe;
 Grenzhiza ²⁾, kero 's rosh poshira,
 Se fkuha v' njoj, no flaja jé.
 „Zhaj — zhaj metul! bosh koshtal flajo!
 On fkozhi, ga she v' rokah ma;
 Sdaj vidil bosh, kaj pzhele snajo,
 K' pzhelnjáki tá bosh s' menoj sha ³⁾.

¹⁾ Dare: kader. ²⁾ Grænzhiza: die Bittere. ³⁾ Sha: shel.

Metul se brani, kēl'kō móre,
 Po fili mu 's rok vujti zhé;
 Sabftonj je: on mu vujt' nē móre,
 Dershati njega zhedno vé.
 Skos luknizo ga v' kosh 'J porine,
 Da vidi pzhele delati;
 Pa zeli roj se dol narine,
 Metul nje zhuje krizhati:

„Prozh — prozh gisdavez! pojdi dale!
 Vraglivez pri nas nizh velá;
 Flif, kere dá, so prave hvale —
 Ne, kere stan no shnidar dá.
 Me ne shivimo, da shivimo;
 Sa delo me shivimo to:
 Ne, da sa sé s' njim kaj dobimo,
 S' njim tudi drugim k' hafki ²⁾ smo.“

Ker fi shivlenja ne perpravi,
 No le od ludskega shivi,
 Kres to she vtragliv no gis daví
 Poshtenje drugim pozherní,
 Shivlenja ne je vreden meti;
 Je vreden, da se vbije tat!
 Od svoj'ga nima kaj shiveti,
 Tak tmert mu vóshi vsaki rad.

7. Orel ali krivizhna praviza.

Negda ptizhov roparije
 So, kak pri nas vohernije,
 Prevezh se pogmérale.

¹⁾ Kosh: panj, ul, Bienenkorb. ²⁾ Hafek: korist, Nutzen.

Toshba prishla je do krala:
Orla pamet je sposnala,
Da kriviza vel'ka je.

On pusti goloba priti.
Rezhe: „Ti mash k' ptizhom iti,
Mojo volo vkasati.
Rezi: Kral zhé, moji lubi!
Da se prédno pero skubi
Is perótniz kráлизha“¹⁾.

Strah goloba je, trepêzhe;
Vést ga fili, sato rezhe:
„Kral, sapoved ojstro dash!
Kralizh ptizh je naj drobnéjshi,
Vel'ki so ja shkodlivéjshi:
Tote tak kashtigat' snash.“²⁾

„Kaj, terdglavez! kaj ti pravish?
Ti se krali proti stavish?
Kak sem rekel, tak naj bo.
To bi moji zhafti shkod'lo,
Zhi se ne bi toto sgod'lo,
Kaj je tebi vkasano.“³⁾

Môre bit' kashtigan mali,
Da se bodo vel'ki báli
No zhednéjshi gratali.
Pravožh²⁾ je: Obéfi tata!
Sakaj nej' golufar³⁾ gratal;
Vujshel bil ba⁴⁾ shrikezi.

¹⁾ Kralizh: štershek, Zaunkönig. ²⁾ Pravožh: govoriza, Gerücht, Sage; pregovor, Sprichwort. ³⁾ Golufar: goluf, Betrieber. ⁴⁾ Ba: bi bil.

8. Kokosh ali norjena zhednost ¹⁾.

Kokosh je ena gmajn shivad,
Nizh menje kak shtimana;
Pa shtimavka pregnana
, Shtimanje vé si sama dat':
Gda koli jajze snéše,
Tak svojo gnesdo sapustí,
Is shtale dol na dvor sletí,
No s' soboj krizh perněše.

Nek' njeni krizh sa sméh dershi;
Pa ona se le kréga,
Da gospodinje néga ²⁾:
Njoj jajze zhé odrajtati,
Da ne bi je norila,
No djala menje jajz pod njo,
Tê, dare ³⁾ ona kvokla bo
No mlade si svalila.

Skos takø fkerb nam mislit' dá,
Da je shivad nijedna,
Kak ona je, tak zhedna,
Da svoje jajza shtéti sna.
To gospodinjo vtrashi,
Ne vupa vseti jajz od nje,
Da 's njih bi sprash'la si zvertjé:
Ostane raj' pri kashi.

Kokosh sadosti zhedna né,
Njo gospodínja nori;
Pa visho, kak to stori,
To she le kres tri tjdne své.
Sedí kak fkerbná mati,
Da 's jajz si pishanze svalí:
Pa kaj, zhi bodo pajnkarti ⁴⁾?
To sdaj she nem're snati.

¹⁾ Zhednost: Verständigkeit. ²⁾ Néga: ne je, ni. ³⁾ Dare: kader. ⁴⁾ Pajnkart: Bastard.

V' tréh tjednih pishanzi

Okoli nje zvizhijo ;

Nje klizhe, k' njoj beshijo.

O kak to mater veseli !

Is gnesde se gorvsdigne ,

Gré s' njimi v' hrami sem no tá ,

Gdé vidi mazhko ali pfa ,

Skrizhi , s' perotmi shligne ').

Mladina nézhe ') v' hishi bit' ,

Nje pela na dvorishe ,

Tam zherveke jim ifhe ;

Pa le shelijo k' vodi prit' .

Kak mlako sagledijo ,

Na enkrat kotajo te v' njo ,

Po mlaki lepo plavajo ,

No kvokli se smejijo .

Kokosh sa zhedno se dershi ,

No fama sebe nöri ;

Sdaj she le vé na dvori ,

Da rèze fo , ne pishanzi .

Tak shtimavez gisdavi

Sam sebi pamet oslepi :

„Sem zheden bol , kak drugi vñi !“

On k' svoji shkodi pravi .

9. Muha ali gisdav duh.

Muha fi sede na rogle jeleni .

Rezhe : „Prijatnik ! na snanje daj meni ,

Zhi jas prevel'ka sem tésha sa té ?“

„„Esh jo !“ tak rezhe k' njoj jelen : „„Ti luba !

„Si ti na svéti ? O kel'ka bi sguba ,

Zhi ne bi bila , to bila sa mé !“

¹⁾ Shligniti : (mit den Flügeln) schlagen. ²⁾ Nézhe : ne hozhe .

To , kaj je jelen povedal sdaj muhi ,
 „Smé se povedat' gisdávemi duhi ,

Ki se 's vust nékega pojba kadí ;

„Srezha , da mati je tebe rodila ,

„Sizer med nami beseda bi bila :

„Svéti en shtimavez gvišno fali .“

10. Líziza ali plazhan prilisavez.

En gartner , da mazhke bi 's ograda spravil ,
 Je s' giftom poshtupano méšo naftavil ,

Da mazhkam sedmino odfflushiti zhé .

En stari vrán , 's borfhta kresograd letézhi ,
 Sagledne kof méša na gredi , no shgezhi

Od shél ga s' shkrempli gorvsdigniti vé .

Leti s' njim na verh en'ga star'ga jagnjéda ') ;
 Pa ravno v' posheleni vuri obéda

Prishluta líziza , no vrana vgledi .

Guzh sazhne sdaj prasni no hvale ne shpara :
 „Posdravleni bodi , ptizh nash'ga zefara !

Od negda moj vel'ki dobrótnik si ti .“

„Sa koga ti mene dershish , o líziza ?

Povéj ! pa povéj mi to , kaj je refniza ;

Navajeni ne sem posflushati lash .““

Líziza se káshla , no sazhne lagáti ') :

„Na pitanje tvojo zhém odgovor dati ,

Da dó-me tak vel'ko savupanje mash .“

„Sa koga jas tebe dershim , o lublénii ?

Al' ne si té oreł , ker vsaki den k' meni

Poslan od zefara na jágnjed letish

Sem , s' njeg'vimi shpishami mene rediti ?

Kaj ne , da si sato sdaj mógel sem priti ?

Sa mé ja zefarov dar v' shkremplih dershish !“

) Jagnjed : Schwarzpappel . 2) Lagáti : lugáti , lúgen .

Sdaj ne eno malo vran sam sebe shtima,
 No s' glavoj lisizi gisdávo nakima,
 Kak da bi htel rezhti : Resnizo guzhi.
 Ja, da bi lisiza v' tej véri ostala,
 No njega sa orla zefara dershala,
 Kot mésa spustí dol , no prozh odletí.

11. Junez ali vbogi hlapetz.

En mladi junez staremi

„Se s' mokrim okom toshi :

„Shivad nobena, kak smo mi,

Je v' tak nesrezhni koshi.“

„Brat !!!! pita stari mladega ,

„Kaj tebe v' serzi pezhe ?

Povéj, da troshť se tebi dá ,

No konez bo nesrezhe .”

„Glej! vzhéra skos do vézhera

„Sem v' mojem jarmi tézha ”,

No toti do kervavega

Natisnil mi je plézha.

„S oránja prishel sem na dvor ,

Virt nizh nej' rekel k' meni ,

Kak , da je ofnal jarem gor:

Sdaj v' shtalo se poshèni !”

„Dnes , da sem vun na pasho sha ”,

„Sem slabi se potéknil ,

No stopil , gdé je détel'za ,

No tam dve bêtvi ³⁾ sméknil .

O da bi ba , brat! flishal ⁴⁾ , kak

Virt gerdo je preklínjal :

Tá nefti te je mogel vrag ,

Da ogon si naflinil !”

¹⁾ Tézha : tézhal. ²⁾ Sha : shel. ³⁾ Betvo : Grashalm.

⁴⁾ O da bi ba flishal : o daß du gehört haben würdest.

„Premalo virte posnash, brat!““

Je rekel junez stari;

„Pa to bi ja ti mogel snat‘,

Da so posebne stvari.

Kaj koli jim opravimo,

To sa dushnoſt dershijo;

Vſe drugo pa kashtigajo

Kak naſho hudobijo.““

To ne ſo junzi kmetizhki:

Jas mojo glavo ſtavim;

To b'li ſo hlapzi virtovi:

Ja, ja! tak je, kak pravim.

Nek' virt ſa junze hlapze ma,

On s' delom nje obſili,

No nje, kak junze, kleti ſna,

Zhi ſo kaj pregreshili.

12. Metul ino goſeniza ali lagoden 'I razhun.

En lepi pisani metul po ogradi leti,
Tam vidi eno flanzo ²⁾ ſtat', poſebna ſe mu ſdí.
Da drugih takſhnih ne b'lo tam, tak njoj ſe pri-
blishava;

Gledézhi, da jo goſenza gladovno ogrisava,
Od nepovolnoſti nagnan ſe mozhno rasjesí,
Na takſhno viſho goſenze poſhertnoſt poſvarí:
„Noríza! nepremiſhleno poſhérēſh flanzo v kraj.
Préj, kak ſe ſpremenila boſh, boſh mela ſhréti kaj?
Poſuſh'la ſe bo flanza, zhi vſe pérje boſh po-
ſherla;

Od glada préj, kak pride zhaf ſpreménjenja,
boſh vmerla.

¹⁾ Lagoden: hud, gering, ſchlecht. ²⁾ Flanza: vſadíza, Pflanze.

Ne vidish, da od takshnih flanz nobena druga to
 Ne rafe v' totem ogradi? Kam iti zhésh po njo?
 „Norz!“ jésno rezhe gofenza k' metuli, „kaj
 guzhish?

Tí zeli den po ogradi od rosh do rosh letish,
 No denog, zhi bliso njih, nobene se dotéknesh;
 Ne vupash vseti kaj od njih, raj' le hitro se od-
 méknesh.

Ne vésh, da sjutraj sonzhna luzh drugozh gor-
 prishla bo,

Segrevajózha roshize? Pa ti vezh ne bosh to.
 Oba, metul no gofenza, resnizo pravita:

Sapravlavez no skopez prav razhuniti ne sna.
 Té pervi pravi: Malo lét na svéti mam shiveti,
 Sakaj bi shparal? V' starosti glad ne bom mel
 terpeti.

Té drugi pravi: Dosti lét na svéti bom shivel,
 Ne smem sdaj vshiti; v' starosti nizh ne bi vshiti
 mel.

13. Pef ali podvuzheni skopzi.

En pef, kres dugo berv beshézh,
 Kof mésa v' lapah ma;
 Is bervi v' potok dolgledézh,
 Sagledne v' vodi pfa:
 On méni, da po vodi
 S' falátom mésa hodi
 En drugi pef.

Ne misli: Voda shpégel je,
 Sam sebe vidim v' njem'.

Le misli: Obogátit' se
 Sdaj s' ludskoj shkodoj zhém.
 Kaj misli, tudi stóri;
 Pa gerdo sebe nórí
 Nezhedni pef.

Is bervi hitro se spustí,
 No v' potok se podá:
En kof se mu premalo sdí,
 Je bolši meti dva.
Kak dugi je, se stegne,
Da ovega dosegne
 Gladovni pes.

On gvishno méni, da she ma,
 Kaj ovemi je vsel:
Pa kaj je vsel, je senza b'la,
 Ma tel'ko, kak je mel.
 Ne tel'ko, sem sapravil
 She mojo: tak je pravil
 Kaštigan pes.

Zhé sgrabit ludski kof sa sé,
 No svoj'ga se snebi;
S' sterrenom plava, ná-dno gré,
 Spremine pred ozhmi;
 She snal bi ga dobiti,
Pa tudi se saliti
 Nefrezhni pes.

Nigdar je ne té skopi fit,
 Da vezh she skos sheli:
Da nézhe sadovolen bit,
 She to, kaj ma, sgubi.
 Sa vasho poshelénje
 Vam, skopzi! podvuzhénje
 Dá toti pes.

14. Sivez ali frezhna podloshnofi.

Ha! ha! en mladi shrebez hershe,
 Stojézh na fredi med konji;
Vse štiri bistro kvishki vershe,
 No s' drug'mi konji tak guzhi:

V' sazhetki, ja! naš je natura
 Postav'la proste ¹⁾ sem na svét;
 No zhlovek bi se s' nami gura ²⁾?
 Je on to smél od pervih lét?

Predstarshi nashi so hodili,
 Gdé, gda no kak je keri htél;
 Selene kerme so se vshili,
 Jim toto je gdo branit' smél?
 Od njih nobeden ne je flushil,
 Nobeden ne napreshen bil:
 Nobeden vlazhil ali plushil,
 Nobeden gajshle shlak dobíl.

No mi, ah mi, fuj sram naš bodi!
 Smo hlapzi — ne, smo vósnički ³⁾!
 Naš fedlo no homot oglodi,
 No smo sa to she tepeni.
 No komi, komi smo pokorni?
 Zhloveki! Kaj pa zhlovek je?
 Je zhlovek al' smo mi ti gorni?
 Vaf, brati! profim, sodite.

Mi smo tak lepi od nature;
 Tak lep je zhlovek ne, kak mi:
 On gerdo gré po dvéh, kak pure,
 Po nozhi vidi kaj s' ozhmi?
 Se semla, da on ná-njo stopi,
 Tak mozhno trofi, kak da mi?
 Gда njemi duh is nosa sopi,
 Kak se is našhega kadi?

¹⁾ Prost: svoboden, frey. ²⁾ Gurati se: igrati se, sein Spiel haben; bi se s' nami gura: bi se s' nami gural.

³⁾ Vósnik: jétnik, Gefangener, Slave.

Poglejmo se, kak naš vše zira:
 Vše, vuha, grive, glava, hod!
 No zhlovek, toti naš regira,
 Sdaj toti je kres naš gospod!
 On nam na herbet sedit ide,
 Da s' kem se bojuvati ma;
 No zhi premaga, nasaj pride,
 Vso zhaft le sebi, nam ne dá.

Zhaft, kero ma, mi njemi damo,
 Ja! njemi, da je nima sam.
 Ker lon pa mi od njega mamo?
 Kak on dobrote plazha nam?
 Sa shtrajnge k' plugi naš priveshe,
 Al' s' nami vosi k' verhi ¹⁾ gnoj;
 She s' gajshloj póka, no se sdere:
 Prekleta merha, ne postój!

O brati, résh'te se hlapzhiye!
 Nash pervi rod je profsti bil;
Pa zhlovek, puni ziganiye,
 Pod sé naš je v' oblast dobil.
 Kak lehko bi, zhi vkup dershimo,
 Nam 's njeg'vih rok se réshit' b'lo:
 Pravizo tak nasaj dobimo.
 Kaj mén'te? Vše muzhi ²⁾ na to?

Vsi konji bershejo s' nogámi
 Od vel'ke jese kres en zhaf.
 „Zhi ménish, da bo bolshi s' nami,
 Se zhémo spuntat' ³⁾!“ je vše glaf.
 En sam, en sivez ⁴⁾ glavo trofi,
 Se iskashlá is starih pluzh:
 Sdaj ferza, da ma muhe v' nosí,
 Naprej se riva, sazhne guzh.

¹⁾ Verh: goriza, Weinberg. ²⁾ Muzhati: molzhati, schweigen. ³⁾ Spuntati se: sich verbünden, sich empören.

⁴⁾ Sivez: siv, bel konj, Schimmel.

Ja ref je, ref! kaj shrebez rezhe,
 Da je nash rod bil negda proft;
 Pa zhaf, ker bil je, sdaj ne tezhe,
 Do njega je en dugi most.
 Nevarno je po totem iti,
 Pod nami se podréti sna.
 Vam puntarija most zhé biti,
 Oh vse nesrezhe tota ma..

Mi vel'ko mozh v' kopitah mamo,
 Vse s' njimi ób-tla vershemo:
 Pa, pajbi ¹⁾! mozh zhi mate famo,
 Vas tota k' zili sprav'la bo?
 Sanes'te se na njo, kak zhéte,
 „Sa stopnoft“ tota vam fali:
 No toto zhlovek ma, kak véte,
 On sato je gospod, ne vi.

Gdo puva ²⁾ no popravi shtale
 Sa vasho stanje, no da vas
 Gdé ne bi hudobije klale,
 Ne vuk, ne tozha, snég no mras?
 Gdo v' simi vas pred gladom brani,
 Gda tota semlo vfo vmorí?
 Gdo vam sa shéjo vodo s-hrani,
 Gda vse potoke led v fuschi?

Gdo, gdo vas snashi, gdo vas vrazhi,
 Gda blatni al' nesdravi ste?
 Gdo vam pomaga, gda vas tlazhi
 Nefrezha, naj je kaksha je?
 Gdo vam tak lepi oves póva?
 Gdo 's trave vam senó fuschi?
 Pojéte staro kermo, nova
 Pred vami v' jaflah she leski.

¹⁾ Pajb: fant, Bursch. ²⁾ Puvati: póvatı, staviti, bauen.

Sapstojn vi reje ne dobite,
 Sa njo ref date svojo mozh:
 Pa kero mozh pri njoj sgubite,
 Poverne ona vam drugozh.
 Kaj samo mozh vam nem're dati,
 To vam zhlovezhja pamet da:
 Skos njo vaf zhlovek sna ravnati,
 Kak svojo mozh vfak' nuzať ma.

Shtimanje vasho je prevsetno.
 Ja zhlovek zhaſt od vaf dobi,
 Pa on [verjeti ne je shmetno] ²⁾)
 Vam veksho da, kak njemi vi.
 Zhaſt, kero on ma, s' vami tala,
 Da, gdé on je, vi tudi ste:
 Stan njegov hisha, vash je shtala,
 Pa ste pod stréhoj, kak on je.

Sa svoj pozhinek ²⁾ ma nedelo;
 Kaj nimate vi tudi jo?
 On vaf ne pela te na delo,
 No rezhe: Dnef pozhinek bo.
 On vam postreshe; vi pa delo
 Opravit' mate, kak sheli:
 Je ne shivlenje to veselo?
 Ne bod' te, brati! puntari.

O toti guzh je konjom segnil
 V' ferzé, no she je krotko b'lo;
 En vfaki noge je pretégnil
 K' snaménji, da prifegli so:
 „Zhloveki tak pokorni biti,
 Da njim no njemi k' nuzi bo,
 No terdno v' glavo si sabiti,
 Kak puntari nesrezhni so.“

²⁾ Shmetno : teshko, schwier. ²⁾ Pozhinek : Ruhetag.

Podloshnik v' sérze si sapishi,
Kaj stari fivez te vuzhi:
„Proft biti si nigdar ne ifhi;
Zhi ifhesch, tak nesrezhen si.
Gospodi famo ne je vola,
Da njemi k' dobrem flushil bi:
On vé, da Bog je njega svolá¹⁾,
Sa tvojo dobro da skerbi.“

15. Vura ali refnizhen guzh.

„Jas profim,“ vura turnovska
Je k' sonzhni vuri rekla:
„Povej mi vuro, sesterka,
Katéra je pretekla?“
Da megla skrije sonzhno luh,
Favshlivka²⁾ sazhne toti guzh:
Zhé ovi³⁾ hvalo vseti,
No sama hvalo meti.

„„Jas prave vure sdaj ne vém,“
Tak tota k' ovi rezhe;
„„Pa zhakaj, ti jo pravit' zhém,
Naj megla le pretezhe;
Moj zajgar vuro kasat' sna,
Gda sonze mu svetlobo dá;
Zhi megla sonze skrije,
Tak senza ga pokrije.““

„Smilenje, seftra! s' tobuj mam,“
Tak ova rezhe dale;
„Nobeno hvalo sonzi dam,
Sem sama vrédna hvale.

¹⁾ Svolá: svolil. ²⁾ Favshlivka: nevoshlivka. ³⁾ Ov: un, jener.

Naj sonze svéti ali ne,
 Moj zajgar vure kasat' vé;
 Po dnévi no po nozhi
 Od vur do vure skozhi.“

„Nizh druga treba, kak da gdo
 Enkrat na den v' me segne
 S' rokoj po mojo vreteno,
 No s' njim kolzé ¹⁾ nategne:
 Tê shtir' no dvajsti vur leui;
 Ker zajgar gledat' samudi,
 Naj vuho si naflóni,
 Sna shlake shtét' na svoni.“

„Ti sestra, kak se meni sdi,
 Ti nem'resh vure shteti;
 Da v' tebi nizh se ne glasi,
 Tak nem'resh glasa meti.
 Pa zhuj, kak jas vém vure shtét',
 Zhuj: edna, dve, tri, shtiri, pet:
 Pet vur moj zajgar kashe,
 Tak ja moj glaf ne lashe.“

Pa v' tem, ki ova to guzhi,
 Se megle raskadijo;
 Jesére, morje, ribniki,
 Potoki se svetlijо,
 Da sonze vsdigne svoj pogled.
 „„ Tri firtelze ²⁾ na pet, ne pet,
 Od zajg'ra senza kashe;
 Gdo sdaj od naj dvú lashe?“

Tak sonzhna rezhe k' turnovski,
 No k' guzhi to pristavi:
 „„Jas, kel'ko vur mam kasati,
 Snam, da mi sonze pravi.

¹⁾ Kolzé: malo koló, Räderchen. ²⁾ Firtelz: zhetert, Viertel.

Ti vsakemi dash odgovor,
 Ker tebe pita; pa je nor,
 Zhi tebi zhé verjéti,
 Da snash mu lash nashtéti.***

„Jas tiho sem, no ne guzhim,
 Gda sonze fe mi skriva,
 Da ne bi bila, se bojím,
 Lashliv'ga guzha kriva;
 Pa gda guzhim, refnizhen guzh
 Je moj, da mam od sonza luzh:
 Na njo se snam sanesti,
 Da ne sna lashi presti.***

Ne bodi, zhlovek! turnovska,
 Pa sonzhna vura bodi;
 Negvishno fteso ova ma,
 Po pravi poti hodi.
 Gdé poshelenje kashe pot,
 Tam malogda je gvishen hod;
 Tvoj pot naj bo pri luzhi:
 Kaj pamet pravi, gúzhi!

16. Pastirinka ali slepi starshi.

Pastirinka ¹⁾) se skerbi,
 Da si mlade gorsredi.
 Želi den jim réjo ifhe,
 Mladi pa le, klune vishe
 Stegnejozh, na glaf križhijo,
 K' snamenji, da glad terpijo;
 Vboga lézhe sem no tá,
 Da jim le kaj nesti ma.

¹⁾ Pastirinka: tresorépka, pliska, Bachstelze.

Orel , ptizhji kral , letézh ,
 Na podloshnike gledézh ,
 V' mushi ¹⁾) paſtiríko vidi .
 „Mati!“ rezhe , „k' meni pridi ,
 Mam ti nekaj rasodéti ;
 Dobro ſi maſh v' pamet vſeti
 Navuk , ker'ga tebi dam ,
 Da ſmilénje ſ' toboj mam .“

„Puſti mlade , kere maſh !
 Shkoda , da jim réjo dash :
 Ménish , da ſi ti ſvalila
 Svoje jajza ? Nje je ſpila
 Kukovza , no v' gnesdo ſvoje
 Djala je , gdé b'le ſo tvoje :
 Zhi ti mlade gorsredish ,
 Gviſhno fmert ſa lon dobish .“

Pa lubéſen materna
 Orla bógat' ne je ht'la .
 She ſedijo vſi na germi ,
 Slepá mati le nje kermi :
 Ènem' , keri naj bol ſine ,
 V' klun en vel'ki zherv porine ;
 Zherv ſe mu premali ſdi ,
 S' zhervom mater v' krof tifhi .

Starſhi , navuk lep ſa vaf !
 Bolſhe ne bo ſa en laſ
 Vam , zhi kukovze ſredite :
 S' paſtirinkoj lon dobite .
 To je ſtarſhov gmajn lubéſen ,
 Slepá do otrók lubéſen :
 Pridne lubit' je zhednóst ,
 Pa hudobne — — je noróst .

¹⁾ Musha : mozhvína , berezhina , Gumpf.

17. Rak ali prasen guzh.

Pri pěfenzi ¹⁾ en stari rak
 Ob enem skos je prédgal tak:
 „Vi mladi! enkrat zhédni bod'te,
 Naprej no ne skos navsrit hod'te.“

Ti mladi rekli fo na té:
 „„Pokorshino mi dushni smo;
 Pa kak vaf ozha bogať zhémo,
 Da, kak naprej se gré, ne vémo?““

„„O lubi ozha, véte kaj?
 Da bogali vaf bomo raj,
 Tak hod'te vi naprej pred nami,
 Mi gvishno bomo shli sa vami.““

Tam navuk je le prasen guzh,
 Gdé ne gori eksempla luh:
 Zhésh druge v' dobrem podvuzhiti,
 Tak mòresh dobro sam storiti.

18. Roke ali potrebno pajdashtvo ²⁾.

Ta prava roka zhé
 Ti lévi shpot naprav'ti,
 No pita ³⁾, jeli ⁴⁾ vé
 Kak ona zherke stav'ti.

Ta léva se podá
 Tá k' misi, no tam pishe;
 Pa gdo, kaj pishe, sna
 S' ozhmi prebrati? Nishe ⁵⁾.

¹⁾ Pěsenza: Peſniz (ein kleiner Fluß). ²⁾ Pajdashtvo: tovarshivo, Gesellschaft. ³⁾ Pitati: barati, prashati, fragen. ⁴⁾ Jeli: li, ali, ob? ⁵⁾ Nishe: nikdo, nihzhe, Niemand.

Sdaj tota pita : Mash,
 Ti prava ! tel'ko mozhi ,
 Da perſni jopizh snash
 Saknáflat' ¹⁾ bres pomozhi ?

O ja , to dobro snam !
 No sazhne vkupknaſlati ;
 Le dugo mójo ²⁾ mam
 Si k' totem déli dati .

O ſestre , lub'te ſe !
 Tak glava rezhe k' njima ;
 Keljé pajdashtva je :
 En ma , té drugi nima .

Kaj ena vaj ne vé ,
 To druga ma ſtoriti ;
 Natura sato dvé
 Vaj htéla je ftvariti .

19. Vuk ali nedopuſhena ſodba.

Nefrezha ſe namér'la je :
 En vuk je v' jamo padna ³⁾ .
 Shivadi prid'te , réfh'te me !
 Ah , mojih vur bo sadna .
 O prid'te , prid'te ! profim vaf ,
 No réfh'te me is jezhe .
 Tak vbogi vuk krizhi na glaf ,
 No tozhi fuse ⁴⁾ shgézhe .

¹⁾ Saknáflatı : ſaprézhi , zuſnópfeln . ²⁾ Mója : trud , Mühe . ³⁾ Padna : padnil , padel . ⁴⁾ Susa : ſolsa , flojsa , Thräne .

Na toti križh pritekla sta
 Dva: Tiger no lisiza.
 Té pervi stopi k' jami tá,
 No vidi svoj'ga striza:
 „Striz, tebi se plazhilo dá!
 Tak trošta toti vuka:
 Le misli, kelko ovz si kla¹⁾!
 To b'lo je k' jami smuka²⁾.
 O kak nedushne prof'le so:
 Vuk, pusti naš shivéti!
 Pozhakaj, da odraſemo:
 Té snash naš 's zhrede vseti.
 Pa da si ne ſmilénja mel,
 Ne malih ovz ſe ſhona³⁾,
 No ſkos rasbojnik biti htel,
 „Si najſhel v' jami lona.
 Ja, tak je gviſhno, ſdaj ſferſrá
 Lifiza, no ſhe pravi:
 Predvzheraſhniſ je ovzo vkra⁴⁾,
 Zirkvéni tat je pravi.
 Kmet zirkvi je oblubil dat'
 Jo, [ne je to kriviza?]!
 No ravno toto vkral je tat:
 Ja, v' nébi je praviza.
 Pobérta ſe obá od mé!
 Je gerdo vuk sakrižhal;
 Vi gerdo me rasnaſhate,
 En vſaki vam bo ſprizhal.
 Vi pravite, no reſen je,
 Da nébo je pravizhno,
 Pa vi guzhité klétvize⁵⁾
 Kres me: to je krivizhno.

¹⁾ Kla: klal. ²⁾ Smuka: eine Vorrichtung zum Dahin-
 gleiten, hier tropiſch ſo viel als: vurſhah, da ſi v' jamo
 padel. ³⁾ Shonati ſe koga: ſa koga marati, ſemand
 beachten; ne ſi ſe ſhona: ne ſi ſe ſhonal. ⁴⁾ Vukra,
 vkral, vkradel. ⁵⁾ Klétviza: klétvá, Fluch.

Vi s' menoj zhéte k' sodbi it' ¹⁾:
 Ste vredni tote zhaſti?
 Sodniki moji zhéte bit':
 No nimate oblaſti.
 O keri druge ſodit' zhé,
 Ne ſmē ſam greha méti:
 Pa gdo med vami rezhti ſmē:
 Jas ne ſem v' greh ſajéti?

20. Thor ali prasen glash.

En thor ²⁾ po nozhi ſkrivoma
 Je v' golobinjak ſplésil;
 Pa da je sórja ³⁾ pózhila,
 Je hitro 's njega lésil.
 Na ſtégah virta frezhal je,
 Ker htel je gledat iti;
 Jel' v' golobinjaki je vſe,
 Kak mélo bi tam biti.
 Da thor je flushil tam goſti ⁴⁾,
 Ne mógel ſhe je snati,
 No da fe malo dén bliſhi,
 Nej' vidil thora ſtati.
 Pa toti miſli: Virt ſhe ſna,
 Kaj ſem krivize ſtoril;
 Ozhi napéte ná-me ma:
 Vuj' nem'rem — bom govóril.
 „Virt, Bog vam dobro jutro daj!
 Ste gvifhno ſgoda vſtali?
 Ste toto nozh ne vel'ko kaj,
 Kak tudi jas ne ſpali,

¹⁾ K' ſodbi iti s' kom: ſoditi koga. ²⁾ Thor: dihur, Dlifß. ³⁾ Sórja: sárja, sárija, Röthe, Morgenröthe.
⁴⁾ Goſti flushiti: Tafel geben.

Zhi lih ¹⁾ ne grem golobov klat,
 Kak moji drugi Shpani ²⁾.“
 Tak se sprizhaya gerdi tat;
 Pa vérje virt zigani?

„Ha, ha! si tu“, krizhi na glaf
 Virt: „prishel si v' peshize ³⁾?“
 Sem, hlapzi! sem, jas nuzam vaf:
 Pernel'te sem batize ⁴⁾!
 Pretêp'te tata, keri nam
 Golobe kunfhtno kole;
 Pretêp'te ga, da rezhe sam
 „Si stepsti 's dlazhja mole.““

Vsi hlapzi k' virti tezhejo,
 Ma vsaki v' rokah bavto ⁵⁾,
 Zhemérno k' thori rezhejo:
 Sdaj bosh nam plazhal mavto!
 She sdaj bi vbogi thor shivél,
 Zhi ne bi ba ⁶⁾ preguzhil;
 Pa grosovitno smert je mel,
 Da v' têmi ne je muzhal.
 En zhlovek, zhi pravizhen je,
 Ne rezhe: „Sem pravizhen!
 S' pravizhnostjo le shtima se,
 Ker vé, da je krivizhen.
 En prasen glash ma vel'ki glaf,
 Pa pun noben'ga nima:
 En prasen glash, tak vidim jas,
 Je, ker sam sebe shtima.

¹⁾ Zhi lih: zhe tudi, wiwohl, obgleich, wenn auch.
²⁾ Shpán: tovarsh, Gefährte. ³⁾ Peshiza: pést, Faust. ⁴⁾ Batíza: velika paliza, Stock, Prügel.
⁵⁾ Bavta: prav velika paliza, drog, Knüttel. ⁶⁾ Ba: bi bil.

21. Hraſt ali gnusna nesahvalnoſt.

Pri enem vel'kem hraſti,

Ker lepi ſad rodí,

Prashizhek vé ſe paſti,

No dobro ſe redí.

S' zheluftmi ſhelođ ſhvezhe,

Préd kak ga je poſhrél,

S' ozhmí ſa drugim tezhe,

Bi rad ſhe tot'ga mél.

„Prashizhek nesahvalni

„Si,“ pravi njemi hraſt;

„Refnizhni je, ne ſhalni“

Guzh: kék²⁾ je moja zhaſt?

Pod menođ ſhelođ ſbirash,

Te dobro s' njim redim;

Ti óka ne odpirash,

Me ne pogledaſh s' njim!“

Prashizhek rova³⁾, króli,

Poſluſha, no ſadnizh

Se ſukajozh okóli

To rezhe, druga nizh:

„Esh! toſhiſh fe, da tebi

„Sem nesahvalni bil;

„Sem ſnal, da ſhelođ ſebi

„Sem 's tvojih rók lovil?“

Bog miso nam pokrije,

S' dobrotoj naſ redí,

Vsem, kaj gdo jé no piye,

Svoj ſhegen podeli.

¹⁾ Shala, ſhalen: Scherz, ſcherzhast. ²⁾ Kék: kde, gde, kjé, wo? ³⁾ Rovati: rit, wühlen.

Ker ná-njega ne gleda,

Pri misi da sedí,

Rad njemi bi povéda ¹⁾:

Ne zhlovek, svinja si.

22. Ofel ali raskrita skaslivost ²⁾.

Ofel, gosto tepen od gospoda,

Je is shtale vujshel, no se v' borshti skril,

„Tu jas ne bom,“ tak je nori soda ³⁾,

„Tel'kokrat pretepen, kak sem dosdaj bil.“

Niegov sléd gospodi steso kashe:

„„Zhakaj,“ rezhe, da ga v' borshti sagledi;

„„Zhakaj, naj se tebi herbet mashe,

Da bofh védil, odkod 's domi si.““

Prevsetnják gospodi se klubuje ⁴⁾,

„Skazhe, vrintne, no hiti k' gospodi prit’;

„Strašno kak en pravi lev r'juje,

Zhi je lih le s' njeg'voj koshoj bil pokrit.

Smeh gospoda ma: „„Ti lev zhésh biti?““

Tè mu rezhe, no se s' pal'zoy pogrosi:

„„Nem'resh, nem'resh tvoje vuhe skriti!

Sa to te nakurim ⁵⁾, da she ofel si.““

To se pravi tistem, ker se shtima,

Da she v' svoji glavi vso sastopnost má;

Pa sastopnost takshni gvishno nima,

Da je Bog prevsetnemi ne dá.

¹⁾ Povéda: povédal. ²⁾ Skaslivost: hinavshina, hlimba, Heucheler, Verstellung. ³⁾ Soda: sodil. ⁴⁾ Klubovati se: uklubovati se, trošen. ⁵⁾ Nakuriti: pretepsti, abprúgeln.

23. *Lifiza ali kisla jagoda.*

Lifizi se ogerdlo je
Meféne shpishe jesti;
Po verhi medla vlahzi se,
Opésha, môre séfti.

Na sépi ¹⁾ shuti grosd visí,
Bol shuti nem're biti:

Lifiza ga en zhaf gledi,
Obzhuti lusht si priti.

Obira 's grosda jagode,
Pri vlahki tak sdihava:

To slaja kres vše flaje je;
Le sôbli, no bosn sdrava.

Sdaj v' grabi zhuje lajat' pfa;
Se stegne, jagra vidi:

O kisla si mi jagoda!
Lifiza, pufti! idi!

Ta pripovest nas to vuzhi:
Vlak greh ma svojo flajo,

Pa tota dugo ne terpi,
Vsi greshniki to snajo.

Zhi préje ²⁾ ne, tak tistokrat,
Gda smert skos dveri luka;

She bol, zhi tá pred nje gre stat,
Nje sa rokave zuka ³⁾.

¹⁾ Sép: Schlag (in Weingärten). ²⁾ Préje: popréd, préd, préj, eher. ³⁾ Zukati: mikati, zerrn, zupfen.

24. *Vuk ali gerdi lon.*

Vuk je tam konjsko herbtishe obiral.
 Da je nabrano prenaglo poshiral,
 S' mésom koshiza mu prishla je v' gut:
 Toti navrashen ¹⁾ debelo otezhe,
 No bolezhina kak ogenj ga pezhe:
 Skoro bi mel biti sam na se hud.

Gré pomozhnika si ifkat v' teshavi;
 Pride do shterka, no s' jozhom mu pravi:
 „Lubi priyatnik, posodi mi klun!
 Jas ti rad plazham, kaj koli zhésh méti,
 Kzhafi sa mójo ti lon zhém nashteti,
 Zhi mi kost 's guta vesh spraviti vun.“

Odpre vuk lape, shterk s' klunom v' nje segne,
 Srezhno koshizo is guta potegne;
 Rezhe: „„Vuk, sdaj mi plazhilo nashtej!““
 Vuk odgovóri: „„Shterk, frezha je twoja,
 Ne sem ti glave odgrisnil no pôja ²⁾:
 S' totim plazhilot sa dobro dnes mej.“

Ti nesahvalni masl vuzhjo podobo,
 Da na se vsemesh od vuka hudobo,
 No tak dobrótnikom plazhafh, kak on.
 Dobro sa dobro bi mel jim storiti;
 Pa sadovolni s' tem morejo biti,
 Da jim nizh hud'ga ne storish sa lon.

¹⁾ Navrasiti: raniti, leicht verwunden. ²⁾ Pôja: pojédel.

25. Ofel ali noro shtimanje.

Ofel, ti tak glafno hershefh,
 Kak da jager trobi v' rog,
 Zhi na rame vuha vershefh;
 Pojdi s' menoij v' toti lög '),
 Bodi mi namesto roga!
 Rezhe lev, no ofel boga.

On sam sebe vel'ko shtima,
 Da kak jager s' levom gre:
 Drugi pride proti njima,
 No na snanza sdère se:
 „Dobro jutro, brat! zhésh piti?
 Pojdi, gréva tá k' koriti.“

„„Grob fi, grob!“ ov odgovóri.
 „Sakaj sem grob?“ pita ga;
 „Mislish morti '), o ti nori!
 Da fi vezh, kak bil fi gda?
 Ofel bil fi, ofel bodi!
 Tudi, zhi lev s' toboj hodi.“

Tu fi ti ták navuk vsemi,
 Ker pri vel'kih kaj valash:
 Le se sato ne prevsemi,
 Da ti pri njih gnade mash.
 Mej všeň vel'kih dopadénje:
 Zhlovek fi; nizh vezh, nizh ménje.

>>>>><<<<<<

¹⁾ Lög : lěf, Wald. ²⁾ Morti : morebiti, morde.

26. Pzheliza ali mladenstlivo pitanje.

Ena mlada pzheliza
 Obletava ograda,
 Sisa ') 's roshiz flajo.

Ena mala gartner'za
 Pita : „Vésh ti , pzheliza !
 Da gift roshe majo ?“

„Vém , da vsaka roshiza
 Tudi gift , kak flajo , ma ;
 Jas le sisam flajo.““

„Vésh pa tudi , gartner'za !
 Da tud' shpanje ') , kam bosh shla ,
 Gift no flajo majo ?““

„Gréh je gift , o gartner'za !
 Samo tugent flajo ma :
 Pusti gift , pij flajo !““

27. Lev ali odano ³⁾ pajdahhtvo.

Té lev , en kral vséh svér ⁴⁾ , zhé jagat it'.
 Jas sam , si misli , malo bom oprava ⁵⁾ ,
 En drugi mi k' pomozhi môre bit'.

On gré , no k' frezhi osla si vdinjava ,
 Ker s' mozhnim glasom vtrashi vsako svir ,
 Da tota k' skritim mresham najde tir ⁶⁾ .

¹⁾ Sisati : sesati , saugen. ²⁾ Shpánja : tovarshiza , Gefährfinn. ³⁾ Odan : prodán , verkaufst. ⁴⁾ Svér , svir : Wild , wildes Thier. ⁵⁾ Oprava : opravil. ⁶⁾ Tir : gas , Weg , Bahn.

„Shtrit¹⁾ greta v' borsh, prijasen mata guzh,
No shlifita, da 's javshja²⁾ k' njim regêzhe
Jesizhna fraka, ino 's punih pluzh

Prav gerde shpote na obadva mëzhe.

„Aj, lëp pajdash! Lev, ne je tebe fram,
Da s' oslom gresh? Raj' bodi, hodi sam.“

Lev s' merslim serzom k' fraki rezhe: „„Ptizh!

Tvoj splujski³⁾ jesik sem, sdaj ta sablodi;
Pa jas ti to povém, no druga nizh:

„Shpot, ker'ga ná-me vershesh, malo shkodi;
V' pajdashtvo mojo vsaki priti smé,
Ker' meni k' nuzi biti vé, no zhé.““

Vsi vel'ki no visoki ravno to

„Si mislijo, kaj fraki lev je prava⁴⁾:
S' podloshnimi pajdashtvo dosta bo

Nam noterverglo, zhi se jim odava:

Nam nej' sa to, jél⁵⁾ gdo shtimanje ma;

Sa to nam je, jél' se nam nuzat' dá.

28. Mátiza ali nor rat,

„Mátiza! tebe shégna Bog,

Vidimo, dosti mash otrok;

Drushbiza vel'ka biti zhé:

Kak bo kaj? v' hrami prostor né.“

„Matiza! da she stara si,

Rezi da k' mali drushbizi:

Pzhelike! da she stare smo,

Pust'mo she mladim virstvo to.“

¹⁾ Shtrit: vshtriz, neben einander in gerader Linie mit der Fronte vorwärts. ²⁾ Javshja: jelshja, Erlen gehölz.

³⁾ Splujski: polsek, schlüpfrig. ⁴⁾ Prava: pravil.

⁵⁾ Jél: li, jeli, ali, ob.

„Vandrajmo na en drugi kraj;
Vérte mi, tam nas ne bo kraj“¹⁾:
„Spovmo si tam en novi hram,
No 's neběf pride shegen k' nam.“

„Hénjajte! nori je vash guzh;
Drashite nam nash sharek shuzh:
Ménite, me stare pzhele smo
Nore, kak pri-vaf starshii so?“²⁾

29. Vuk ali skaslivo smilenje.

Negda je kuga med ovzami vftala,
No je ovzhari pol zrede pobrala,
Da je le neke na pasho mel gnat'.
Vuk je to svétil no shel je k' pastiri;
Nisko pred njim je pripognil vše shtiri,
K' prizhi: da on je prijatnik, ne tat.

„Sdaj se sravná gor, no s' glavoj pokima;
Lubi prijatnik! moj jesik mozh nima,
Da bi on tebi všo shalost odkril:
Ozhi mi bodo od jokanja slepe,
Sgubil si ovze, no ovze tak lepe!
Takshih pa tudi ti vreden fi bil.“

„Teshko je resen b'lo ovze sgubiti,
Sérze pa sazhne mi léshisho²⁾ biti:
Da sem potroshtan, posabim na nje.
Vuk! jas sem dushen sahvalo ti dati,
Da me tak lepo věsh pomiluvati:
Smilezhno gvishno je tvojo serzé!“³⁾

¹⁾ Tam nas ne bo kraj: tam nas ne bo konetz, wir werden nicht zu Grunde gehen. ²⁾ Léshish: bol lehek, lagléj, lohkej.

Taksho, ja taksho ma, rezhe na strani
 Ovzhji pes, keremi vuk je bil snani,
 No sdaj ovzhara, sdaj vuka gledi:
 On se rasjozhe pri twoji nevoli
 Vfigdar prav bridko; pa inda nikoli,
 Kak, da on s' toboj vred shkodo terpi.

30. Vrana ali preoblezen kmet.

Vrana svojo pokrivalo
 Si sa shpot dershí;
 Pavjo se je njoj dopalo,
 Toto met' sheli.

Pav se misi, pérje férka
 Gosto 's njega tá;
 Vrana pa kraj njega shterka,
 Glih kak petlar'za.

Vsako pêro gorpobira,
 Kero se svetli,
 No si s' njim svoj koshuh zira,
 Da se ne zherní.

Misli: Lepsha sem kak vrane!
 Vrane sapustí;
 No sa svoje nove shpane
 Pave si svolí.

K' totim, nora! se pridrushi;
 Pa kak slabí dim
 Vetri sa gurázho ¹⁾ slushi;
 Tak firota jim.

¹⁾ Gurázha: igrázha, Spielwerk.

Sa peroti jo vlovijo,
 Vlezhejo med sé,
 Vsi se njoj na glas lmejijo,
 Norza majo 's nje.

En jo mika 's tot'ga kraja,
 Drugi 's drugega:
 Sdaj se sazhne vel'ka svaja,
 Kaksha je ne b'la.

Kak se roj na véjo vsiple,
 Pavi tak na njo:
 Dokler se njoj pérje spiple,
 Ne je mira b'lo.

Jo s' perótmi [sagradijo],
 Da jim vujti zhé,
 S' klunom terdno v' njo vsadijo,
 Kak ker naj bol vé.

Vso ofkubleno spustijo,
 K' vranam gre nasaj;
 Tote jo od sé spodijo:
 Kam zhé iti sdaj?

Shpot no shkodo mash, mi véri!
 Zhi ti kmetizhki
 Zhésh, da tebi shnidar sméri
 Gvant kak méftniki.

V' gvanti se kak méftnik kashefh,
 V' sadershanji né;
 S' pénesi shtazune mashefh:
 Lashem jas? pové!

31. Shelod ali popravlena pamet.

Ja, sonze na poldne stoji,
No she se kmeti séha,
Da s' délom se je pléha ¹⁾.

Obédyati fi posheli,
Gré truden v' senzo tá pod hraſt,
Na semlo dol se ſede,
'S kanjéra ²⁾ je, ne 's ſklede;
Pa préj dá Bogi dushno zhaft.

„Sit dremoto obzhuti prit?
Od mladih lét navajen,
Da vſigdar bil je ſvajen,
Zhi vſe, kaj on zhé, né-htlo ³⁾ bit,
„Skos — ſkos kaj pogovarjat' ma:
Gospofski, da pravizi,
Al' farji, da refnizi
Podobo drugo dati sna.

She dugo lét zefarove
Sapóvedi obira;
Sdaj s' Bogam ſe prepira:
„V' naturi vſe na ópak ⁴⁾ gré!
Leshé pretegnjen léza ⁵⁾ ſe;
Tè roke krishom déne,
Ozhi na hraſt poshene,
Rekozh: „Tvoj ſad je ne ſa me.“

„En leſhnjak tu no tam viſi:
Se toti ſad vda tebi?
Sakaj ti rumpe ⁶⁾ ne bi
Rodil, da tak koſhati fi?

¹⁾ Pléha: pléhal. ²⁾ Kanjér: torba. ³⁾ Né-hilo: ne je htélo, ni hotlo. ⁴⁾ Na ópak: na róbe, verfahrt. ⁵⁾ Lézati ſe: jasť streden. ⁶⁾ Rumpa: velika gruſhka.

Pa shkoda, da jas kaj guzhim,
 Vsak kmet je glich shivadi;
 Gospode s' guzhom svadi,
 No she se rezhe: V' kájho ¹⁾ s' njim!“

„Tam — tam naj njég'va shola bo!
 Tam luzh se bo vushgála,
 Da pamet bo sposnála,
 Kaj zirkva, kaj deshela so.
 Pri moji kézhki ²⁾! ne tak nor
 Je kmet, kak néki méni;
 Zhi glich jém kruh ovféní,
 Le rezh spreglednem dol no gor.“

„Je to kozén ³⁾? Se tikvi ⁴⁾ vda?
 En vsaki naj preshtima,
 Jél' neka tikva nima
 Sheft funtov, no naj ménje dva?
 V' jeséni kel'ko jih leshi
 Predertih, no perhnijo,
 Da zhréva 's njih visijo.“
 Tak guzhi, drémle no saspi.

K' nefrezhi krivez ⁵⁾ pishe sdaj;
 En shelod fe ómékne,
 Na zheli kmeta vshékne.
 On shlata shlak, sajavzhe: „Jaj!
 Tak mali sad, tak vel'ki shlak!
 Bi shelod tel'ko vagal
 Kak tikva, jas bi szagal!
 Naj bo, kak Bog je stvaril, tak!“

¹⁾ Kájha: Arrest. ²⁾ Kézhka: glava, Kopf, Schädel.
³⁾ Kozén: Kürbisstengel. ⁴⁾ Tikva: buzha, Kürbis.
⁵⁾ Krivez: séver, mersel veter, Nordwind.

32. Medved ali shkodliva sámera¹⁾.

Medveda vstrashi jagrov rog,
 Borſht²⁾ mōre sapustiti; —
 Napreshe svojih ſhtireh nōg,
 Hití na pole priti.
 Prebiva tam en dugi zhas,
 No da je ne b'lo zhuti
 Od jagerſkega roga glaf,
 Nasaj ſe verne k' hutí.

„Skerb perva je, da pride tá,
 Hraſt gledat' od vſe ftraní,
 Ker v' svojem dupli³⁾ stan mu dá,
 Gde vetrom ſe obrani:
 Pa dare⁴⁾ pride na to ftran,
 Do dvéri svoj'ga kóta,
 Sagledne puno gnesdo vran,
 Mermrá no mater ſhpota.

„Gdo tebi je, falajdriga⁵⁾!
 Dopustil tu sgodnjáti?
 Hotivov⁶⁾ tvojih zvizh ne dá
 Pozhivati, ne ſpati.
 She blato mi dolpalo bo
 Od njih na mojo zhélo:
 Pobér' ſe prozh, ne bodi to,
 Si iſhi drugo fêlo.“

She medved prav ne ſklene guzh,
 She vuſta odpre vrana:
 „Kaj, mermrek! kaj ti vushge shuzh?
 Ne vóſhish mojim staná?

¹⁾ Sámera: Ungnade, das Vermessen. ²⁾ Borſht: leſ, Wald, Forst. ³⁾ Duplo: votlo drevó, Baumhöhle. ⁴⁾ Dare: kader, kedar. ⁵⁾ Falajdriga: vlazhuga. ⁶⁾ Hotiv: nesakonsk otrok.

Starin ! pravizo , kero mash
 Do hrasta , jas mam tudi ;
 Zhi stari norz she to ne snash ,
 Tak pitaj ') mlađe ludi .

Pa medved , ne navajeni
 Pošlušhat' shenske guzhe ,
 Popréjme hrasta s' tazami ,
 Se gor na véjo fuzhe :
 Do gnesde pride , no smermrá ,
 Da vidi vrane gole ;
 No vsdigne tazo gor , no dá
 En shlak , no vše pokôle .

Pa mati vrana odleti ,
 Samizhje ²⁾ jése fita ; —
 No lukna , v' kerí medved spi ,
 Je jagri she odkrita .
 On s' pufhkoj ³⁾ gré , kraj ⁴⁾ njega pfí ,
 Kak vrana je odkrila : —
 Medveda najde no vtreli ,
 No trofi , kam je zila ⁵⁾ .

Bres shkode ne je sámera ,
 Naj mala je al' vel'ka ;
 Njoj shkoda je primérjena :
 Kelk' ova , tota tel'ka .
 Ker tebi k' nuzi bit' ne vé ,
 Vé tel'ko , da ti shkodi :
 Ker pufhke krugli vujti zhé ,
 Vfigdar se vgene shódí ⁶⁾ .

¹⁾ Pitati : barati , prafhati . ²⁾ Samizhja jésa : shenska jesa . ³⁾ Pufhka : Flint . ⁴⁾ Kraj njega : sraven njega . ⁵⁾ Zilati : zielen , kam je zila ; kam je zilal . ⁶⁾ Shód : shold , vojska , Krieg .

33. Vuk ali ſkasliva pokora.

En vuk , na ſmert boléni ,

„Spregleda ſvojo véft ,

Kak junez sbira v' féni ,

Da k' jaſlam pride jeft .

„Ah ! greshno ,“ tak on sdéhne ,

„Ja greshno ſem shivél ;

To mene v' férze pêhne ,

Da greshnik bit' ſem htél .“

„Ah ! kel'ko hudobije

„Sem ſtoril moje dni !

Ne zhuda , da mi gniye

„Serzé od ſhaloſti .

Pa toti troſht ſmem méti :

„Sem ne hudobnik zel ;

Mam tudi , mam naſhtéti

Prav dofti dobrih dél .“

„Enkrat je jagnez ſajſhel ,

Ne védil k' ovzam prit' ;

V' germovji ſem ga najſhel ,

No puſtil k' ovzam it' .

Drugozh fo ovze prav'le ,

Da ſem en gerdi tat ;

„Sem nefil néke nav'le ')

Vezh takih ſhpotov rad .“

„Je ne ſe fantuvati ²⁾)

Priloshnost lépa b'la ,

No vſe ſhpotarke ³⁾) klati ,

Da ne b'lo k'redi pſa ?“

¹⁾ Navel : mnoshina , Menge . ²⁾ Fantuvati ſe : maſhovati ſe , ſich ráchen . ³⁾ Šhpotarka : ſaſramovavka , Spötterinn .

Poſluſha guz̄h liſiza ,
Katéra priſhla je ,
Potroſhtat' ſvoj'ga ſtriza ,
Ker vmréť pripravla ſe.

„„O vuk!““ lisiza rezhe,
 „„Je réf, kaj ti guzhish;““
 No s' repom ga shegezhe:
 Pod bradoj fladka mish!
 „„Gda kost je tézh'la v' gerli,
 No shterk te vrazhit shel:
 Kaj ne? tê bil si verli '),
 Tê ne si ovez klal.““

34. Ovza ali prava dobrotnost.

„Si věkshega dobrótnika
Gda vidil med shivadi,
Kak naš?“ je pzhela pitala
Zhloveka. Po navadi
Je toti lize si sakril,
Gda kol' je pri pzhelnjáki bil,
No s' pzhelami govóril.
Tak tudi sdaj je ftóril.

„„Ja pzhela, ne saméri mi!
Shivad dobrotlivéjsha
Kak ti, se méni ovza sdi,
Da nam je potrebnéjsha.
Ti fterd ²⁾ dash, ovza vóno dá;
Kaj zhlovek bol potrébno ma:
Da flaje se napije,
Al' s' suknom se pokrije?““

¹⁾ Verli: priden, brav. ²⁾ Sterd: sterdina, Honig.

„She zhésh en drugi vurshah zhut',
 Sakaj te ménje shtimam,
 Kak ovzo, no sakaj sem hud,
 No jéso dó-te ímam?
 Glej! ovza terpeshlivo sna
 Dershati, da se strishti ¹⁾ ma;
 Pa tí nam fterd ponujash,
 No s' shalzom ²⁾ naš kushujesh.““

Kak ovza, ne kak pzhela, ti
 Dobrótnik môresh biti:
 Ne fitega naphávati,
 Raj' lazhnega nasiti.
 Zhi se veselo nasmejish,
 Da tvoje dare rasdelish:
 Tak, ker si profi dati,
 Se nima darov bati.

35. Pavuk ali kratka vezhnost.

Na sténi pavuk sedejózhi,
 Skos svoj'ga grada oknizo
 Po řanjskem zherva gledajózhi,
 Ker prede shlahtno shidizo.
 Od gisdofti se napihava,
 Da kunſhtno préft' no tkati sná:
 Sdaj sem, sdaj tá po nitih plava,
 No k' novim nove flíne dá.

Zherv, ker'ga si je pustil priti
 Gospod, kak eno ludsko stvar,
 Si misli: Kaj to more biti,
 Da pavuk nima mir nigdar?

¹⁾ Strishti : strizhi, scheren. ²⁾ Shalez : shelo, Stachel.

Ne vupa skoro, denog pita:
 „Prijatnik, ne saméri mi!
 Kunſht tvoja meni je sakrita,
 Jas profim, meni jo odkri.“

„,Ti nesaſtopni!“ odgovóri
 Zhemérno pavuk zhérveki:
 „Kaj pitash? Kaj? Ne vésh, ti nori!
 Da mi pri déli ſpaka fi?
 Kunſht moja fe ne dá ſposnati,
 Sadostí je, da jas jo snam:
 Zhi mojo délo le zhéſh snati,
 Glej! muſhelin sa vezhnoſt tkam.“

Prevſetnoſt tota hitro ſkifne,
 Pohlevnoſt ſlajo ſkos dershí;
 Gisdaſez komaj vuſta ſtifne,
 She ſa groboſt ſvoj lon dobi.
 Ométih ¹⁾ dekla fi poiſhe,
 No ſhe je ne vezh viditi,
 S' njim pavuzhino 's ſtén obrifhe,
 No pavuka, no vezhnoſti.

Nobena kunſht nej' hvale vredna,
 Naj vel'ka je, kak koli zhé,
 Zhi ſvéti rezh je ne potrebna,
 Katero ona delat' vé.
 Saſluſhi vuzhenik fi hvalo,
 Ker mladoſt v' gisdi podvuzhí?
 En kunſhten mojſter glih tak malo,
 Ker gisdo s' delom podredi.

¹⁾ Ométih: omélo, Vorſtwisch.

36. Vuk ali odveta flushba.

Vuk je v' borfhti glafno ula¹⁾),

Da ga je lisiza zhula :

Gledat gré, kaj mu sali.

Vidi ga pod grobom stati,

Glavo s' prédnimi zhoháti,

S' sóbmi strashno shkripati.

Vstrashi se ga, she zhé vujti,

Misli : On zhé mene vbuji²⁾),

Sato déla takshi krizh ;

Pa da ulit le ne hénja,

Stopi k' njemi is smilénja,

Se nakloni, fuzhe bish.

„Striz ! kaj tvoja je nesrezha ,

Kera tebe tel'ko pezhe ?

Le povej, ti k' trofhti sem.“

„Glej ! Sheft zelih lét sem flushil

Levi, no si to saflushil,

Da pred njega prit' ne smem.“

„Misli, kak sem bil zhaftiti ,

Lazhen nigdar , vfigdar fiti ,

Da sem pri-njem v' flushbi bil.

Vsi podloshni so se báli ,

Da jih ne bi toshil krali ,

Mite³⁾ sem, kak vodo pil.“

„Sdaj je konez vsega toga⁴⁾ ,

Da bi jas le svedit' móga⁵⁾ ,

Sakaj se kres me jesí ?

Jas sem njemi svesto flushil ,

Nizh se pri-njem ne sadushil ,

Denog me od se spodi.“

¹⁾ Uliči : heulen ; ula : ulil. ²⁾ Vbuji : vbiti. ³⁾ Mita : podkup, Bestechung. ⁴⁾ Toga : téga. ⁵⁾ Móga : mógel.

„Star, donuzan no drevéni,
Krulav, gluh, slep, ves potréní,
Môrem sdaj is flushbe it’!

Rezi, rezi, o tetiza!

Jeli je ne to kriviza,

Veksha, kak je nem're bit' ?“

„Striz! kak gvishno sem lisiza,

Vel'ka tebi je kriviza,

Pa pri všém tém frezhen si.

Lev te ne je k' sebi vlékel,

Ne ti tvoje koshe slékel,

K' prizhi tvoje svéftosti.“

To se pravi vam, flushézhi!

Vi od jese ste gorézhi,

Dare¹⁾ virt vam dá slovó;

Rezhe: Ste b'li v' flushbi svéfti?

Rezhe: Ja, pri moji véfti!

Tiho ste: tak nazhi bo.

37. Pzhele ali jesénska grosovitnoft.

O ve sirote, vboge pzhele!

Smilénje vel'ko s' vami mam!

Kak frezhno virstvo ste imele,

Bog sam je tisto shegnal vam!

Pa tudi hitro no vesélo,

Gda koli dén je bil sa to,

Letéle ste na svojo délo,

Po tavshentih, no ne po stfo.

Prostorne hrame ste si stav'le,

No dofti hish'k na sheft voglov

Sa vash prihoden rod naprav'le:

Kak zhudovit je toti pón!

¹⁾ Dare: kader.

Kak naj hitréj se jajze spóva,
She zhervek rejo k'redi ma ;
Is njega sraše pzhela nova ,
Kres mali zhaf se she sgodnjá.

S' kém vezh se drushba vam pogméra ,
S' tém vezh si spravlate blagá ;
Kaj drushba v' simi ne pozéra ,
To virt sa svoj dobizhek ma .
Pa néki virt , kak skop'z , gladuje ,
Bogaſtvo vſo od vas zhé met' ;
V' jesén nefmileni vas vbuje '),
Odá '), da ma vezh pénes ſhtet' .

O starſhi ! pzhele vas vuzhijo ,
Kak hudo fe vam sgod'lo bo ,
Zhi vas otrozi oslepijo ,
Da jim 's rók date virſtvo vſo .
Naj zhakajo , da sima pride ;
Po simi , ja ! tē ērbi ſo :
V' jeséni pa nobeden nima
Oblaſt' , vam sdréti 's rók blago .

38. Papiga ali bogata nevěsta.

Méſtniki v' kerzhmi pri misi ſedijo ,
No fi ſdaj eno ſdaj drugo guzhijo ,
Kaj je ker v' pomneshi ³⁾ ſ-hranjeno mél .
Eden med njimi ba ⁴⁾ naj ſhtimanéjſhi ,
Vidoma tudi te naj vuzhenéjſhi ,
Guzhat' ſa kratek zhaf tak je sazhel .

¹⁾ Vbujti , vbujem : vbiti , vbijem . ²⁾ Odáti : prodáti .

³⁾ Pomnesh : pamet , Gedächtniß . ⁴⁾ Ba : je bil .

Ptizh je papiga, lep, nuzni, veseli,
 Lastni svoj dom ma v' Sináfski desheli,
 V' barkah kres morje pripela k' nam.
 Vel'ki gospodi, zhi zhejo ga meti,
 Môrejo pénes prav dosti nashtéti:
 Dvajsti krishakov ¹⁾ ma zéno en sam.

Nizh jih ne griva, kaj sá-njega dajo;
 Shale no sméhe s' njim doftikrat majo,
 Da njim na pitanje odgovor dá.
 Njegova glava, kak ogon vso séme,
 Vfako besedo bres truda gorpréme,
 No njegov jesik jo guzhati sná.

Hrami navajen, kam koli vun-ide,
 K' svojemi domi [pa prasen ne] pride,
 V' kluni pernese shtimane rezhi:
 Kamzheke shlahtne no perfstane slate,
 S' tém on naredi gospode bogate:
 Srezhen, ker totega ptizha dob!

Sadi pri pezhi en kmet sedejozhi,
 S' vuftmi no s' ózhmi guzh poslushhajozhi,
 Sdêhne: Sdaj vôdo je dobil moj mlin.
 Junze bom odal, bom kupil papigo,
 Kmetizhkem' deli pokasal bom figo:
 Tak bo, kak gvishno sem kmetizhki fin!

Kaj si napréj je vsel, to je kmet stóra ²⁾.
 Njeg'va papiga leti vun is dvora,
 No kres en mali zhaf pride nasaj.
 V' kluni pernese kos dragega kamna;
 V' streho ga vtekne, no she se mozh plamna
 Vsiple kres hrame, vši v' ognji so: jaj!

¹⁾ Krishak: Krönenhäser. ²⁾ Stóra: storil.

Kaj je podobno b'lo dragemi kamni,
Priprava b'lo je k' shirokemi plamni:

En na pol mertvi, pol shivi voglén ¹⁾.
Kmet je htel gratati velik bogatez;
Draga papiga bo svésti moj shkratez:

Sdaj je shtérz ²⁾ vbogi bres strehe no stén.

Skopez bogato nevesto zhesf meti?

Zhesf ti papigo sa shéno si vseti?

Vsemi si, vsemi! bosh kratek zhaf mel.

Guzhala dosti bo, délala malo;

Sprasdnila mošhnjo bo, kashto, klét, fhtalo:

Bosh pogoréjez, kak biti si htél.

39. Pef ali nagla jesa.

En virt zhé podvuzhiti pfa,

Na sadnih nogah stati,

Ker le na shtireh stati sna,

Kak negda njeg'va mati.

On 's virtovih rók vujti zhé,

No da on nazhi ³⁾ vujť ne vé,

Tak virta vshékne v' bêdro.

Virt jésen rezhe: „Zhakaj, pef!

Plazhilo ti zhem dati;

Ti ne bosh, ne bosh vezh od dnes

Na shtireh mógel stati.“

On hitro kvishki vsdigne pfa,

No tréshi njega dol na tla,

Da kzhafi tam strepezhe.

¹⁾ Voglén : vogel, Kohle. ²⁾ Shtérz : vboshev, Bettler.

³⁾ Nážhi : inako, inazhi, anders.

Na bédri pa od dné do dné
 „Se rana bol rasfhíri :
 Gde préje ¹⁾) famo dve fta b'le,
 „So lukne sdaj she fhtiri.
 Vrazhilo , kero ma domá ,
 Sa rano zhifto nizh vala :
 Pustí si priti pad'ra.

Sdaj padar pride , spregledí ,
 No fhlata s' perfti rano :
 „„Prijatnik ! si v' nevarnosti ,
 To ne bo lehko djano ;
 Pa nasha kunfht she denog ma
 En mitl , ker te svrazhit' sna .““
 Tak rezhe njemi k' troshti.

„„En falat kruha vsemi v' dlan ,
 No ga na rano dershi ;
 Oberni ga na drugo ftran ,
 No pfovi ga ta vershi ,
 Da ga pojé. Zhi ne bo to
 Ti rane kzhafi svrázhilo ,
 Ne vém““ — — — to s' ramam' mègne.

„Nefreznha jesa !“ virt krizhí ,
 „Ti nékega si nor'la ,
 Da sginil je od shalofsti ;
 To si ti meni stor'la .
 Sahvalim , padar , sa tvoj rat ;
 Pomagat' nem'resh , kak bi rad :
 Glej , 's jése sem pfa vbuja ²⁾.“

¹⁾ Préje : préd , poprédi . ²⁾ Vbujti : vbiti ; vhuja : vbil .

40. Pogoréjez ali sméshno fantuvanje ¹).

Sérza ne sgubíti,
Zhi nesrezha perleti:
Ona sna oditi,
Zhi jo frezha naſledi.
Nizh je obſtojózhno,
Vſe ſe hitro ſpremeni:
Nizh je nemogózhno ²),
Vſe ſe lehko ſaterpi.

Najde te nadlóga,
No neduſhen jo terpiſh:
Mifli, da od Bóga
K' tvojem hafki ³) jo dobiſh.
Rad na ſé jo vſemi,
Ménje tebe tlazh'la bo;
Volo ſpuni njemi,
K' hafki ſi napravi jo.

Enkrat je v' desheli
Hudi mras po ſimi bil,
Sneg no led debeli
Semlo je no vôdo ſkril.
V' enem vbóshnem ⁴) hrami
Je en brumen kmet ſhivél,
No leſhézh na flami
Mersel ſhivot ſi je grél.

Kaj ſ' en ſtrah! Po nozhi
En hudobnik vushge hram.
Hitro kmet gorſkozhi,
Brani; pa kak zhé on ſam?

¹) Fantuvanje, fantuvati ſe: maſhovanje, maſhovati ſe, Rache nehmen, ſich rächen. ²) Nemogózhnen: nemogózh, unmöglich. ³) Hafki: korift, Rüſten. ⁴) Vbóshen: réven, elend, ärmlich.

Njegov krizh dosvati ')
 Dugo nem're sôfede,
 Da so v' kratkem spati
 Shli na svoje poftele.

Sdaj so tu k' pomozhi,
 Ogenj zhéjo vgafniti;
 Zhéjo njeg'vi mozhi
 Svojo proti staviti.
 Pa sabstonj so trudi,
 Ogenj vgafnit' se ne dá:
 Zagajo she ludi,
 En sa drugim prozh je sha ').

Kmet se sam navoli:
 V' nemar shgati hram pusti;
 Nizh se vezh ne moli ^),
 Da bi mu pomagat' shli.
 Roke krishom déne,
 Tiho v' ogenj tá gledí;
 Sdêhne: „Da le mene
 Lubi Bog, naj hram sgorí!“

K' ognji blishe stopi,
 Vusta k' sméhi naravná;
 Rezhe: „Da, ti skopi!
 Vgafniti se ne si dà ^),
 Nézhem klaguvati;
 Pa da hramizh si mi vsél,
 Zhém se fantuvati:
 Glej! pri tebi bom se grél.“

¹⁾ Dosvati: doklizati, errufen. ²⁾ Sha: shel. ³⁾ Moli se: slo profiti, flehen. ⁴⁾ Se ne si dà: se ne si dal.

41. Krulavez ino flépez ali frezhero pajdashivo.

Naméri se, da najde flépi
 Na stesi en'ga vájvoda;
Pa shile njeg'vih nog fo v' sklépi)
 Safukane kak tértiza).
Pun trofhta flépi si obezha,
 Po stesi da ga vodil bo;
O, rezhe, ti si moja frezha!
 Glej! to mash pal'zo, préjmi jo.“

„Kaj? jas bi tebe mel peláti?
 Ne vidish pazh, da krulav sem:
Na mojih nogah nem'rem statí,
 Kak tebe jas peláti zhém?
Pa ti se vidish mozhen biti,
 Da tak shiroke plezha mash;
Ti všako tésho snash nositi,
 Zhi k' nofhnji svoje plezha dash.“

„Zhi ménish, tak me gorpofádi,
 Skakom bom tekel kak tekár,
No tebi kasal fled pri laši,
 Da 's stése sajshel bosh nigdar.
 Tak tvoje noge bodo moje,
 Jas virt bom gratal mozhnih nóg;
No moje ózhi bodo tvoje,
 Ti virt bosh gratal svétlíh ók.“

Sdaj flépez krulavza posádi
 Na svoje rame, no s' njim gré,
 Kam toti mu vakashuje sádi,
 Da ma postaviti nogé.

¹⁾ Sklep: gib, zhlen, Gelenk. ²⁾ Tértiza: Wiede.

K' dvém' ópravzama ¹⁾) vkupsapeta
 Obojno frezhno spélata;
 Pa svojo speljat', mozh odvseta
 Obéma je sabranila.

Ti nimash to , kaj drugi majo ,
 No tisto mash , kaj njim falí :
 Kaj drugi majo , tebi dajo ,
 Kaj njim falí , to dash njim ti.
Is tote nepopunomósti
 Pajdashtvo srase med ludmi ,
 'S pajdashtva svirajo dushnosti
 Zhlovézhije prijásnosti.

Zhi ovem' ²⁾) dari neb' falili ,
 Katére Bog je meni dal ,
 No ne bi bil podvershen fili ,
 Da mene kaj bi profit' shel :
 Tak famo bi na sé ov gledal ,
 No famo sebi dobro htél ,
 Se ne bi trudil , da bi svédil ,
 Shivilénje kaksho bi jas mel.

Ne rézi: „Meni je kriviza ,
 Da nimam jas , no drugi ma :
 Bog , ker v' sam-sebi je praviza ,
 Bog tebi vterga , drugim dá .
 No ravno to , kaj drugim vtala ,
 Ja! ravno to je gmajn blagó ,
 Od ker'ga mi dobímo tala ,
 Zhi le pajdáshni ³⁾) s' njimi smo.“

¹⁾ Opravza: opravilo , Verrichtung. ²⁾ Ov: un , jener.
³⁾ Pajdáshen: gesellig.

42. Mefar ali prisilen ftriz.

En kmet bogato virstvo ma:
 Pa komi bo on toto dà ¹⁾,
 Da shlahte nej' nobene?
 Bolén se vershe v' poftelo,
 Shivlenja skoro konez bo,
 Bo shel v' grob svoje shene.

To slishi v' mesti en mefar,
 Ker kmete noril ²⁾ je vfigdar,
 Sam sebe pa she bole.
 On hitro se na pot podá,
 K' bolénem' kmeti pride tá,
 Kak da bi ifkal vole.

En kratek guzh priloshnost dá
 Odkriti, da si shlahta ³⁾ sia,
 No se sa ftrize mata.
 Sa dnef, mefar si misli, bo
 Sadosti; vseme sdaj flovó:
 Roké si ftriza data.

S' bolénim nézhe bolfhe bit',
 Mefari se ne vnosha ⁴⁾ prit':
 Pogóstem ga obifhe.
 Sdaj dofti trofhtov mu sguzhi,
 Sdaj kashe, da je shalostni,
 Si fuse ⁵⁾ 's ózhi brishe.

En zhaf sedi pri iposteli,
 Po hishi sem no tá gledí,
 No vidi pfa leshati.
 Poklizhe ga, pes skozhi k' njem':
 Podoben vuki je po všém,
 Tak vel'ki no kofhati.

¹⁾ Pa komi bo on toto dà: po komi bo on toto d a l.

²⁾ Noriti: golufati, vkaniti, betriegen. ³⁾ Shlahta si
biti: v' rodi si biti, verwandt seyn. ⁴⁾ Vnósha se
mi: fállt mir schwer. ⁵⁾ Susa: salsa, flojsa, Thräie.

Mesar s' rokój pogladi pſa,
 S' njim vel'ko dopadénje ma,
 No rezhe tak k' bolénem':
 Striz! tvoj pef lepo koshó ma,
 'S nje shlahtna bi odévka b'la,
 Da fedlo s' njoj odénem.

Pobér' se prozh od me, zigan!
 Boléni skezhe; tat pregnan
 Si bil, no ne bosh názhish.
 Sdaj vém, sakaj me gladil ſi:
 Od negda ſi tak vuzheni,
 Da naſ sa noſe vlazhish.

43. Fige ali luba tugent.

Sin krala Davida, kak pojbizh Salomon,
 Ker je po ozhi érbal Israelski tron,
 Sedi en den pred dvérmi kralovſkega grada;
 Pred ſóboj ma ſa ſhelo, ne ſa filo glada,
 En korpez fig. O kak je totem' ſadi rad!
 Vſe — vſe bi htel ſa eno famo figo dat.

Is korp'za eno vſeme, ſ' luſhtom jo gledí,
 Jo v' vuſta vtekne, no ſe ſladko naſmejí.
 Pa ravno sdaj, da jé, en ſhtérzhek ¹⁾ k' njemi ſtopi,
 Od glada ſpléhan omedlí, no komaj ſópi;
 On profi kralizha ſa malo almoſhtvo,
 Da ſ' njoj ſhivlenje ſi ſa dneſ natégnil bo.

¹⁾ Shtérzhek: vboshez, ſiromazhek, Bettler, gebrechlicher Mensch.

Tê kralizh segne v' shepe, ifhe nô gledi,
 Zhi v' kerem gde en droben penes skrit tezhí:
 „Glej,“ rezhe, „Shtérzhek! jas ti nimam dnes kaj
 dati,

Pa sjutra pridi; sjutra dam, da bošh bogáti.“

Shtérzhek se nakloni kralizhi, no gré

Od njega prozh; v' nebésa vsdigne gor roké.

„Kak?“ ozha, ker na fina 's okna dol gledi,
 No njegov guzh poslufsha, jésno sakrizhi:

„Kak? sjutra zhesz pomagat? Tak guzhijo skopi:
 Bo sjutra shiv, da smert she dnes is njega fópi?

Sdaj kzhafi fige talaj, pol od njih mu daj!

Pomozh ne nuza sjutra, on jo nuza sdaj.“

Strah kralizha premaga; ga dregétez ma:

Odftéje polovizo fig sa shtérzheka,

Pomékne se, rekozh: „Zhésh tu kraj ¹⁾ mene sésti,
 Tak sedi dol, no sazhni svoje fige jesti.“

O kak en navuk 's vušt ozheta Davida

Popravi hitro férze fina skópega!

Té mali shtérzhek s' lufhtom je nashtéti sad;

Si gerlo s' njim namozhi no preshene glad.

Sahvalna fusa v' njeg'vem oki sdaj trepezhe,

On s' kushzom vlije jo na roko, no tê rezhe:

„O kralizh! naj ti plazha Israélski Bog,

Da mene si odreshil dnes od smernih rók.“

Na to samukne ²⁾ kralizh, tih je, ne guzhí;

Pa v' ferzi sdaj obzhuti flajo milosti.

Od nje pijani svoje fige jesti sábi,

Vse shtérzheki v' shép ³⁾ vershe, kak je vkup
 nagrábi:

Vefel na njeg've persa se nasloni tá,

'S prijasnosti mu v' lize sladke kushze dá.

¹⁾ Kraj: sraven, polek. ²⁾ Samukniti: samolkniti, verftummen. ³⁾ Shép: varshet, Tashe.

Té zhlovek, kak en poj, to tugent se vuzhi,
 Da pamet njemi pravi : To ti dushen si !
Pa zhi on tugent stóri, no se s' njoj sarózhi ,
 Té she le mu lepôta njena svéti v' ozhi :
 Dobí do nje lubésni vezh od dné do dné ,
 Nizh nem're njeg'vo sérze lózhiti od nje.

44. Duh ali shtirje navuki.

En stari no donuzan kmet
 Gre sejat, da bi mél kaj shét ;
 Pa, dare ¹⁾ orje njivo ,
 Pod hraftom v' sénzi vidi stat'
 Zhloveka, ker je star, ne mlad ,
 Da brado ma vfo sivo.

Prestrashen tlishi toti glaf :
 „Ne boj se, Salomon sem jas !
 Povej, kaj delash, stari ?“
 „Zhi Salomon, kak pravish, si ,
 Sakaj, „kaj délash“ pitash ti ?
 To — to, kaj gvishne stvari .““

„V' mladlétji moj'ga mládenstva
 Si rekel: Pojdi k' mravli tá !
 Od nje se masl vuzhiti.
 Jas bogal sem, kak je dushnost ;
 Od mravle flis no shpárvnost
 Se skérbel sem dobiti .““

¹⁾ Dare: kader.

„Dva navuka si gorprijél :
 O da bi bil vše lhturi vsél !“
 Duh njemi odgovóri.
 „She enkrat pojdi k' mravli tá ,
 Od nje si vsemi sadna dva ,
 Le bogaj no to stori.“

„Sdaj v' simi tvoje starosti
 Nizh shmétnega ¹⁾ ne delaj ti ,
 Kak mravla si pozhivaj .
 No kaj ti dala je dushnoft ,
 To je : Tvoj flif no shparavnost ,
 S' vesélim férzom vshívaj .“

45. Shpartanarza ali slovenska mati.

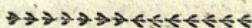
Shparta je mésto v' Iakónski deshéli ,
 V' keri so ludi k' bojuvanji sréli ;
 Dugi no mozhni no ferzhni vši so .
 Boji navajeni nimajo mira ;
 K' svaji priloshnoft od sáfedor svira :
 Nesti krivize bi shmetno jim b'lo .

Ene shpartanarze finek pobegne
 'S vojske , da smertni strah v' férze mu segne ,
 Pride na dom , no ma v' roki svoj mezh .
 'S rók mu shpartanarza naglo mezh sdére ,
 No mu s' njim persa zhemérno predére ,
 Rezhe : „Sdaj nem'resh pobegniti vezh .“

¹⁾ Shméten : téshek , schwier .

Sdêhne sin flabi od kervi prelite :
 „„Mene, o mati! vi mene vmorite,
 Ker vash lublêni sin bil sem vfigdar.““
 Ona pa lepo sna odgovoriti :
 „Lasheš, hudobnik! moj sin ti zhéšh biti?
 Vujshel od vojske sin moj nej' nigdar.“

Mati slovenska! se nizh ne framujesh,
 Zhi ti shpartanarzo hvaliti zhujesh?
 Nazhi guzhish ti, kak ona guzhi.
 Tvojega fina deshela zhé vseti
 K' fvoji obrambi; ti nézhesch to méti,
 Rezhesch: „Sin! vujdi, kak vesh, no se skri.“

46. Mijolka ¹⁾ ali nesrezhna lash.

En jesik, keri lashe,
 Zhloveka pela v' smert:
 En grob je njeg'vo gerlo,
 Grob na stesaj ²⁾ odpert.
 Duh sveti sam to pravi:
 Je njemi ne verjéti?
 Nevérni denog zhéjo
 Vidlive prizhe méti.

Tak ena nora mati
 Sredi si déklizo,
 No méni, v' toti hzheri
 Vfa njena frezha bo,

¹⁾ Mijolka: eine Art Krug aus Steingut. ²⁾ Na stesaj odpert: angelweit offen.

Naméri se, da tota
 Mijólk'no rozhko ¹⁾ stère:
 Kak da bi shlo sa glavo,
 Tak se zartlivka ²⁾ dère.

Is hishe mati tezhe,
 No pita, kaj bi b'lo:
 „Mijólkko sem jas sterla,
 Nigdar vezh zela bo!
 Kaj bo, zhi ozha svéjo,
 Bom od njih gvishno bita:
 Kam, mati! kam zhém iti,
 Da bom pred shlakom skrita?“

„„O lubo déte! rezi,
 Da mazhka vergla je
 Mijólkizo is lishte ³⁾:
 No tak bo dobro vse.““
 Tak, tak se lubo déte
 Navad'lo je lagáti,
 Gда koli se je kakshne
 Kashtige mélo báti.

Da dékliza je veksha
 No starsha gratala,
 Prebrisana je tudi
 Bol na vfo hudo b'la:
 Je sméknila jéd, maslo,
 Shpêh, néki pint pshenize;
 Odala ⁴⁾, kup'la pézhe ⁵⁾,
 No pantleke, no shpize.

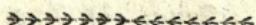
¹⁾ Rozhka: verzh, Krug. ²⁾ Zartlivka: die verzärtelte Eigenstinnige. ³⁾ Lishta: Gestelle. ⁴⁾ Odati: prodati. ⁵⁾ Pézha: weißes Kopftuch.

Vſe tiho no tak ſkrito,
 Da níſhe ') ne je ſnal :
 Kak gdo v' klét, v' kuhnjo, v' kafhto
 Bres kluzhov kraft' je ſhel.
 So starſhi jo poduſh'li ,
 Je ſnala jim tajiti:
 Lashí je k'redi méla ,
 Kriv drug je mógel biti.

Sapélana od ſamzov ²⁾),
 [Ne ! toti le od nje
 Sapélani ſo bili
 Skos fladke láshize]
 Sa mater préd , kak ſheno ,
 Se ſama je ſposnála ;
 Kak toti ſhpot bi ſkrila ,
 Je s' ſoboj rat dershala.

Njen' rat jo je napéla ,
 Da déte v' ogradi
 Pokopano na gredi
 Je ſkrila pred ludmi .
 Mefarov pef pa najſhel
 Je , kaj je ona ſkrila ;
 No kaj je vlékel ' s grede ,
 Kres njo je prizha bila.

Gorvjeta od goſposke ,
 No k' ſodbi pélana ,
 Nej' mogla rezh tajiti ;
 Preprizhana je b'la.
 Šodniki ſo ſposnali ,
 Sa glavo glavo dati :
 Kaj gde je k' ſodbi rekla
 Lashlivke ſtara mati ?“

¹⁾ Níſhe : nikdo , nihzhé. ²⁾ Samez : lediger Mann.

47. Shlak ali grêrano posojilo ').

En ozha mél je fina,
 Ker sabil je, da ma ozhé ;
 Ne zhlovek, ne ! shivina
 Je dala njemi kerv ²⁾) v' ferzé :
 Kak kamen b'lo je suho,
 Neobzhutlivó, gluho.

Otroki ne podoben,
 En vrashizh v' méfi je on bil ;
 Kak toti, tak hudoben
 Pokorfhino od se sgubil !
 Ozheta je zonával ³⁾),
 Preklél, hudizhi sdaval.

Enkrat se vsdigne ozha,
 Hudobnika kafhtigat' zhé :
 Kak blisk je toti skozha ⁴⁾),
 Pripravi k' shlaki si roké ;
 Ozheta tréfhi v' glavo,
 Da kzhafi ma kervavo.

Nefrezhen ozha vstane ,
 Besede ene ne sguzhi ,
 Si bolezhino rane
 S' ponishnim' mislam' sadufshí ,
 Si odpre malo hish'ko ,
 V' njo noter stopi frishko .

Na kól'na tam poklekne ,
 K' molitvi vsdigne tvojih rók :
 Molézh se ne potekne ,
 On tam je, gdé je njegov Bog :

¹⁾ Gvérano posojilo : das rückverstattete Lehren. ²⁾ Kerv : kri , Blut. ³⁾ Zonávati : beschimpfen , Spißnahmen geben. ⁴⁾ Skozha : skozhil.

Besede rasglasuje,
Da shena vsako zhuje.

„Ah!“ moli, „Beg pravizhen,
No v' tvojih ſodbah zhudeshni
„Si! Da ſem bil krivizhen,
Sdaj plazhaſh mi po vrédnosti:
Da storil ſem krivizo,
„Si storil ti pravizo.“

„Povej, mosh!“ shena pita,
Kaj je pregréha tvoja b'la,
Da je tak dugo ſkrita
Dnef ſhe le ti na pamet ſhla?“
„Ah, luba moja shena!“ rezhe,
No ſhivot veſ trepezhe.

„Glej! jas ſem mojo pravo
Gorvſdignil negda kres ozhé,
No tréſhil jih na glavo,
Da kerv je s' zurkom tekla 's nje:
Sem miſlil té na gréha?
„Ne! ſem napil fe ſméha.“

„Pa moj'ga ſina ſhaka ¹⁾,
Ah, kak me v' ſerži ſaboli!
Me ſpomni ſdaj na ſhlaka,
Ker meni tak dá miſliti;
Kak ozhi fi naméra ²⁾,
Tak tebi fin je gvéra.“

¹⁾ Šhaka: péſt, Faust. ²⁾ Naméra: nainéril.

48. Nosh ali primérjena kafhtiga.

En pojb mesfari nosh je vkral,
 Nosh vel'k je bil, ne mali;
 'S mesnize s' njim domú je shel,
 Zhé skriti ga na shtali:
 Sa lato nosh on visoko
 Porine v' streho globoko.
 Kres neke dni mu pride lusht,
 Klopótez si napravit':
 Klopótez, ker ma mozhen rusht ¹⁾),
 Da vredno bo ga stavit':
 Sa toto delo nosh on ma,
 Gré pó-njega na strého tá.
 Nosh v' strehi visoko tezhí,
 No nima tu stolízo ²⁾);
 Pa on si sna pomagati,
 Poifhe si rajizo ³⁾ :
 S' njoj segnil bi do slémena,
 Zhi taksha bi potrebna b'la.
 Pa tézhaf, da na nosh gledí,
 Nosh smukne dol do liza,
 Na zhéli kosho navrasi,
 Poshene v' óko shpiza:
 Pogled je prozh, se ne pustí
 Od kunshtnih moshov svrazhití.
 Zhi tudi ne bi brati b'lo,
 Tak denog je verjéti,
 Da ludi to si tkuf'li so;
 Od njih je prizha vséti:
 „S' kém koli zhlovek pregrefhi,
 Kafhtigo tudi s' tém dobi.“

¹⁾ Rusht: Gerüst. ²⁾ Stolíza: velik stol, klop. ³⁾ Rajiza: Stange.

49. Pravda ali Turška praviza.

Smirna, mésto starih lét,
Ímenitno sdaj, kak pred
Turškem Zari je podloshno.
Shtájarez to zhuje sdaj,
Rezhe: „Zhém tu biti raj“;
Tam shivéti je nadloshno.“

Pa nadloga, kruh no Bog,
Kak je shirok nash okróg,
Se povsodi ná-njem najde:
Zhi le zhlovek prav shivi,
Se pravizhno sadershí,
No od njenih stés ne sajde.

V' toto mésto prideta
Pravdati se dva mosha:
Vbóshen en, no en bogáti.
Hram si toti posvojí;
Ovi ²⁾ rezhe: „Tvoj je ní!
Mash ga meni dati.“

Bôgat písmi ma no prizh,
Vboshni písmi, druga nizh;
V' sodno hisho prit' hitita.
Ov pretêzhe ²⁾ totega,
Pet sto slatov moshi dá:
Sa sodnika lepa mita ³⁾!

Moshnjo vtékne v' shép ⁴⁾ sodník.
Ov si mifli: Kak dushnik
Meni hram bosh sdaj obsóda ⁵⁾,
Sodba se sazhéti zhé,
Vbóshen písmi dá napré,
Njemi dane od gospóda.

²⁾ Ovi: un, jener. ²⁾ Pretezhi koga: Demand zuvor kommen. ³⁾ Mita: podkup, Bestechung. ⁴⁾ Shép: varshet, Tasche. ⁵⁾ Obsóda: obsódil.

„Samo písmi so kak nizh
Tam, gdé néga ¹⁾ drugih prizh!“

Tak bogati k' sôdbi pravi,
„Svoje písmi kashejózh,
Prizhe k' sebi klizhejózh,
Pred sôdnika nje postavi.

„Moje písmi káshejo,
Prizhe saj ne lashejo,
Da hram lastno meni flishi.
Da bi ovi prizhe mel,
Hram mu ne bî vseti htel;
Hram, sôdnik! na mé prepíshi.“

Toti tiho vlezhejózh
Moshnjo 's shêpa, nasmejózh
Rezhe k' njemi: „„O bogáti,
Ti se gerdo nôril fi!
Prizh ma ovi vezh kak ti;
V' moshnji so ja pet sto slati.““

„„Tote on sa prizho ma,
Da fi nje sa mito dà ²⁾:
To nje masf nasáj, no hodi!
Hram se s' mitoj ne dobí,
Sodba to ne dopustí:
Vbosjni! ti virt hrama bodi!““

Shtajarez! povéj mi sdaj,
Gdé bi ti htel biti raj”,
Dare ³⁾ ti terpish krivizo?
V' Shtajari se mita dâ,
V' Turfkem mita ne valá,
Tam sabstonj dobish pravizo.

¹⁾ Néga: ne je, ní. ²⁾ Da fi nje dà: da fi nje dal.
³⁾ Dare: kader.

50. Natura ali otrozhja lubesen.

Kina je zesarstvo vel'ko,
 Leshejozho na poldné;
 Srebra ma no slata tel'ko,
 Da se s' nogam' pô-njem gré.
 Denog je sapóved dana,
 Kakshe ne b'lo zhuti gda:
 Zesar sam jo je osnana ¹⁾),
 Da jo v'sak Kinésar sna.

„Ker is kafe bo preméknil
 Od deshélskikh dazh en grosh,
 Rok obé bo v' klado vtéknil,
 Da mu ji odréshe nosh.“
 Padnil je v' kashtigo toto
 En deshélskikh dazh pifár,
 Ker je v' kafo, esh framoto!
 Ségnil, no 's nje sméknil dar.

Sjutra she bi mel sgubiti
 „Svojih rók; pa stárscha hzhí
 Tezhe pred zefára priti:
 Pride, no s' njim tak guzhi:
 „Ozha moj se je sadushil,
 Tvoja dekla sposna to,
 No kashtigo si saflushil,
 Rad se njoj podvergel bo.““

„Zefar, glej! on roke svoje
 Poshle; [no so njene b'le]
 Njeg've so, so ne vezh moje:
 Jas pod nosh poloshim nje.
 Nem're Ivojih se snebiti,
 Ménje nuznih tebi dá;
 S' svoj'mi ma zel hram rediti,
 Sheft otrók no dédeka.““

¹⁾ Osnana: osnanil.

Zesar, to flishezh, se vsmili,
 No kashtigo odpusti
 Ozhi, da se njemi mili
 Njeg'va lubesniva hzhí.
 Otrok! v' férze si sapishi,
 Kaj je stor'la tota hzhi;
 Krizh nature svoje slishi:
 „Lubi starshe!“ tak krizhi.

51. Brumde ali povershen rat.

Ne lashem, ne! da enkrat posnal sem
 Visóke zhafti vrédnega zhlovéka,
 Ker je, da jas resnizo vam povém,
 Od vel'ke sob'-bolésni skoro stékal.

Zhelust je s' robzom ¹⁾ skos obvito mel,
 Kak so povite v' mrasi stare babe.
 Sdaj sob je shpotal ²⁾, sdaj sam sebe klel,
 Sdaj rēgetal glich kak v' kalushi ³⁾ shabe.

Je bolezhina hénjala en zhaf,
 Dve brumdi ⁴⁾ si na sobe je postavil,
 No s' njimi igrал toti lepi glaf:
 Naj slajshi je, si misli njeg'va glava.

Kak méfenz, da je pun, rad obtemni,
 Tak sapusti brumdášha vfa lubésen
 Do brumde, zhi ga sob drugozh boli,
 No si ne sná odpraviti bolésen.

¹⁾ Róbez: rúta, Schnupftuch. ²⁾ Shpotati: krégati.

³⁾ Kalusha: lusha, mlaka, Gumpf. ⁴⁾ Brumda, brumdášh: Maultrömmel, Maultrömmler.

Jas pridem enkrat, no dam njemi rat:
 „Zhi zhésh od sob'-bolésni réshen hiti,
 Tak versi brumde prozh, moj lubi brat!
 Je ne bol brumnd kak sobi se snebiti?“

„Sheléso sobi je, kak drévo gósh ¹⁾;
 Gosh dréva fkórjo gloje no odêre,
 Ne nazhi vseme brumda sobi lósh.
 Ne bodi, lubi brat! ne bodi druge vére!“

„Smejézh mi pravi: „„Guzhi, brat! kaj zhésh,
 Jas brumde glase vezh, kak sobi lubim;
 Tak gvishno saj ti téga le ne vésh,
 Da s' brumdamí fi moje sobi gúbim.““

52. Slat ali pridno vbóshtvo.

Na hudobije vbóshtvo ²⁾
 Zhloveka napeláva:
 En vuzheník je negda
 V' svojih pismah prava ³⁾.
 Pa najdejo se vboshni,
 No denog pridni so:
 Je ali ne vše réšen,
 Kaj v' pismah brali smo.

En dobrotlivi Herzog,
 Is kralovskega roda,
 Podloshnikom k' pomozhi
 Deshele je obhoda ⁴⁾.

¹⁾ Gósh: terta. ²⁾ Vboshtvo: siromashtvo, Armut. ³⁾ Prava: pravil. ⁴⁾ Obhoda: obhodil.

Da prishel je v' Benetke,
 Je v' ofhterijo shel;
 No she je shereg ¹⁾ shterzov ²⁾
 Pred totim hramom stal.

Nobeden ne je prasen
 Od njeg'vih dvér odishel,
 No Herzog „Bog vam lonaj!“
 Vezh tavshentkrat je slishal.
 Enkrat je shel po gafí,
 En pojb sa njim hiti,
 Sa almoshtvo ga profi,
 No odgovor dobi:

„Glej, lubo boshjo déte!
 Jas nimam sdaj drobisha ³⁾,
 Pa zhakaj v' ofhteriji!
 Bom skoro nasaj prisha ⁴⁾.“
 Pojb rezhe: „„Dajte tolar,
 Jas vam ga ismenim;
 Tam, gdé se kruh odava ⁵⁾,
 Drobisha she dobim.““

„Ja ?“ Herzog se naſměje:
 V' shép hitro noter segne,
 En ſvetel ſlat, kak ſvesda,
 Is moſhnje vun potegne,
 Rekozh: „To maſh, no sméni!“
 No ſlat mu v' roke dá;
 „Si miſli: Gdo vé, jeli ⁶⁾
 Bom vidil tebe gda?“

¹⁾ Shereg: truma, Schaar. ²⁾ Shterz: vboshez, Preßhaſter, Bettler. ³⁾ Drobish: Scheidemünze. ⁴⁾ Prisha: prishel. ⁵⁾ Odavati: prodavati. ⁶⁾ Jeli: ali, li, ob.

Pojb she pri vratah zhaka,
 No da je Herzog prishel,
 Krizhi: „„Gospod, to mate
 Sa zeli slat drobisha!““
 Savseti ¹⁾ Herzog pojbi
 „Se naſmejí na glaf,
 Rekozh: „Si kaj obdershal?““
 „Ne, rezhe, ne sá-n laf!““

Drobish is rok mu vseme,
 No ga pred njim preshtéje;
 No da nej' nizh falilo,
 „Se pojbih fladko sméje;
 Pa ne sapftonj: se troſhta
 Dobiti almoshtvo,
 No lon sa svojo svéftost:
 No tak je tudi b'lo.

Da ne je mel vezh starshov,
 Od vſéh sapuſhen ſhtérzhek ²⁾,
 Tak njega k' ſebi vseme
 Dobrote puni Herzog:
 Puſti ga v' ſhole iti,
 Saſtopnoſt v' njih dobi:
 En svéfti no ſaſtopni,
 Kaj mén'te, ſe ſgubi?

Ne. Da je velik ſrafel,
 No ſhole vſe opravil,
 Je Herzog njega kzhafi
 V' deſhelfke flushbé ſpravil.
 Kak svéfti no ſaſtopni
 Slushevnik ſkos je mél
 Od Herzogov lubesen,
 Kak dugo je ſhivel.

¹⁾ Savseti ſe: erſtaunen, in Bewunderung gerathen.
²⁾ Šhtérzhek: ſirótiza, ſiromázhek, Waise, Armer.

53. Mladéñzhizh ali nepovolen navuk.

„Kaj v' mojih letah mam sazheti,“ —

Mladéñzhizh pita starzheka,

Ker je veselo mimo sha ¹⁾), —

„Da bom povolno mél shivéti?“

„„Jas,““ rezhe stari k' mlademi,

„„Vezh mitelnov ne vém, kak tri:
Zhi zhésh, si snash od me nje vseti.““

„„To pervo zhé potrebno biti,

Ker sdravo pamet v' glavi ma,

No tisto k' dobrem' nuzať sna:

Popunoma se vše vuzhiti,

Da, zhi se enkrat v' stan podá,

V' kater'ga Bog je njega sva ²⁾),

Dushnosti svoje sna storiti.““

„„Pa nej' sadosti, famo snati

Dushnosti stanu svojega:

To drugo je, da sliš she ma.

Ne smé na tergi vtragliv stati:

Bog njemi je dve roki dal,

Da s' njimi dela, kaj on sna;

Je gerdo, zhi pusti mozh spati.““

„„To tretjo [no to je to prédno]:

Obojno mu bo k' nizhemi,

Zhi v' ferzi andoht ne gori:

Ne smé moliti bit' poslédno.

Ker moli, lehko se vuzhí;

Ker moli, k' deli mozh dobi:

Je ne Bogá moliti vředno?““

¹⁾ Je sha: je shel. ²⁾ Je sva: je sval, je klizal.

„Vuzhiti, délati, moliti —
 „So mitelni, pa ne sa mé.
 „Mi mash dati léshishe ¹⁾?“
 „Pazh, en s/he je, ne smem ga skriti :
 Kak ofel srafi, no bosh mél
 Shiveti dobro, kak si htél :
 „Svét tudi ofle ma rediti.““

54. Shkarnize ali vtragliva grivniga.

„Ti déte!“ rezhe mati k' njemi,
 „Poſluſhaj, kaj ti sdaj povem :
 Jas tebi ojstro prepovem,
 Ne nosh, ne vil'ze v' róke vsemi!“
 „Pa shkarn'ze, mati! smem ja vseti?““
 „Ne! kaj navráſi ²⁾, nej' sa té :
 Mash druge rézhi, vsemi nje,
 Zhi zhéſh gurazho kako meti.“

To déte boga. Pa sdaj shéla
 S' njim sazhne en nevaren shód ³⁾.
 O sapelávne shele hod,
 Po kel'ko vajnkih ⁴⁾ toti pela! —
 „Pa, zhi bi vil'ze tu leshále,
 Bi,““ dete misli, „„snal bit' flep :
 Pa shkarn'ze, o ti norzhek lep!
 Kak meni ne bi fe dopale!““
 „Glej, glej! s' kém le so gdé povíte ?
 Rudézhi pantelz 's njih vifí:
 Nizh lepsh'ga ne je, kak ste vi,
 Kak zhisko ſrebro fe ſvetlite.

¹⁾ Léſhish : bol lehek, lagléj, lohkéj. ²⁾ Navrásiti : raniti, leicht verwunden. ³⁾ Shód : shold, vojska, Krieg. ⁴⁾ Vájn̄k : ovink, Umlweg.

O kaj she je, zhi eno malo
 „Si s' njimi vzhefrem koshizo :
 Nefrezha tel'ka ne bo to,
To hitro se bo zélit' dalo.”“

„„Pa kaj, to nem're se sgoditi ;
 Sakaj zhi glih she déte sem ,
 Tak denog pamet nuzat' vem :
Bres shkode si vem nagoditi ,
Bres shkode svupam shkarn'ze vseti ,
 Na stran gda mati gled'la bo .
 Pa ne ; mi deza ¹⁾ dushni smo
Pokorsh'no starshom : Bog zhé meti.”“

„„Ne, ne ! jas sem déte noro ,
 Jas shkarn'ze famo gledat' zhém :
 Dopust'te , da vaf kušhnit' smém ;
To , shkarnze ! to dopust'te skoro . —
 Nigdar se nosha sem dotéknil ;
 Pa vaf se zhém.”“ — She segne tá : —
 „„Ja , zhi od mé bi pamet shla ,
Bi róke hitro prozh odméknil.”“

„„Pa misli v' glavi mam skos jasne ,
 No s' shkarn'zami sem dobro snan.”“
 To rezhe , no she v' njeg'vo dlan
 Kak stréla shpiz od shkarniz prasne ;
 No sdaj glih v' hisho stopi mati ,
 No déte ojstro posvari ,
 Da né je htélo bogati
No njenih navukov dershati.

„„Ah , mene griva,”“ sazhne déte
 Profiti , „„da to storil sem ;
 Nigdar vezh to storiti zhém ,
Le sdaj me pá ²⁾ sa lubo méte !

¹⁾ Deza : otrozi , Kinder überhaupt (Collectivnahme).

²⁾ Pá : vdrugizh , drugózh , zum zweyten Mahle , wieder .

Da shkarn'ze ne do ') me norile
 Drugózh, vas profim, stér'te nje:
 Tê meni bode léshishe,
 Vash navuk bogati bres file.***

Mi ludi vezhkrat fmo podobni
 Detéti totem? Vlaki sna,
 Da k' nashi frezhi Bog nam dá
 Sapov'di; no fmo tak hudobni,
 Se jih prelomit' ne bojimo.
 Kaj dobro je, to pushamo;
 Kaj hudo je, to storimo;
 No tê, kak déte, to stojimo.

Tê grivniga nam v' férze pride.
 No kaj je nasha grivniga,
 Kaj? Vola, kak jo déte ma:
 „Naj mati shkarn'ze skonzhat' ide.“
 Kaj druga se gdé toto pravi:
 „Pred grehom vari me, ti Bog?“
 Kaj toto: „Vsemi 's mojih rók
 Vse, kaj mi v' férze shèle stavi?“

Bog, Bog bi môgel vše storiti,
 Da mi bres shkode spali bi,
 No tak bres trúda v' nébo shli.
 Kaj ne? tak, tak bi möglo biti.
 O zhlovek, ti sam sé ne nori!
 Bog résen tebi dá pomozh,
 Pa ti ne shparaj svojo mozh;
 Dushnosti tvoje on né stori.

²⁾ Ne do norile: ne bodo norile.

55. Shpégel ali gvishno gverilo ').

Filipek, déte gnadlivza,
 „Se kmétizi na amstvo dá,
 No dobro se nadája.

Da déte dofti sisat' ma,
 „Se v' enem leti she sgodnjá:
 Té henja mlezhna flaja.

Sdaj pride ozha gledati,
 Kak njeg'vo déte se redí,
 No najde, da je frishno.

On nagovarja kmétizo,
 Naj déte dúshe ¹⁾ pri njoj bo:
 Lon bo prijéla gvishno.

Dovoli ona gnadlivzi.
 Tak dugo Fil'peka redí,
 Da stopi v' sedmo leto.

Té pride ozha, plazhat lon:
 Nashtéje sheskrat osem kron,
 No déte je odjeto.

Filipek s' ózhoj gre nerad,
 Pa kak od dalezh vidi grad,
 Hiti do njega priti.

V' to gorno hisho pelani,
 Tam vidi vše felé ²⁾ rezhi;
 Krotkéjshi she zhé biti.

S' ozhmi pohishtvo spregledí;
 Kaj v' roke vseti se boji:
 „Strah shibe to ne rata.
 En velik shpégel tam visí;
 „Si misli: K' zhémi si gdé ti?
 Gré tá, da snan s' njim grata.

¹⁾ Gvérati: poverniti, vergelten; gverilo: povrashilo, Vergeltung. ²⁾ Dúshe: dale, längere Zeit. ³⁾ Féla: sorta, Art; vše felé rezhi: allerley Dinge.

En pojб, kak on je, tam stoji:
Filipek se mu naſmeji,
No toti naſaj njemi.

On vershe mu en kushez та:
Pojб kushez njemu naſaj дá,
Kak da bi rekel: Vsemi!

Naj se oberne, kam se zhé,
Pojб v' glashi tak storiti vé;
S' tém ma on dopadénje.
Pa kak pri mali dézhizi ')
Veféļje dugo ne terpi,
Pri Fil'peki ſhe ménje.

On séha, vuſta vlezhe та
Na krish, no rible nófeka;
Pojб v' ſhpégli vfe to dela.
Filipi se posnati b'lo,
Da s' brátezom ſe ſvadil bo:
Ja бój ta ')
gvifhno mela.
S' pefhízoj ')
tot' ſe ovemi
Protí, no ovi totemi;
Sdaj ogenj je vushgani.
S' zhemérnim lizom ſkozhi та,
Poshêne róke v' ovega;
She kerv mu tezhe 's dlani.

Sdaj ſterti ſhpégel ſasvoní:
Kak veter ozha perletí,
No vlezhe fina k' ſebi.
Glej! uni, ki ga ſhpotal fi,
Je druga ne, kak to, kaj ti
, Si njemu, storil tebi.

¹⁾ Dézhiza: otrozhízhi, Kindlein überhaupt (Collectivum).
²⁾ Boj ta mela: boj bota mela, sie (zwey) werden in Streit gerathen.
³⁾ Pefhiza: péft, Faust.

Tvoj smeh je njega k' smehi gnal,
 Sa kushez ti je kushez dal,
 Na shlak je shlak gverilo.
 Sakaj si, finek! tréshil v' glash
 S' rokámi? Sdaj kervave mash:
 Tak jesa dá plazhilo.

Filípek, s' fúsam' ¹⁾ vef polit,
 Trepézhe; méni, da bo bit,
 No stiran ²⁾ prozh od hishe.
 Pa ozha k' sebi ftisne ga,
 Mu v' lize sladke kushze dá,
 Kerv 's njeg'vih rók obríshe.

Glej! ozha dale s' njim guzhí,
 To naj bo tebi k' navuki,
 To nashih dél je méra:
 Vše, kaj mi drugim stórimo,
 Naj dobro ali hudo bo,
 Nam drugi svesto gvéra.

56. Shkorpijon ali shkodliv hudobnik.

Shtéfek, en mali pojeb,
 Vseme svoj bizoph,
 Gledat gre v' léfhje, gdé
 Gnesdo ma ptizh.
 Najde na bregi
 V' pozmójeni travi
 Eno nesnano stvar —
 Shkorpijon se pravi —
 Vidi, da shkarn'ze ma:
 „Shkarn'ze ti mash?
 S' njimi se branit' no
 Vshekniti snash.“

¹⁾ Susa: salsa, ²⁾ Stiran: sgnan, vertrieben.

Tak si pojb misli, no
 Préjme obé;
 Zhi glih je mali,
 Se varvati vé:
 „Stisne ji terdno, no
 K' ozhi tá tezhe.
 „Ozha, glej toto stvar!“
 No da to rezhe,
 Stegne rep shkorpijon, s' njim
 Pizhi v' rokó
 Pojba, no vlije svoj
 Zéli gift v' njo.

„„Lubi sin!““ ozha mu
 Navuk sdaj dá,
 „„Neti verjéti hu-
 Dobniki gda.
 Zhi ti ne shkodi, te
 V' lize gledézhi:
 Tak ti bo shkodil, sa
 Herbtom stojezhi.
 Sato se vse hudo-
 Bije vuzhí,
 Kajti on tebi s' njoj
 „Shkodit' sheli.““

57. Kruh ali zhloveshke nevoshlivoſti.

V' paradishi pervokrat
 Guzh je bil od kruha.
 Bog je guzhal tistokrat
 Adami na vuha:
 Semla kruh dala bo,
 Zhi bosk rad póval jo;
 Kosha pa ti vfakokrat
 Mokra bo, ne suha.

Vfaki kruh jesti zhé;
 Vfak pa delat' nézhe.
 Nékemi, gda delo své,
 „Stopi mras med plézhe.
 „Mene dregétez ¹⁾ ma,
 Ne bom na delo sha ²⁾,
 Drugi naj na delo gre:
 Tak vtraglivez rezhe.

Neki misli: „Bog pusti
 Dosti kruha rasti;
 Ni potrebno delati,
 Kruh se rad dá vkraсти.
 Sato Bog tel'ko dá,
 Da tat kaj vseti ma.“
 Tote misli, véri mi,
 Ne so tebi k' zhafti.

Nék', gledézh na fóse da,
 Rezhe k' svoji sheni:
 „Totemi Bog dosti dá
 Kruha, pa ne meni.
 Kaj on tém' délavzi
 Vterga, dá shkertavzi ³⁾:“
 Nevoshlivost nafnava ⁴⁾
 Take guzhe njemi.

Néki dosti kruha ma,
 No she vezh zhé meti:
 Skepez misli sem no tá,
 Od kod ga zhé vseti.

¹⁾ Dregétez : grossa, Schauder; mene dregétez ma : es wandelt mich ein Schauder an, ich schaudere. ²⁾ Ne bom sha: ne bom sha l. ³⁾ Shkertati : pizhilnovati, Fargen, Knicken; shkertavez : Knicker. ⁴⁾ Naslavati : eigentlich (das Garn) anzetteln, den Grund (zu einem Gebäude) legen, hier: in den Sinn geben, die Ursache seyn.

Saprê kruh v' misnizo,
 Da mu tam v' miri bo:
Shena no drushina pa
Môre glad terpéti.

Shtimanez ne misli, da
 Rafe kruh na njivi,
No ne, keri je doma,
 V' misnizi plesnivi.
 Sato, zhi vidi ftat'
 Shtêrza ¹⁾ pri svojih vrat,
Rezhe: „Shtêrz! bosh dale ſha ²⁾,
 No kak moreſh, shívi.

Bog rad dá kruh vſakemi,
 Ker je kruha vreden;
 Ker pa kruha vezh dobi,
 Kak ga je potreben,
 Naj ga dá tiftemi,
 Keri velik glad terpi.
 Nevóshliv, ſkop, vtraglívi
 Kruha je nevréden.

58. *Kamen ali srela ſkopoſt.*

„O jas nesrezhni!“ tak se toshi
 En ſkopez proti drugem' moshi:
 „Namésto slatov kamen mam.
 Glej! totega na mésto slatov
 Je tat, naj gerdshi tat vſéh tatov!
 Poloshil v' mojo ſhkrinjo tam.“

¹⁾ Shtêrz: vboshez, Prejhäſter, Armer, Bettler. ²⁾ Bosh ſha: bosh ſhel.

„Moj lubi sofed!“ ovi pravi,
 „Sakaj ti sguba férze gnavi?“
 Da ti slatov ne si vshil?
 Le misli: kamen je kak slati
 Tvoj shaz, keri v' shkrinji ma leshati;
 Vboshnějšhi ne bofh, kak si bil.“

„Jas résen ne bom s' tém vboshnějšhi;
 Pa ne je tat s' tém bogatéjšhi?“
 Tak skopez misli no krizhi:
 „Kaj? drugi je s' tém bogatéjšhi — —
 To meni férze ób-tla tréšhi:
 S' tém bogatéjšhi, kak si ti!“

„Ne! téga nem'rem jas prenefti.
 Shtrik — shtrik she dnes si môrem splefti,
 Jas s' njim si zhém shivlenje vset!
 To, zhlovek glej! to skopost srela
 Tak sebi, kak vsem drugim déla:
 Vše ona, nizh smé drugi met?.

59. *Toshba ino fodba kres vrable.*

„Vrabli mi profó pojéjo,
 Kero sem sa kafho féjo¹⁾;
 Vrabel je shkodliví tat.“
 „Gofanze 's drév vrabel smékne,
 No je mladim v' gerlo vtékne:
 Kaj je bolšhi? kasha? sad?“

¹⁾ Kero sem féjo: kero sem féjal.

„Vrabel réf pojé ti kasho,
 Pa fkerbi sa bolsho pasho —
 Vrabel je en dober tat.
 Ropare ¹⁾ 's drév on odnese,
 Da ti drévje sad pernese :
 On sa kasho gvéra ²⁾ sad.“

60. Zhujesh ali najeti pes.

Zhujesh ³⁾, o ti lepi pes !
 Pusti, da sapojem dnef
 Tvoje vel'ke hvale.
 Da si totih vreden ti,
 To se meni terdno sdi,
 Terdno, bres vše shale.

Od sazhetka tvojega
 Naj ma pésem fvojega,
 To se naj bol shika.
 Zhi mi morti ⁴⁾ kunshť ffali,
 Nov'ga kaj feshivati,
 Tak bom staro flikal.

Pfiza ti je mati b'la,
 Gdo bi lepsho smalat' snal ;
 Kak je ona bila.
 Pes pa je tvoj ozha bil,
 Dlako si je gofto vmil,
 Da se je světlila.

¹⁾ Rópar: tat, tolovaj, Räuber, Dieb. ²⁾ Gvérati: po-verničti, vergelten. ³⁾ Zhujesh: pesjo imé, Hundsnahme. ⁴⁾ Morti: more biti, morde, vielleicht.

‘Slep se ti naródil fi,
 ‘Slep fi sisal neke dni,
 Té fi gorpogledal;
 Gdo je twoja mámika,
 Kera tebi siske dá,
 Té fi she le svédil.

Stegnil fi k' njoj tázhize;
 Óna twoje dlakize
 S' gobzom jé poglad'la.
 Vergla je kostí pred té,
 Da bi tebe glodat' nje
 V' mladih dnéh navad'la.

Sobzi tézhaf srasli fo;
 Materi je lubo b'ló,
 Mir bo odsdaj méla.
 Da fi sam she jesti snal,
 Materi fi flovo dal,
 Kak je méti htela.

Lozhen sdaj od matere,
 Kak pazh mladem' pfoví gré,
 Ifkal fi gospóda.
 Neki nej' smilénja mél,
 Da bi tebe v' flushbo vsél;
 Te je 's hishe spóda ¹⁾.

Toti, ker'ga sdaj ti mash,
 Gledal je na tvoj rovásh,
 Ker'ga sadí nosish:
 Gibal fi ga sem no tá,
 S' tém fi mu sposnati dal,
 Da ti flushbo profish.

¹⁾ Te je spóda: te je spodil.

Nasmehavajozh gospod
 Pital je: „Povej! od kod
 „Si se sem natépa '?)?“
 „„Né potép, sirota ſem!““
 Rekel ſi, „„jas flushit' zhém;
 Dajte likof 's shépa.““

Ti, kak hifhni pes najét,
 „Si sa ketno ne pripet,
 Ne ſi 's flushbe vujſha 'J.
 Vſém pri hrami ſi ſhtiman,
 Mazhka pa gledi na ftran,
 Tota fe pohujſha.

Zhi ti gdo kof méſa dá,
 Vſdigne rep gor no gondrá,
 Vſe zhé ſama ſhréti;
 Šhpizhi herbet no vſtreli
 V' tebe, no obé ozhi
 Š' ſhkrempli zhé isdréti.

Mótit' fe od nje ne dash,
 Hitro vſe pojéſh, kaj maſh,
 Gréſh na ſvojo delo.
 Pride 's ludſkih hifh ſhivad,
 Paſt' fe zhé na vaſhih trat:
 Kónefh, pa ne vbujeſh 'J.

Gréjo 's domi kam goſpod,
 Zhéſh ti njim poſódit' pot,
 Pléſhe vſaka noga.
 Rezhejo: Ti boſh domá,
 Zhujesh! jas ne nuzam pſa;
 Tak jih Zhujesh boga.

¹⁾ Sem ſe natépa: ſem ſe natépíl. ²⁾ Si vujſha:
 ſi vujſhel. ³⁾ Vbuji: vbiti, erschlagen.

Zhujesh, o ti lepi pes!
 Mej sa dobro s' tem sa dneš,
 Kaj sem ti sagoda ¹⁾).
 Zhi je padnil hlod na té:
 Vari se, ne vzhéni ²⁾ me,
 Vzhéni moj'ga hloda.

*61. Mojstrije ali lévi shép *).*

Shala sna biti,
 Gdé ludjé shalo sastopijo. —

Pérvzov duhi, kaj vas je:
 Prid'te, no v' me dêhnite,
 Da se moj otali!
 Sima njemi branit' zlé
 Péti, kaj vsa fara vé,
 Enem' moshi k' hvali.

On pri misi tu sedí,
 Ves sadréman naf gledi,
 No tobaka shnofa:
 Prah tobazhji v' gut sletí,
 Káshla, da ga konez ni,
 Prah mu drashi gerlo.

¹⁾ Sem sagóda: sim sagódi. ²⁾ Vzhéniti: všechni, kneipen, zwießen.

*) V' fari sv. Urbana, gde so Volkmer duhoven pomagavez bili, je bil mosh, kteri je skoro všechno délo sa silo opraviti sastopil. Vsi ludjé so to védili, ino ga sato radi okoli sé imeli. Tudi Volkmer so ga enkrat na domlatke povabili, ino pri téj priloshnosti sa shalo s' toj pésmoj pozhaastili.

S' vinom si nalíje glash,
Rezhe: Gut, tu vino mash!

S' njim si prah opéri.
Vseme ſvinsko ámizo,
'S nje obére vſe meſo,
Vershe koſt sa dvéri.

Sdaj gledi, kak 's mèle mish,
Keľko je na misi ſhipish,
, Shtéje no koſhtáva.
Krapi fo preſoleni,
Mozhnik nej' ſabéleni,
Shupa v' máſhi plava.

Séļje nej' oprano b'ló,
Méſo ſhe je ſkifnilo,
, Skifnile klobafe.
Kerv 's kopúna, 's pifhenzi
No 's purána ¹⁾ fe zedi,
Gósla — — —

Tak ſam s' fóboj mosh guzhí,
Kápiza na ftran viſí,
No floni na fôhi.
Kuhne dekla poſtoji,
Odpre ſhiroko ozhi,
No ſmejí ſe kôhi ²⁾.

Samo kôh on nézhe bit',
Peſovnjake ſna nabít',
Pa ſa veľko filo.
Pintari mu radi ſo;
Véjo, njeg'vo délo bo
Dobro ſa zedilo.

¹⁾ Purán: purman, kavrazh, Truthahn. ²⁾ Kôh: kuhar, Koch.

Pismo njemi shlahta dá,
 Da, kak ona, shajbe sna
 V' sterte okna stav'ti.
 On pa to, kaj zélo je,
 Rasdrobi na kóseke,
 Da ma vezh poprav'ti.

Sa mesara se dershi,
 Da, zhi drugih ne dobí,
 Kunſhtno on vé klati.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Shená v' kimpeti leshi,
 Otrozhizhom kruh fali:
 Pék on kzhafi ^{*)} grata.
 Pézh sakuri, stavi kvaſ,
 Nizhke pune krés-en zhaf
 On s' loparom shlata.

Neki zhaf kerzhmár je bil,
 Lusht do kerzhme je sgubil,
 Ne je mel kaj piti.
 Pivzi vino spili fo,
 Mene shéja klala bo:
 Dirja zajgar skriti.

Padar je, da briti vé;
 To imé on meti zhé,
 To fi on saflushi.
 S' zhertalom po bradi gré,
 Dlazhje zhisto skubi 's nje,
 Kak kmet praho plushni.

^{*)} Kzhafi : sdajzi, taki, kmalo, fogleich, sofort.

Da tak dobro briti vé,
 Je nobeden zhudesh ne,
 Mojster je on brufa.
 Britvo s' njim pogladi tak,
 Da se ognit' more dlak,
 Vshekne pazh kak kusa ¹⁾.

Négda so is Salzburga,
 Tudi is Korofhkega,
 Prishli k' nam resári.
 Naj pes ali mazhka bo:
 Mojster, rezhe, sem sa to
 Bolshi, kak vši stari.

Vuzhen ne kak zimerman,
 Denog shulov puno dlan
 K' prizhi virtom kashe:
 Jas sem stésal dosti dóg,
 No na miso vergel 's rok;
 Prav guzhí, ne lashe.

Sa sidara dá se vun:
 Ptizha ne narédi klun,
 Tak ne guzh sidára.

Tifhlar je, da njemi par
 Nej', je bil no bo vfigdar:
 Sfishtano popravi.
 Kaj je gladko b'lo do sdaj,
 To kosmato bo od sdaj:
 Tak mu hoblizh pravi.

¹⁾ Kusa: zberni pes, schwarzer Hund.

Vsfako delo njemi 's rok
 Gre , kak junzhji rog ,
 Shlosarsko naj bole.
 Zhi ne grata klúzhonza ,
 Tak pa gvishno klúpiza ,
 Zhi se ne raskóle.

On she rad kovázh bi bil ,
 Zhi se ne bi raspustil ,
 Da ma dofti shpeha .
 Pónvar , ja , to more bit' ,
 Da si pónve sna safhit' :
 Pónve so is pléha .

Priden shoshtar je té zhaf ,
 Da do njega pride glaf ,
 Da se zhrével para .
 Vseme s' shilom drétizo ,
 S' shajfoj si navoshi jo ,
 Da si smolo shpara .

Shnidarskega hantverha
 Sato vuzhit se je sha¹⁾ ,
 Da si s' njim zhaf krati .
 Zhi pri njem en zhaf sedi ,
 Sazhne poleg dremati ,
 No na sadnje spati .

Dugo mislil je , od kod
 Vsel bo sedlo no homot ,
 Zhi si ofla spravi .
 Hlazhnjak no korito mash ,
 S' tém si ofla obfedlash :
 Tak fedlar se pravi .

¹⁾ Je sha: je shel , er ist gegangen .

Shalarijo v' simi sna ,
 No 's te konoplino ma ,
 No od nje je plavi.
 Duge shtrike splétal bo ,
 Keri vzhafih fivi so ,
 Vzhafih pa r'jávi.

Gdo bi mislil gda na to ,
 Da si on napravil bo
 Sam sa se kuzhijo.
 Glejte ! glejte ! on ja v' njoj
 Vosi sa koruso gnój ,
 Da vé kolarijo.

Da se vidi bit' pezhár ,
 Ravhfangkerar , voglenár ,
 Sajami se mashe.
 No bres shutih noht le je
 Ledrar , gda skos hlazhize
 Golo kosho kashe.

Klobuzhar je tifokrat ,
 Gda klobuzhek more stavit
 Iti gor na kapo.
 No kersnár je svoleni ,
 Da — — — — —
 — — — — —

Godez je , gda sraba ma ;
 Pokrivázh , gda gladi pfa ;
 Shlizhnjak , gda se lishe.
 No kozhévar , shtazunár ,
 Sitar , refhetár , metlár
 Je , gda kupze strishe ¹⁾.

¹⁾ Strizhi : scheren ; kupze strizhi : betriezen.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —
**V' lizi kotlovino zvrê,
 Tak kotlár on gvishno je,
 Ne je to tajiti.**

Enkrat je perñesel 's grab
V' késhizi^{*)} prav lepih shab,
 Ene fo b'le shute.
 Shena vidi no krizhi:
 Mosh, ti sali ribizh fi!
 Vlovil fi nam rute.

Drugokrat je s' pushkoj shel
 Gledat, jêl' kaj vîrélit' sna,
 She spusti kokota.
 Savez dirja vun skos plot:
 Zhakaj, jas ti bom gošpod!
 Jager padne 's plota.

Gda brodnara nej' od kod,
 Sam gré na brodnara brod,
 Hitro v' ladjo skozhi.
 Tota mu ne vé shégó,
 Se potóni dol na dnó,
 Dobro ga namozhi.

Da ziglár saftopen je,
 No prav dobro zigle shgè,
 Dushni smo verjeti:
 Toto zhaſt mu všaki dá,
 Ker je njega vidil gda,
 Klojze 's léſe vseti.

^{*)} Késhiza; torba, torbiza, Hirtenfäsche.

Eno skoro sabil sem ;
 Puſt' te , da vam ^{to} povem :
 Drakſhlar je pregnani.
 Mazel ſi je on sdrakſhlaſ :
 S' njim bo borſhtov kalat ſhel ,
 Dare ') bo pijani.

Shkoda , da fe nej' vuzhíl ,
 On bi gvifhno dober bil
 Malar no pildhaver ;
 No vurmahar no bukvár ,
 Drukár no slatár , pivár ,
 Shtrikár no fejhaver .

She bi mel nash moshek bit' :
 Nagel- , haken- , zirkelfhmid ,
 Girtlar no bajgerbar ;
 Glavnizhár no lepzeltár ,
 Pirſhtenpintar , ſhtámizar ,
 Shajfensidar , farbar .

She shnurmahar no zhishmár ,
 Hebar , vahtar no vratár ,
 No kaj vezh te téga .
 Ja vſe to je biti htel ,
 To ſi on naprej je vſel ,
 Dare ') fe je slégel .

Pa zhi on vſe to bi ſnal ,
 Bi naj bersh ob pamet ſhel ,
 Da je ne prav sdrava .
 Tudi bi prebogat bil ,
 Zhi bi fe vſe to vuzhil :
 Tak she v' tol'rah plava .

¹⁾ Dare : kader , da , wenn .

En'ga famo se je bal;
 V' ferzi ga je ogenj shgal,
 Gda na to je misfil :
 Kaj, zhi bom k' soldatom vset?
 Omedli, zhé shupe met,
 Naj bo kak hté ¹⁾ kifla.

Sdaj kak rihtar visokóst
 Vel'ko kashe, no dushnoft
 Ma, da druge visha.
 On sa sé bogate ma,
 Druge pa sa shterze dá :
 Tak se mosh ponisha.

Sato je povikshani
 Kak ferbóltar kres rezhi,
 Keri ma grajshino.
 Vezh pa tudi ma fkerbi,
 Vezh kak vši ferbóltari,
 Kajti brizha ²⁾ nima.

V' všakem zhafi mavtnari
 So zhaftiti ludi b'li,
 Onti sdaj ne ménje.
 Takshna zhaft se njemi da
 Od vseh ludi, da on ma
 Mavtnarfko smilénje.

Rasvun tega gostokrat
 Komisar je 's férza rad,
 Gde ſe sakon shiva.
 Srezhen denog malogda,
 Da obéfi kosleka:
 To ga v' ferzi griva.

¹⁾ Kak hté: kak koli, wie immer. ²⁾ Brízh: shérg, Scherge.

Ker kaj vezh od njega sna,
 „Skoro naj na snanje da:
 Pésem shla bo dale.
 Meni pa se terdno sdi,
 Da she dosti njoj falí:
 „Saj je mosh pun hvale.

Tote, kere sem sapél,
 „Sem is lév'ga shepa vsel:
 Tam ma on mojstrije.
 Pride pa en pametni,
 No si opre prav ozhi,
 Vidi fretarije.

P é f m i.

1 m 2 6 9

1. *Hvala starih.*

Ja, shenka no vino
Pri starih je b'lo
Veselje edino,
 'Vkus prishli gda so.
So v' smehi no v' shali
 'Si krat'li dug zhaf,
Pa gréhi se bali
 Postaviti kvaf.

Tá starshi peláli
 'So s' s'foboj mladost,
Njoj navuke dali
 'Skos svojo zhednost;
No hvál vezh s' njoj speli
 Vojshakom kak sto,
Da ferzhno desheli
 Kri ófrali so.

Vfak k' zhafti desheli
 'Svoj glashek je spil;
Od vina veseli,
 Pa pijan nej' bil.
Napitnize ¹⁾ visho
 So peli vse vkup,
Da fitrosil je hisho
 Od pojena hrup.

¹⁾ Napítñiza: napítna písem, Trinssied.

Ob polnozhi vsele
 So konez gosti ,
 No shenke vesele
 Kak moshi so shli
 Na dom , si pozhivat.
 Naj starost shivi !
 Da ona naš vshivat
 Veselja vuzhi !

2. Napitna pěsem.

K O R.

Deshela , hvale vredna si ,
 Da vino nam rodish ;
 Té mosh , ker terf sasadil je ,
 She dugo naj shivi !
 No všaka lépa vinzar'za ,
 Da nam nabrano grosdje dá ,
 Ta naj shivi , no naj sa lon
 Pun glashek vina ma .

Mi , kak bi v' paradishi b'li ,
 Pri vinskem terfi smo ;
 Naj slajshi kushez fladek ní ,
 Od vina slajshi bo .
 Jas pleshem kak koshútiza ¹⁾ ,
 Da k' vrélezhini ²⁾ gré ,
 Zhi virt na miso flasho dá ,
 No vlije vino 's nje .

¹⁾ Koshútiza : Hirščekuh. ²⁾ Vrélezhina : Quell.

K O R.

Deshela, hvale vredna fi,
 Da vino nam rodish;
 Té mosh, ker terf safadil je,
 'She dugo naj shíví!
 No všaka lépa vinzar'za,
 Da nam nabrano grozdje dá,
 Ta naj shivi, no naj sa lon
 Pun glashek vina ma.

Kaj maram jas sa zeli svét,
 Zhi v' rokah glash dershím?
 Kak dugo je kaj 's njega vlit',
 Is rok ga ne sputím.
 Jas pijem 's njega kak soldat,
 Ker všečka no vſtreli;
 Je ſpit, krizhim: Moj lubi brat!
 Enkrat ſhe ga nali.

K O R.

Deshela, hvale vredna fi,
 Da vino nam rodish;
 Té mosh, ker terf safadil je,
 'She dugo naj shíví!
 No všaka lépa vinzar'za,
 Da nam nabrano grozdje dá,
 Ta naj shivi, no naj sa lon
 Pun glashek vina ma.

Ta semla bi dolina b'la
 Teh fus '), rév no nadlóg,
 Zhi ne bi vinska kapliza
 K' nam prishla 's boshjih rók.

²⁾ Susa: folſa, flojsa, Thräne.

O ! tota troſht je v' ſhaloſti ,
 Vrazhilo ſa protin ') ;
 Ja , tota dā lužh pameti ,
 Shelodzi dober mlín.

K O R.

Deshela , hvale vredna fi ,
 Da vino nam rodifh ;
 Té mosh , ker terf safadil je ,
 She dugo naj shiví !
 No vſaka lépa vinzar'za ,
 Da nam nabrano groſdje dā ,
 Ta naj shiví , no naj ſa lon
 Pun glashek vina ma.

3. *Hvala landverov.*

Vefélo fe on naſmehava ,
 Naſh dober zefar Franz ;
 Od vſéh deshel bandéra plava ,
 Na vſaki njeg'vih ſhanz.
 Sovrashnik ! zhéſh fe bojuvati ?
 Prid' , kashi ſvojo mozh !
 Slovénez , to ti morefh ſnati ,
 Je k' bojuvanji vrózh.

Ne véſh , da ſhtájerska deſhela
 Soldate fi rodi ?
 Vſak otrok , ker'ga je ſpozhéla ,
 Je mel ſoldazhko kri .
 She ſdaj je rodovita mati ,
 No dofti ma otrók ;
 Vſi , kaj naſ tu je , ſmo ſoldati ,
 ſoldati 's njenih rók.

) Protin : hudiza , ſkernina , Gicht.

„Slovénzi! to naš povishava :
 Mi vſi foldati ſmo ;
 To, to je viſokoft ta prava :
 Mi Franz flushimo.
 Zefari flushimo v' desheli,
 Nam ona mati je :
 Šmo ne od nje viſigdar prejeli
 Kruh, vino, měſo, vše ?

„Slovénzi ! v' ſibeli leshózhi
 Šmo ſhe foldati b'li ;
 Kaj ne odrasheni k' pomózhi
 Desheli boomo ſhli ?
 „Slovénzi! bran'te ſi deshelo !
 Tak sôve zefar naš :
 Gor, brati! vftan'te, gor! Veselo
 Je zhuti njegov glos.

4. Sanizhávanje landvéröv.

Is teſnih perf ſi on sdiháva,
 Nash vbogi zefar Franz.
 O kak on v' grenkih fusah plava :
 Ne vidi ſvojih ſhanz.
 Franzos mu je v' deshelo vderl,
 Tam kole, rópa, ſhgé :
 „Slovénez! kaj boſh dugo baral,
 Gdé luknjo najſhel je ?

Ne véſh, pri Tarviſi bi stati
 No ſhanze branit' mel ?
 „Si ti no tvoji plahi brati
 Dushnoſt storiti htel ?

Franzos, kres tri shiroke grabe
 Na te gledézh, je stal;
 Prestrashen, kak pred savzom shabe,
 Si krizhal: Marsh! no shel.

Slovénez! gdé je zhaſt ſtimana
 Od naſhih starſhov, gdé?
 Nam ne je b'la v' erbijo dana?
 Jo mamo ſhe? O ne!
 Pri Tarviſi ſmo jo puſtili,
 Tam vujſhla nam je 's rók:
 Tam, tam, o ſhpot! ſmo jo ſgubili
 V' pobégi naſhih nóg.

Slovénzi! ſhkoda, da deſhéla
 Nam kruh no vino dá,
 Zhi ne bo 's naſ ſoldatov méla
 Bol pričnih, kak nje ma.
 Sa tote, da ſo prave babe,
 Je dober kruh 's otrób!
 Naj mlako pijejo, kak ſhabe,
 Naj ſe jim nápne drób!

5. Hvala kuhne.

(Sapéta pri domlatkih v' lèti 1795.)

Ne, jas vam ne laſhem, reſnizo guzím:
 Kaj koli zhém jesti, to 's kuhne dobim.
 Zhi luſht mam do ſhpishe, naj bo kaka hté²⁾,
 Le v' kuhno polükam,
 Na dvéri poklukam:
 Tak 's kuhne ſhe gré,
 No pride pred mé.

²⁾ Kaka hté: kaka koli, wie immer beschaffen.

Zhi shêla mi pride na prasheni bob,
 Na s' hajdinskoj mîloj satêpeni krop,
 Na mlinze 's koruse, na mlinze 's profâ;
 Na shganke r'shéne,
 Na krapze ovfene:
 Kaj kuhna pazh má,
 To jesti nam dá.

She bol mi postréshé v' téh svolenih dnov,
 Sa kere si kmet brusi svojih noshóv,
 Tè puna je kuhna od vel'ke fkerbi:
 Vfo kloshnjo) v'kup s'ishe,
 No snashno obrishe;
 Pomête smeti,
 Vse v' njoj se svetli.

Potém je to v' redi, tè, kel'ko jas vém;
 Gré v'ograd s' korbázhoj po shavfje no hren,
 Po petershil, murke, sheláto no grah.
 V' korbázho vse sdéva,
 Beshi, da le séva,
 Po voskih mejáh,
 Kak s' kroshnizoj Lah.

Da 's ograda pride, si gré po shivad;
 Tè sazhne kopune no pishanze klat';
 Purane vsdigava, ker shmézhish) bi bil;
 Tè njemi nastavi
 Sekiro, no pravi:
 Sdaj lon bosh dobil;
 Da si se redil;

) Klôshnja; bol maloyrédro pohtivo, gerüngeres Häusgeräth. ²⁾ Shmézhish: bol teshek, schwerer, ge- wichtiger.

Sdaj gor gré na dile po shpêh no mesto,
 Sdaj segne po jajza v' kokóshjo gnesdó,
 Sdaj mělo preféja, sdaj stavit gré kvas,

Sdaj zhéfni ka lopi,
 Pripravla ga k' shupi,
 Nosh vtékne v' pojaf,
 Pernefe klobaf.

Roshtéla postavi na njeg' ve nogé,
 Klobafe gorsdéva no pihne pod nje;

Sdaj luka pernese, ga v' sáseki gvré,
 S' njim selje sabéli, da shmahno bol je;
 Natékne pezhénke, shelate gré prát;

Na rake ne sabi,
 Nje v' pónvo nagrabi;
 Pa vsaki, kak tat,
 'S nje vujshel bi rad.

Povézheno pónvo na ognji pusti,
 No têzhe tá k' pezhi, gibanzo gledi,
 Zhi godna sadosti je, ali pa ni:

S' loparom jo shlata,
 Prid' k' meni! jo rata;
 O ker te ne je,
 Sa shelma ga méj.

Popravla she ene no druge rezhi:
 Sa shojzo, katera se v' kléti hladi,
 Natuzhe fi shtupe, potroši na njo;

Da mozhnike zira,
 Rosh dugo prebira;
 Da drugih nej' b'lo,
 Zir tizhize so.

Dobrótliva kuhna! ti vše ofkerbísh,
 Vtraglivze no délavze ti oshivísh:
O kaj bi gdé zhlovek bres tebe sazhe?*

On gvishno bi stradal,
 Ja! v' mér¹⁾ bi on gládil:
 Odkod bi fi vsel,
 Zhi jesti bi htel?

O kuhna! s' veseljom ti damo to zhaft,
 Da shparala ne fi dnef maslo no mast:
 Ker nazhi fi misli, lash v' pameti ma.

Pa, kaj tvoja hvala
 Je virta kofhtala,
 To naj bol on sna,
 Ker domlatke dá.

6. Sodba kres dekle pri domlatkih.
 (Sapéta pri domlatkih v' léti 1801.)

Miza, Minka no Marinka!
 Vete kaj?
 Martin je prafizhka rinkal:
 No sakaj?
 Ve ste rinkat ga pustile,
 Da bi lepfhi shpěh sredile:
 Kaj bo sdaj?

Shene, moshi, vši poshteni,
 Slifh'li so!
 Da razhun dnef s' vami rémi
 Délamo!
 Sato so sdaj v' farof prishli,
 Da bi nasho sodbo slifh'li,
 Kakfhna bo!

* V' mér: védno, neprenéhama, ununterbrochen.

Sdaj je prišla tista vura
 Shalostna,
 Da vam Martin bo sakuril:
 On she má
 Gorsapisane krivize;
 Vše, kaj stor'le ste fatnize,
 Dobro sná.

Le koshuhe ód-se dén'te,
 Dekle tri!
 No si pezhe 's glave vsém'te,
 Vér'te mi!
 Hiza bo, da je ne bila,
 Kosha se vám bo fmodila:
 She prafší!

Martin, gužhi sdaj pravizo:
 Prof'mo te!
 Ne sakriti nam refnizo:
 Vári se!
 Zhi smo glich tu vkup sebrani,
 Ne prav trésni, ne pijani:
 Kaj she je.

Mi pri misi tu sedimo,
 Da nam vsém
 To poyesh, kaj mi shelimo:
 Stopi sem,
 No prisegni na glash vina,
 Da zhesch guzhat', gda boſh sinil
 Dneshni den.

Da si s' rokoj hitro segnil
 Na pun glash,
 No tak mozhno se prisegnil:
 Volo mash,
 Nizh pred nami satajiti;
 Temozh 's zhiftega odkriti
 Vše, kaj snash.

Lubesnivi Martin ali ,
 Gúzhi ti :
 Kak so stregle dekle v' shtali
 Svinzheti ;
 Kaj je pílo, kaj je jélo ,
 Jéli je kaj shpeha melo
 No mastí ?

Milo Martin je sdihava ,
 Ne guzhi.
 Puna misli mu je glava ;
 On s' ozhmi
 Sdaj tá gleda na Marinko ,
 Sdaj na Mízo , sdaj na Míndo ,
 No muzhí.

Miza mu na vuho pravi :
 Martin moj !
 Martin ! dnes me v' shpot ne spravi ,
 Lon bo tvoj !
 Ker'ga vupam s' témi dobiti ,
 Da me vtraga je nositi
 S' shtale gnoj .

Sdaj Marinka k' njemi tezhe ;
 Od strahov ,
 Lubi Martin ! safshepezhe ,
 Par noshov
 Si bosh kupil tam na fémi ,
 Le od me sa mito vsemi
 Sheft groshov !

Sdaj she Minka pride sadí ,
 No sferfrá :
 Martin , le me dnes ne svadi !
 Shenina
 Bom si skoro ga pergnala ,
 To resniza je , ne shala :
 Ja , ja , ja !

Zhi bosh le en sam krat sinil
 Kaj kres me,
 Ménish, da bosh starashina?
 Ne, ne, ne!
 Zhi mi dal bosh toto hvalo,
 Da sem 's okna gled'la v' shtalo:
 Tê, tê, tê!

Pa Martina nizh ne móti
 Shenski guzh;
 On se na priségo spóti,
 Vseme luzh:
 Shpot is pisma deklam bère,
 Nje pa tézhaf mozhno tère
 Hudi shuzh.

Moshi svoleni no shene,
 Kaj vas je!
 Da ste vi posvali mene
 Dnes pred sé:
 Vše, kaj bom pred vami guzhal,
 Je tak gvishno, kak mam pluzha
 No serzé!

Dekle faroshke so krive,
 Ne je shpas!
 Sakaj so b'le tak vtraglive,
 Kak je glas,
 Da me ne so odegnale
 Tê, ki sem prasizhka 's shtale
 Vlékel jas.

Sato dushen sem profiti
 Sa vše tri:
 Pust'e se dnes namoliti,
 Rihtari!
 Shpeh je resen ne debéli,
 Pa klobas ste dobrih jéli
 S' mozhniki.

Da se dekle tak Martini
 „Smilijo :
 „Sklen'mo ali sodbo s' njimi
 „Smilezhno :
 „Shenit' se ne sme nobéna ;
 Zhi pa zhé, naj vfigdar shena
 Pridna bo !“

7. Klaguvanje enega vénzerla.

Ah, jas nedloshna stvar!
 Jas moram vénzerl biti,
 Ne smem na tatverh iti;
Ga mam domá vfigdar.
 Jas mam domá vezh déla,
 Kak keri hté ¹⁾ teshak,
 Ker k' njemi se ne shtéla :
 Ah, gvishno sem sfromák.

Dnes trofht si ifskat grem :
 Vi, ludi prelublêni!
 Vi, vi ga dajte meni;
 Sahvalit se vam zhem.
 Le mojo klaguvanje
 Vam k' shpoti naj ne bo;
 Vse, kaj vam dá na snanje,
 Resniza je na pol.

¹⁾ Keri hté: keri koli, kdo bodi, welcher immer, wer es auch seyn mag.

„Sneg komaj se otáli ”),
 She vénzerla s'romáka
 Povsodi delo zhaka ;
 „Sam s' soboj tak guzhí :
 Pojd”, vinjak ³⁾ si nabrusí ,
 Da ojstrega bosh mel ;
 Na bradi si ga skufí ,
 Jêl’ bo kaj resat’ htel .

Grem vun na sép s’ njim stat ,
 Spregledam všo gorizo ;
 Ah ! sprasdnil bom moshnizo ,
 Zhi grem resázhov svat .
 Resázhe té vdinjavam ,
 Zhi glih sam vdinjan sem ;
 Plazhilo pa jim davam ,
 Kaj komi dati zhém .

Obresano she je ;
 Pa gróbanja je dofta :
 Terf gost stojí kak hosta ;
 Kaj dela bo sa me .
 Pri vsaki jami stati ,
 Da vidim , kak leski ,
 V’ njoj rosge rasnováti ³⁾ ,
 Pri tem se kaj terpi .

Pa to she saterpím ;
 Le kóp mi kaj sadéne :
 Ah ! tréshlika me préme ,
 Tak se jas nje bojím .
 Jas moram s’ sonzom vstatí ,
 Is všeň verhóv zhi zhém
 Ludi na delo svati ;
 Sato tak kashlav sem .

¹⁾ Otáliti se : skopneti, aufthauen (von Eis und Schnee).

²⁾ Vinjak : Rebmesser. ³⁾ Rasnováti : rasdeváati , raspolagati , (die Reben) in die gehörige Lage und Entfernung legen.

Vsi s' krampom v' jáni ¹⁾ so,
 Jas prédi pred kopazhi
 Grem glih en'mi kavrazhi,
 No mam sekirizo.
 Pojd', terfom repov mikat,
 Ti mojster si sa to!
 Pojd', poj'd', jim kresov shmikat:
 Tak shpot's me delajo.

Kóp perva min'la je;
 Le k' drugi se pripravi!
 Moj vénzerl naj na glavi
 S' rokami zhoha se.
 Le stopi v' ján s' kopazhi,
 Pokashi svojo mozh;
 Ah, tak se kashel vrazhi?
 No me polije jozh.

V' ján s' krampom se podám;
 S' njim komaj dvakrat lopim,
 Is shlaka she sastopim,
 Da drugo delo mam.
 Ti, vénzerl! bodi sadı,
 Da semlo poravnásh;
 Kopazhi bodo radi,
 Zhi se od njih podásh.

Terf rosge pójnal je:
 Vesítva sdaj ma priti.
 Vesávkinje profíti:
 To, vénzerl! skerbi se.
 Grem, vdinjat samojazhe ²⁾;
 Pa kaj se mi sgodi?
 Kak mázhek vsaka skazhe:
 Lon mali se jim sdi.

¹⁾ Ján: die Reihe der Weingarthauer während der Arbeit.
²⁾ Samojázha: öfrava, Einwohnerinn.

Od virta vdinjan sem
 Poprék sa vfo vesitvo ;
 Pa v' moshnji le bo plitvo ,
 Zhi vse tá dati zhém.
 Pa vfaki terf opléti ,
 Ne je kaj lehkega ;
 Shpiz prákol ¹⁾ mora meti :
 Gdo mi sa to kaj dá ?

She véter me jesí :
 Sdaj kolje mi spodère ,
 Sdaj pa le rante stére ;
 Terf krishom vef leshi.
 S' teshavoj kolje stavim ,
 Si perfa pogubim ;
 Kaj sterto je , popravim :
 Sa to nizh ne dobím.

Sa toti trud she mam
 Rediti ludsko kravo ;
 Pa s' zhém , da jas vfo travo
 'S gorize prozh rasdam ?
 No gdo bi vfo pokashal
 Pri ojstrem mühizhi ²⁾ ?
 Raspuft'la bi se másha
 S'romaki vénzerli.

Ja , však se veseli
 V' jesénskem zhafi branja ,
 Pa mene naj vézh djanja
 V' jeséni doletí.
 Pojd' , vénzerl ! pojď ! namozhi ,
 Namashi si peté !
 No hitro v' grabo skozhi ,
 Pernéši 's nje vodé.

¹⁾ Prákol : alter , abgenüchter Weingartpflock . ²⁾ Mühizh : in den Weingärten einiger Gegenden häufig wachsende Grasart .

Poglej posodvo vfo :
 V' puzhèle ¹⁾ pilke vréshi ;
 Obrózh je póżhil : — bëshi,
Da pintar k'redi bo.
 Sapári polovnjáke ,
Priskerbi pintovza ,
 Ne sabi na shtirjáke ²⁾ ,
Glej , gdé je lákonza ³⁾.
Poglej , gde mot'ke so ,
 Lopate no obrózhi ;
 Le prav si odpri ozhi :
Glej , da vse k'redi bo.
 Glej , jeli igla sadí
Shé v' preshpani ⁴⁾ tezhi ;
 Pripravi po navadi
Shkaf vôde no masti.
Glej , kaksha je gdé kad ,
 Kak zúhta , kak so dvéri :
 Tê résheto opéri ;
Na njo ti sábifh rad.
 Poishi , gdé so rigli ,
Metla no ságlosde :
 Je shpiz no rink na igli ?
So mozhne préslize ⁵⁾ ?
Je v' préshpani she shmék ?
 Sta kamna dva na vagi ?
 Je présha v' lepi snagi ?
Sabij sa svézhnik zvék.
 Je trámizh sglihan všaki ?
Ma vréteno svoj drog ?
 She buhe nimam v' shaki :
Kaj , zhi mi skozhi 's rok !

¹⁾ Puzhel : fod , ſaß . ²⁾ Shtirják : ſhtirká , Viertelſtar - tinfäß . ³⁾ Lákonza : dolívka , liják , Gießſchaff . ⁴⁾ Presh - pan : Preßbaum . ⁵⁾ Préslize : das Gestell , in welchem mittels der Spindel der Preßbaum auf - und abgetrieben wird .

Pozhiva bi si rad;
 Pa sajtra sazhne branje;
 Po verhi daj na snanje,
 Da pridejo vſi brat.
 She sarja komaj pozhi,
 Na nogah k'redi ſem,
 Si fedem k' ſhupi vrózhi,
 No hitro fe najém.

No hitro pojdi ſdaj
 S' ſhehtárom ſa berázhi,
 Ne ſadi dobro áhzhi,
 Da ne puftijo kaj.
 Zel den fe kaj nahodi;
 Gdo raj¹⁾, kak jas, bi ſpal?
 Pa, vénzerl! v' préſhi bodi;
 Bofh moſht nalivat ſhel,

Tê, gda ſo drugokrat
 Koſh préſhari opravli,
 Mi 's poda 'o bodo pravli;
 Zhaf bo k' vezhérji ſvat,
 Nasiti naſ, kak lani,
 Lub' moj! ſ' gibánzami;
 Prav nuzno boſh napráni
 Sa likof ſ' pázkami.

Tê ſ' njimi ſa dug zhaf
 Grém karte premetávat;
 Zhi nimam farbe davat,
 Krizhijo vſi na glaf.
 Le vſe ſi lepo ſ-hrani,
 Da kere ne ſgubíſh;
 Sa vſako lon na dlani
 Od préſharov dobríſh.

¹⁾ Pod: dno, podeshz, Kelter, Preßhoden,

Tak shalostno sa mé
 Vesela bratva mine;
 Pa kaj, klopotez shtime
 Nikar ne dá od sé.
 O kaj le to poméni?
 Nizh dobrega ne bo.
 Serzé fe mi povéni:
 Kaj, zhi dobim slovó!

Pohléven k' virti grém,
 No pitam: Jéli njivo,
 She vso od mrasa fivo,
 Pa le obséjat' smem?
 Ja! pravi virt: le hodi,
 No séjaj fi, kak vésh;
 Pa vénzerl priden bodi,
 Zhi vénzerl biti zhefh!

Sdaj sem vam vše odkril,
 Kaj mene v' ferzi pêzhe;
 O naj da sdaj gdo rêzhe:
 Pojd' vénzerl sem, bosh pil!
 She bol bi bil veseli,
 Zhi bi gdo rezhti htel:
 Nas ne bosh mel na déli,
 Zhi ne bosh k' misi sé!

Naj bo ali: jas zhém
 K' poshteni misi séfti,
 No vam pomagat jesti;
 Pa to she vam povém:
 Le virta ne rasshal'te,
 Ker domlatke vam dá;
 Ponishno ga sahval'te,
 Kak naj bol keri sná.

8. Pésem od lipe.

Pusti, lipa! da sapôje
 Tvoj prijátnik pésme tvoje;
 Pésme fo lubesni guzh.
 Pévza kerv, kak všaki rezhe,
 V' serzhne kamre shgezha tezhe;
 Kak zhé v' sérze priti shuzh?

Lipa! ti spish žélo simo,
 Se ne giblesh, gda grém mimo,
 Krivez ¹⁾ vzhafi te sbudi.
 Pa, da shvénigli ²⁾ se glasijo,
 Sneshne muhe v' te letijo,
 Rezhesf: Lipa, le ſhe ſpi.

Kader pa mladlétje pride,
 Simi pravifh, da odide;
 Sonze fneg no led tali.
 Kader krivza jug premaga,
 No oblake 's megle shaga,
 No s' toplotoj podredi.

Kader vishe však te svoje
 Po leſeh veselo pôje
 Dêtel ³⁾, kof no léviza ⁴⁾.
 Kader doli na dvoríshi
 Se kokoshji ſmeh ſaſliſhi,
 Da na gnesdi jajze ma.

Tê fi ózhi gorodpirash,
 No toploto v' fe poshirash:
 Tê fe mertva isbudish.
 Zhi 's oblaka rosa kaple,
 Semla ſpije njene kaple:
 Ti od nje fe podredish.

¹⁾ Krivez: séver, Nordwind. ²⁾ Shvénigel: Eiszapfen.
³⁾ Dêtel: bergles, Specht. ⁴⁾ Léviza: sêba, ſhinkovez, Fink.

Tota mati te nadája,
S' sladkoj mesgoj te napája:
Pijesh, kel'ko pit' shelish.
Sita berst ¹⁾ skos óka rivash,
S bersti zvet no liftje shivash,
No koshata tam stojish.

Sladek duh is tvoje zvéti
Sopi, no dishi po svéti:
Vfa shivad ga safledi.
Muhe, no posebno pzhele,
Obletijo te vesele,
K' vsaki rezhefh: Sédi, pi!

Pijejo, da so pijane;
Neka zelo nozh oftane,
S kerzhme k' domi pot ne sná.
Veter ali desh se vléje,
Vboga pzhela omedléje,
No na lipi konez dá.

Pavuk flishi shomotánje,
On ne misli vezh na fpanje,
Gré po nozhi niti préft!
S niti vershe ²⁾ si napravi,
No po lipi nje naftavi;
Eno, dve, tri, tudi sheft.

Pzhela fama na se sabi,
Versha jo sa noge sgrabi,
Mili glaf s' perótmi dá.
Pavuk, ker na lov je stréga ³⁾,
Hitro tezhe dol is bréga,
S' giftom vbiye vósnika ⁴⁾.

¹⁾ Berst: pópike, Knospen. ²⁾ Versha: mrésha; Než.
³⁾ Stréga: strégel. ⁴⁾ Vósnik: zur Arbeit verurtheil-
ter Gefangener, Slave.

Lipa! zhi dash pzheli piti,
 Pavuki preréshi niti,
 Da ne najde v' flaji smert.
 Shkoda je sa vsako pzhelo,
 Mi skos njeno kunshno delo
 Mamo vósk no mamo sferd.

Lipa! kaj sem tebi spél,
 Sem is mojga ferza vsél,
 Kader sem pod toboj stial.
 Dugo lét nam lipa rasi,
 Nashe pzhele frezhno pasi:
 Vsaka méd nam piti dá.

9. Pěsem od tobaka.

O tobak, ti shlahtna trava,
 Slajsha, kak naj slajshi méd!
 Pusti, da gré moja glava,
 Tvoje veřke hvale shtét:
 Pusti, da nje v' pesmo spravi,
 No po pesmi drugim pravi!
 Ker bo pesem v' rokah mél,
 Bo 's nje tvoje hvale shtél.

Gdo pa sem jas, da zhém péti
 Tvoje hvale, o tobak!
 Od kod zhém besede vséti,
 Ker she v' mislih sem fromák?
 O, to mene mozhno vstrashi,
 Pa she bol me to poplashi:
 Kaj, zhi pěsem pri ludéh
 Mi naredi shpot no sméh?

To ſhe meni troſht podavà,
 Da mogozhen je tvoj duh;
 Ker le koł'zhkaj ga koſhtava,
 Je pri ſméhi flép no gluhi:
 Pun od njega zhém sazheti,
 Kaj naménil ſém ſapéti:
 Naj ſe zéli fvét ſmeji,
 Zhi le ti boſh hvaleni.

Bog je tebè réſen ſtvaril
 Tè, gda druge ſéliſha;
 Pa le posno je ſamaral
 Zhlovek duha tvojega:
 On pazh, kak en ſlepi, ſodi;
 Sato doſtikrat ſablódi:
 Na podobo on gledí,
 Pa podoba oſlepi.

Ti Nikozi, ti ſi svédil
 Pervi tote trave mozh:
 Ti ſi ſhe le nam povedal,
 Gde ſa noſe je pomozh!
 Ti ſi njenó pero vtergal,
 Gleda, no med ſobi vergel,
 Shveka: no pereta duh
 Rezhe, da je ne lapuh.

Zheden moſh fi dale miſli:
 Kaj bi tota trava b'la?
 Shmah je ſladek, ne je kifli,
 Ti boſh ſ' menoj k' domi ſhla.
 On naterga zelo bréme,
 No domá jo ſúſhit déne:
 Suha ſe na prah ſdrobi,
 Dróben prah mu v' noſ ſletí.

O kak zhiste, o kak jasne
 Mam jas misli! on krizhi;
Sdaj vém, kaj ta trava hafne:
 Ona pa pamet rasvedri.
Kako ime zhém njoj dati?
O tobak se more svati,
 Da Tabago se veli
 Tisti kraj, ker jo redi.

Tak je možh v' nesnani traví
 Najshel toti zhéden mosh;
Naj mu ali vsaki pravi:
 Vfigdar mi v' spomini bosh!
 Kel'kokrat moj nos bo kehnil,
 Tel'kokrat bom v' ferzi sdehnil:
O Nikozi! tavshentkrat
 Sem ti dushen hvalo dat.

Kaj bi ludi le sazheli,
 Zhi tobaka ne bi b'lo?
O nadloshno bi shivéli,
 Kak popréj shivéli so.
 Kak neshmahna je ne shupa,
 Zhi s' foljój se ne poshtúpa!
 Tak neshmahni bi bili
 Njihovi shivlenja dni.

Kaj je sol neshmahni hrani,
 To zhloveki je tobak;
Móthli bi se mu moshjani,
 Ja she gratal bi nemák:
Pa s' tobakom si popravi,
 Kaj pogubлено je v' glavi;
 Toti pamet nafoli,
 Da zhednéjshi shmah dobí.

Zhi tobak nam pamet svrazhi,
 O tak truplo she hitréj:
 Naj gdo rezhe, zhi je nazhi :
 Bres tobaka sdravja nej.
 Flusi vuha oglushijo ,
 Od njih sobi rasbolijo ,
 Temne gratajo ozhi ,
 No she nof nedushliv.

Gde tobak je, ne so flusi ,
 No zhi so, so dugo ne :
 S' njim se résen nof pognusi ;
 Pa ker sdravi biti zhé ,
 Nem're lep ob ènem biti ;
 Eno more tá pustiti :
 Zhi lepotu si svoli ,
 Naj si sdravja ne sheli .

Gdo bi rekel, da preshene
 Shejo ino glad tobak ?
 Naj ga le sa krajzar vséme ,
 No bo vidil, da je tak.
 Zheden fi, zhi vino shparash ,
 No sa béli kruh ne marash ;
 Le tobak fi sipli v' nof ,
 No bosf fit no moker skos.

Zhi se komi délo vnosha ,
 Skufhaj mu tobaka dat' ;
 K' déli se mu napne kosha ,
 K' déli ga ne treba svat' .
 Zhi od truda v' zirkvi drémlesh ,
 K' zhemi shkatlo 's shepa jemlesh ?
 Jeli, da se odemish ,
 No k' molityi lusht dobish .

Zhi te shena hudo shpota,
 Lubi moj! povéj, sakaj
 Vsakega nateknesh kota?
 Ifhefh pal'zo, ali kaj?
 O ne pal'zo, le tobaka;
 S' njim se vgafne jesa vsaka:
 Naj me shpota, kak me zhé,
 Da mi le tobak ne je.

Kaj tobak she vé storiti?
 Je mogozhe, da to vé?
 Ja, on gvishno vé odkriti,
 Gdo nam dober je, gdo ne;
 Odpri shkatlo, rezhi k' njemi:
 Lubi brat, tobak si vsemi!
 Zhi ga vseme, ti je brat;
 Zhi pa ne, te nima rad.

Zhi tobak nam to ovadi,
 Gdo nas lubi, gdo zherti,
 Naj nas te nikar ne svadi,
 Zhi nam dobri ne so vši;
 Tudi on ga ne sovrashi,
 Ker ga v' svoji fajfi prashi;
 On to volno saterpi,
 On ne mermra, ne krizhi.

On si misli, naj sovrashi,
 Saj bo she svoj lon prijél;
 Naj me le po gostem prashi,
 Odkod bo le fline vsel?
 On te bolshe ód-se luzha:
 Kaj té majo vboge pluzha?
 To je ne nobeden smeh,
 Zhi mu vsehne pluzhen' méh.

To je pazu ne saterpéti,
 Zhi tak skop gdo biti vé :
Lafne shkatle nézhe meti,
 Le is ludské shnofat' zhé.
Skopez ! naj ti nof segnili ,
Da se ti tak penes mili !
 Jas tobaka ti ne dam :
Pojdi , kipi si ga sam !

Kupi si ga ; pa v' shtazuni ,
 Gdé zefarski orel je ,
Ne pa tam v' germovji vuni :
 O le téga vari se !
 Tam je ne tobak poshteni :
Ker ga kupi , véri meni ,
 Ne dá Begi , kaj mu gré ,
 Ne zefari : komu tê ?

On le ludi obogati ,
 Zhi she ludi rezhti smém ;
Bol bom rekel , da so tati ,
 Keri pridejo to sem ,
 Da bi nam tobak odali ,
Kerega so indi vkrali :
 Zhi poshteni bi bili ,
 Ne bi s' njim se skrivali .

Keri ga od njih kupuje ,
 Je , kak oni so , en tat ;
Sato fe boji , zhi zhuje :
 Tam zefarski gre soldát .
Pred soldatom ti trepezhefh ?
 Da me ne bi sgrabil , rezhefh ?
 Zhi soldati vujti véfh ,
 Kak pa Bogi vujti zhéfh ?

To je ne tobaka vkrasti,
 Zhi ga.inam kupit grem:
 Zefar nima te oblasti,
 „Svojega odavat' vsém.
 O ti zheden, taho bodi!
 S' menoj k' svetem Pavli hodi!
 On bo náj' vuzhiti snal,
 Gdo oblast zefari da.

Zhujesh, kaj on nama pravi?
 Daj zefari dushno zhaft!
 Mêzh ma v' rokah, pamet v' glavi,
 Bog je njemi dal oblast:
 Dobrim on pravizo vtala,
 S' hudimi se ne bo shalil:
 Zhi se ognesh njeg'vih rók:
 Ménish, te ne vidi Bog?

Tvoje hvale smo prefhtéli,
 O tobak, ti shlahtna stvar!
 Kaj sa lon sdaj bomo meli?
 Bodi ti nam lon vfigdar!
 Vsako léto nam obrodi!
 Nizh ti naj nikol ne shkódi!
 Rafi! zveti! sôri se!
 Roka boshja chegnaj te!

Shnofat' te vfigdar shelimo,
 Pa le 's rók zefarovih:
 Drugi naj kraj naš gré mimo,
 Da is rók je tatovih.
 Ker pa tebe 's fajse pluva,
 Ali s' shkatloj ód-se suva,
 Tisti pazh ne vé, kak mi,
 Kel'ke hvale vréden si.

10. Pésem od kmeſtva.

Vsi ſtani na ſvéti potrebni nam ſo:
 Pred vſémi pa kmeſtvo, goſpodſtvo, meſhtvo;
 Goſpodſtvo naſ viſha, to kmeſtvo redí,
 To meſhtvo naſ ſteſo k' nebeſam vuzhi.
 Goſpodſtvo no kmeſtvo jaſ ſ' miſli puſtim,
 Le ſamo to kmeſtvo poſebno zhaſtim:
 Poſhtenja je vreden naſh kmetižhki ſtan,
 Da fe je naſh kmetam perglihal Bog ſam.

Moj ozha nebeſhki je viñski gradnik:
 Tak rekel je Jeſuſ, naſh boſhji ſrednik.
 Gdo drugi kak Jeſuſ je ſejavez bil,
 Ker naj bolſho ſeme je ſejat' hitil?
 Da Bog tak poviſha naſh kmetižhki ſtan,
 Tak njeg'vo potrebnost odkriti zhé naſ.
 O kaj bi sazheſti na ſvéti ludjé,
 Zhi ne b'lo bi kmeta, ker dela ſa nje!

Vſa druga mojſtrija bi bila ſa nizh:
 Gde najſhli bi rejo ſvér, zhlovek no ptizh?
 Od tote mojſtrije en vſaki ſhivi;
 Kaj koli gdo nuza, od kmeta dobi:
 Kruh, viño pripóva, ſhivino ſredi,
 Pripravla ſhe druge potrebne rezhi;
 En brumen no ſkerben kmet najde vſigdar
 Sa vſako ſiroto pripravleni dar.

Vsi mojſtri ne délajo tel'ko kak kmet:
 Sdaj orje, sdaj ſéja, sdaj filja gré ſhet',
 Sdaj mlati, sdaj véja, sdaj kleple koſo,
 Sdaj reshe ſ' njoj travo, fuſhi ſ' nje ſenó,
 Sdaj kopa v' gorizi, sdaj préſha njen' ſad,
 Sdaj gré vun na gmajno, ſhivino ſi ſvat,
 Sdaj junze napaja, ſi vlezhe vodó,
 Šhivad ſi sdaj vrazha, da ne'-de v' ſhkodó.

Sdaj konjom pôлага pripravlene rés,
 Sdaj pa le si ifhe sa órodje léf,
 Sdaj téka, sdaj teshe, sdaj vertá, hiti
 Popravlat, kaj plugi no kôlam falí,
 Shivino napréshe, na fóringo gré,
 Blagó si nalaga, odíde sa dné.
 Bîzh pozhi, konj skozhi, koló pôdletí :
 Oj, vos se je svernîl, vše v' grabi leshi!

On kola vsdîgava, da herbet prashí,
 Se sede na konja, no v' Gradez leti:
 Blagó na plaz vershe, no vsdigne svoj ion,
 She préden, kak vura pet vdari na svon.
 Gré k' shmajdlari kupyit shelésa sa plug,
 She rad bi si spravil en novi klobuk :
 Pa smisli, da v' sápezhki nima solí :
 Dvé grudi si kupi, da nima sa tri,

Pripela se lazhen no shéjen nasaj,
 No profi : O shena, le jésti mi daj !
 Po piti si sam grem, da nimam davzh v' klét,
 Saj vésh, da bres vina neshmahna je jéd.
 Prav fit no rudezhi kak kuhani rak,
 Si segne po shkatlo no shnofa tobak.
 Sdaj pela si derva, sdaj stelo sa gnoj,
 Sdaj pa le se vosi v' toplize s' shenój.

Sdaj njive podvasha, sdaj plote gradí,
 Sdaj zhreshne vzeplava, sdaj verbje fadi.
 Hram se mu podira, zhé novega met',
 Teshake vdinjava, gré pénesé fhtet;
 Sdaj shtibro, sdaj gorno plazhuje, sdaj gré
 Na furshpon, sdaj pa na zefarske flesé;
 Sdaj shribara pela na shazingo vun,
 Sdaj svojim gré suknce kupuvat' v' shtzua.

Sdaj tezhe k' kovazhi, sdaj nese na mlin,
 Naredi na den néko tavshent stopin',
 Zel den je na nogah, nigdar ne sedi,
 Kak tê, dare v' peti si terna gledi.
 Vezhér si dol leshe na flamo, no spí:
 She préden, kak dén je, kokot ga budi;
 Drushini vkashuje, kaj délati ma?
 Ti pojdi na njivo, ti bodi domá!

Kmet zeli den déla, je denog vesel,
 Sna, da bo s' tém ſebe no druge shivél:
 Tak dufha, kak telo ſe rasveseli
 Zhi on ſvojo délo gorôfra Bogi.
 Ja, s' duſhoj no s' telom bi priſhel v' nebó,
 O da bi le v' tjedni nedéle ne b'lo!
 Zel tjeden je néki kmet grehe zhertil,
 V' nedélo pa s' njim je napiten brat bil.

V' nedélo s' tovarſhi je v' kerzhmo ſhel pit,
 Ne henjal, da mokra je bila vſa nit;
 Je karte tam ſhmikal do bélega dné,
 Tê ſhe le ſe k' domi je vlekel 's kerzhmé.
 She eno mu ſapre pred nosom nebó,
 O da bi le téga pri kmeti ne b'lo!
 Da svito nori rad druge ludi,
 S' tém duſho ſapafe no nebo ſgubi.

Ne vſaki, le néki kmet je tak pregnan,
 Da nori pri handli hitrej, kak zigani;
 En drugi goſpoda podrajtati zhé,
 En tretji drushini ion vtergati vé;
 Na foringo vinfko zheterti zhi gré,
 V' navane puzhele nalije vodé;
 En peti pa farmefhtra vodi sa nos,
 Obezha, kaj dushen je, plazhati ſkos.

O kmet lubesnivi! poshtenja ti dam,
 Le se nikar k' shpoti ne stavi ti sam:
 Krivizhen no pijan ne bodi nigdar,
 Takó bosk mél pri-naf poshtenje vfigdar.
 Pohlevno te profim, moj svoleni brat!
 Gdo koli si, pridnega kmeta mej rad:
 Vsak priden je vreden sto zéntov slatá;
 Ja, v' sobe mi pluni, zhi ménje valá!

11. Zhrép ali noben glaf.

Vsaka rezh ma svoj sazhetek,
 Vsako zhaka njeni kraj;
 Da sem dosdaj ne mel svetek,
 Zhem si ga napravit sdaj.
 Pevzov Duh! ti mir mi pusti,
 Mlade k' pôjenji podhusti,
 Jakshi bodo kak sem jas:
 Stari zhrép ja nima glaf.

12. Slovo od mojega hraſta.

Ti lep, viſok, koſhati hraſt!
 „Se v' derſteniki paſeſh,
 Rad dá on tebi ſvojo maſt,
 Da njemi velik rafeſh.
 She doſti lét on te redi,
 Ti ſraſel ſi debeli;
 Od te fo njeg'vi ſoſedi
 Liſt, ſheſod, ſkipek méli.

Na tvojem ſéli tam ſtojiſh,
 Kak kral ſedi na tróni,
 No neſpremeknjen dol glediſh,
 Kak veter drevje goni.
 Nevihte ſe ti ne bojiſh,
 Gda drugo drevje ſtère;
 Zhi ti le s' liſtjom ſaſhumiſh,
 „Se kzhaſi prozh pobère.

Zhé gromſke ſtréle filna mozh
 Te méti k' ſvoji ſhali,
 Njoj verſheſh tréſki tá, rekozh:
 To maſh, no ſe oſkáli.
 Shgé delavze od ſonza lužh,
 Da nem'rejo prebiti:
 O pojďmo! je vfeh eden guzhi,
 Tá k' hraſti ſe hlađiti.

Pod toboj v' ſenzi vſi v' okrog
 Dol ſedejo na trato,
 No ſdehnejo: Nam ſhegnaj Bog
 Kruh, mleko no ſhelato.
 Jas ſam, zhi me ſhgalina ma,
 Grem vun is moje hiſhke;
 Ti klizheſh mene k' ſebi tá,
 Kak kvokla ſvoje piſhke.

Tê vsemieim paľzo no klobuk,
 She bukve v' nadra vtek nem;
 No tezhem hitro, kak hajduk,
 Pa vzhási se potéknem.
 Gда pridek k' tebi, pervo je,
 Ponishno te posdravim:
 Dopusť meni, profim te,
 Da se kraj té poftavim.

Jas smiēknem 's nader bukvize,
 No sazhnem kaj 's njih brati;
 Pa dugo ne, da pétize
 Navolijo se statí.
 Sdaj ger no dol po sénzi grém;
 Si dofti premishlujem,
 Kak hitréj pa v' hishki sem,
 Si mifli vkup spishujem.

Tê vidim, da 's njih pesmi so,
 Safhite na papiri:
 Tak glafno se smejim kres to,
 Da pökajo méhri.
 Veselje takshno goftokrat
 Pod toboj si nabérem;
 Nek' méni, videjozh me stat'
 Tam, da si glavo têrem.

Pa ne; én vfaki lift od té
 Mi v' pamet mifli séja;
 Tak góste séja, kak bi nje
 S' vejázhoj mlatez véjal.
 Zhi roka vtegné pifati,
 Kak pamet njoj narazha,
 Tak njena mója s' pesmami
 Se meni dobro plazha.

Ti lubi hraſt, ti meni ſi
 Vefelje néko délal;
 O da prijasnoſt najna bi
 She dugo lét terpéla!
 Pa ravno ſdaj, gda to shelim,
 Na tihem eden rezhe:
 Se ne boſli vezh pajdaſhil s' njim!
 Ah, ſérze mi trepezhe.

Povej, prijatnik! sakaj ne?
 Povej, ne ſkri reſnizo!
 Sem jas mu storil, gdo to vé,
 Sem storil gda krivizo?
 To ne; pa nekaj druga ſe
 Je tote dni ſgodilo:
 Prijatnik tvoj poloſhen je
 Gor materi na krilo.

Kaj pravifh? Kaj? Moj hraſt leſhi?
 Je ne vezh na koréni?
 O ſhaloft kres vſe ſhalosti!
 Serzé ſe mi povéni.
 Tvoj lepi hraſt, moj vuzheník,
 Pri kerem bil ſem v' ſholi,
 Tvoj zir, edini derſteník!
 Leſhi tam v' tvojem doli.

Ah, prid'te hitro ſosedи,
 Tá k' vaſhem hraſti ſkozhit'e;
 Rasjozh'te ſe k' sahvalnoſti,
 No s' fuſami ga mózh'te.
 Pod njim ſi bote liſtje ne,
 Ne ſhelođ, ſkipek brali,
 Ne hlad'li ſe, ne jéli, ne
 Pozhivali, ne ſpali.

Hraft! tvoj spomin nigdar ne bo
 Is moj'ga serza sbrisan;
 On v' njem leshi pregloboko
 No nesbrishliv sapisan.
 Gda koli s' okom gledal bom
 Tá, gdé si ti prebival,
 Bom sdehnil s' glafnim kuzanjom:
 Tam, tam sem pesmi shival!

Prijatnik ! sdaj od te slovó
 S' sahvalnim serzom vsemem;
 No pesem tebi spôjeno
 Med ludi v' svét poshenem.
 Sna biti, da N*****
 V' njo vtékne svoje ózhi:
 Tak konez ma, bo sdehnil on,
 Ker vupa svoji mozhi.

13. Siromakov sprevod *).

(Resnizhna prigodba v' Toplizah (Baden) deshele
Oesterreich.)

„So v' prostem oblazhili,
Bres druge gisde vše,
V' Toplizah sprehodili
Zefar Franz vulize.
Lep v' ferzah svoj'ga luftva
Le ifshejo spomin;
'S dobrot ozheta sposna
Podloshnik, Njihov fin.

Pri ene zirkve vratah
Sdaj mimo idejo;
Tam enemu merlizhu
Svonovi pojejo;
No is spod vrat se nese
S' merlizhom smerten hram:
Bres sprevoda odhaja
Pod semlo spat on sam.

Glej! — Zefar postojijo;
Tovarsh Njim govori:
Tot', keremu svonijo,
Slo boshen se mi sdi.
Na smertnoj zesti nishe
Ne moli sa-njega;
,Saj óka si ne sbrishe
Zhlovek sa rajnega.

„Zhe je on takshi boshez,“
Franz rezhejo nasaj:
„Mu Jas zhem pot posod'ti
Do smertne tame sdaj.

*) Slednji dve pésmi ne sta Volkmer'vih pésm; kdo
ji je spisal, gotovo ne vem. Ker pa sta se mi do-
padli, ino vém, da se tudi drugim bravzom dopadli
bota, sem ji natisniti dal.

Ludjé , zhe bodo vid'li,
 Kaj stori vseh gospod ,
 „Se bodo raj' podali
 Na trupla slednji pot.“

Po toj besedi Zefar
 Na sprevod stopijo ;
V' poboshnosti she féro
 Glavo raskrijejo ,
Kera skos shtirdefet lét
 Je modro vishala ,
Ob zhafi terdeh bojov
 Zefarstvo branila .

Sdaj lustvo zhuda préme ,
 No férze mu kipi ;
Vsak na Zefara gleda ,
 Lubesni se vuzhi :
Pristopi bres pomude
 K' Ozheti v' sveto red ;
Shtirsto je molzov sbudil
 Zefarov brumen sgled .

Od takeh dél spomini
 So vredni slateh kron ;
Sato pa majo Zefar
 Franz vérneh ferz priklon .
Vefél'mo se , da shivi
 Pod boshjim nebom smo ;
She bod'mo veselejshi ,
 Da Franzi flushimo !

14. Hvala slovenske deshele.

„Sonze naš greje,
Veter hladí,
Semla nám silje,
Vinze rodi.

Trate selene,
„Senzhnati gaj,
Roshe rumene
„So nam spreháj.

Ptiza na drevi
Lehka škaklá,
V' jarnem popevi
„Sladko shvisglá.

Potok se vije,
Travo redí,
Nebo se sméje,
V' njega gledí.

Svesdni okrogi
„Sklenejo réd,
Sovejo Bogi
Hvalo no svet.

Kashejo zefto
V' shitek vifok,
V' blasheno mesto
Vezhnih otrók.

Deshek 's oblaka
Tihi navrê,
Pola namaka,
Dole, goré.

Shitek veseli,
Igre pun kraj:
V' nafhoj desheli
Mamo mi raj.

Raj, kak na svéti
Smisiliti je:
V' umi objeti
Gde so ludjé?

S A P O P A D E K.

F a b u l e.

	Stran
1. Dershi ali vmirajozha skopost	3
2. Mravla ali délavnost	6
3. Siniza ali kashtigan fméh	6
4. Véveriza ali poterplivi flif	8
5. Savzhek ali nemogozha jesa	10
6. Metul ali gisdava vtraglivost	11
7. Orel ali krivizhna praviza	15
8. Kokosh ali norjena zhednoft	17
9. Muha ali gisdav duh	18
10. Lifiza ali plazhan prilisavez	19
11. Junez ali vbogi hlapez	20
12. Metul ino goßeniza ali lagoden razhun	21
13. Pef ali podvuzheni skopzi	22
14. Sivez ali frezhna podloshnost	23 ✓
15. Vura ali resnizhen guzh	28 ✓
16. Paſtirinka ali ſlepi ſtarſhi	30 ✓
17. Rak ali prasen guzh	32 ✓
18. Roke ali potrebno pajdashtvo	32
19. Vuk ali nedopushena fodba	33
20. Thor ali prasen glash	35
21. Hraft ali gnusna nesahvalnost	37 ✓
22. Ofel ali raskrita fkaslivost	38 ✓

23.	Lifiza ali kifla jagoda - - - - -	39 ✓
24.	Vuk ali gerdi lon - - - - -	40 ✓
25.	Ofel ali noro shtimanje - - - - -	41 ✓
26.	Pzheliza ali mladenstivo pitanje - - - - -	42 ✓
27.	Lev ali odano pajdashtvo - - - - -	42 ✓
28.	Mátiza ali nor rat - - - - -	43 ✓
29.	Vuk ali skaslivo smilenje - - - - -	44 ✓
30.	Vrana ali preoblezen kmet - - - - -	45 ✓
31.	Shelod ali popravlena pamet - - - - -	47 ✓
32.	Medved ali shkodliva sámera - - - - -	49 ✓
33.	Vuk ali skasliva pokora - - - - -	51 ✓
34.	Ovža ali prava dobrotlivost - - - - -	52 ✓
35.	Pavuk ali kratka vezhnoft - - - - -	53 ✓
36.	Vuk ali odvseta flushba - - - - -	55 ✓
37.	Pzhele ali jefénska grosovitnoft - - - - -	56 ✓
38.	Papiga ali bogata nevěsta - - - - -	57
39.	Pef ali nagla jesa - - - - -	59 ✓
40.	Pogoréjez ali sméshno fantuvanje - - - - -	61
41.	Krulavez ino flépez ali frezhno pajdashtvo	63
42.	Mesar ali prisilen striz - - - - -	65 ✓
43.	Fige ali luba tugent - - - - -	66
44.	Duh ali shtirje navuki - - - - -	68
45.	Špartanarža ali slovenska mati - - - - -	69
46.	Mijolka ali nefrezhna lash - - - - -	70
47.	Shlak ali gvérano pofojilo - - - - -	73 ✓
48.	Nosh ali primérjena kashtiga - - - - -	75 ✓
49.	Pravda ali Turska praviza - - - - -	76 ✓
50.	Natura ali otrozhja lubésen - - - - -	78 ✓
51.	Brumde ali povershen rat - - - - -	79
52.	Slat ali pridno vbóshtvo - - - - -	80

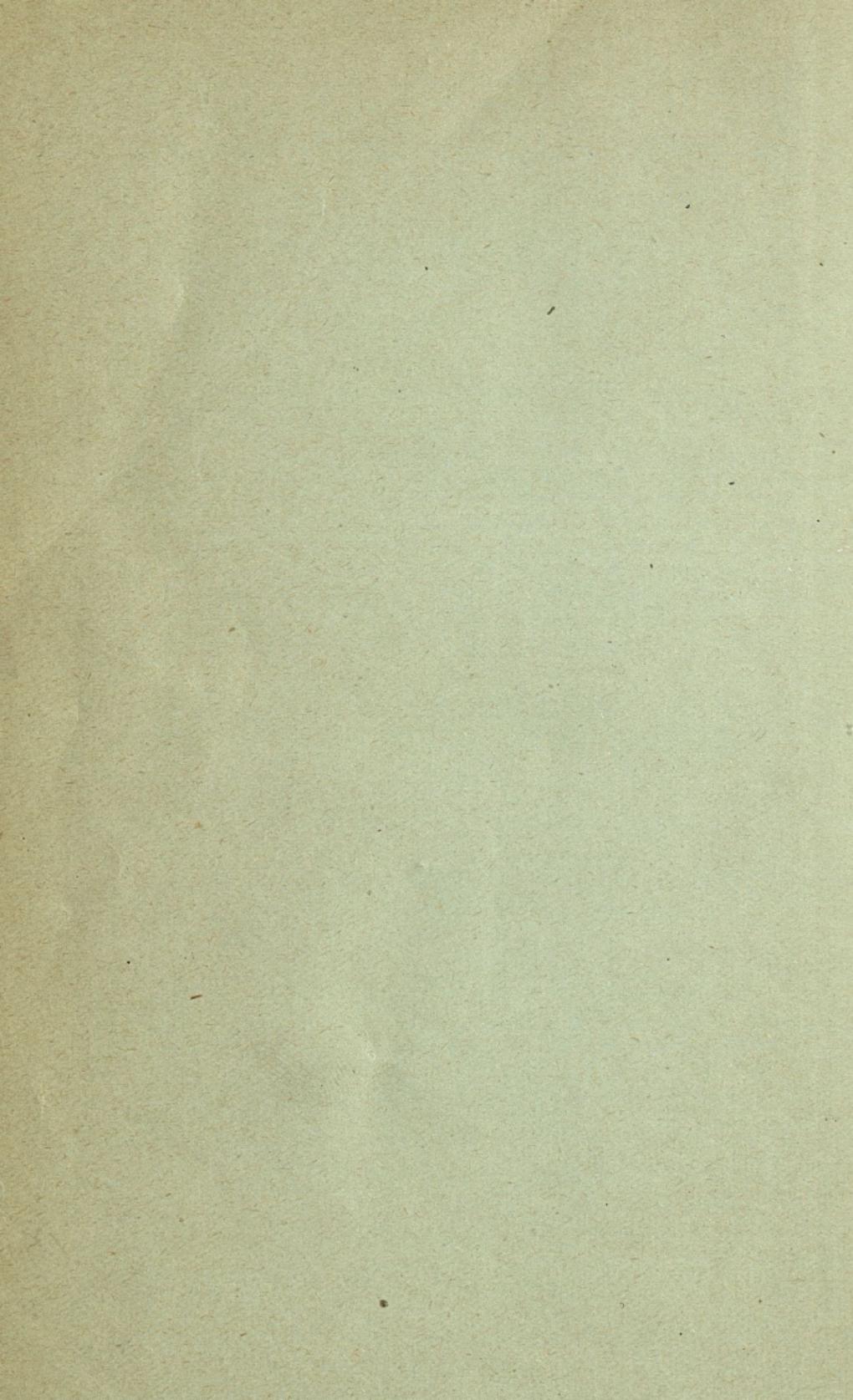
	Stran
53. Mladéñzhizh ali nepovolen navuk	- - 83
54. Škarnize ali vtragliva grívnila	- - 84
55. Šhpégel ali gvishno gverilo	- - 87
56. Škorpijon ali shkodliv hudobnik	- - 89
57. Kruh ali zhloveshke nevoshlivosti	- - 90
58. Kamen ali srela skopost	- - - - 92
59. Toshba ino sodba kres vrable	- - - - 93
60. Zhujesh ali najeti pes	- - - - 94
61. Mojstrije ali lévi shép	- - - - 97

P e f m i.

1. Hvala ftarih	- - - - - - - - 109
2. Napitna pésem	- - - - - - - - 110
3. Hvala landvérov	- - - - - - - - 112
4. Sanizhávanje landvérov	- - - - - - - - 113
5. Hvala kuhne	- - - - - - - - 114
6. Sodba kres dékle pri domlatkih	- - - - - - - - 117
7. Klaguvanje enega vénzerla	- - - - - - - - 121
8. Pésem od lipe	- - - - - - - - 128
9. Pésem od tobaka	- - - - - - - - 130
10. Pésem od kmeftva	- - - - - - - - 137
11. Zhrép ali noben glaf	- - - - - - - - 140
12. Slovó od mojega hraasta	- - - - - - - - 141
13. Siromakov sprevod	- - - - - - - - 145
14. Hvala slovenske deshele	- - - - - - - - 147

Natisk ino papir.

Is Andreja Lajkam've natiskarnje ino papirnje.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

C081SS 8

00000075205

